

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v pondelkih pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravništvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celetoletno K 20.—, polletno K 10.—, četrletno K 5.—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celetoletno K 30.—. — Naročnina se pošilja upravnishtvu. —
: : : Telefon številka 118. : : :

DAN

NEODVISEN POLITICEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

: : : Uredništvo in upravnništvo: : :
: : : Učiteljska Tiskarna, Franciškanska ulica št. 6. : : :
Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglaševanje plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana na zahvale vrsta 80 v. Pri večkratnem oglaševanju to: : : pust. — Za odgovor je priložiti znambo. : : :
: : : Telefon številka 118. : : :

Kosovo in Gospo- svetsko polje.

Motto:

Problem malega naroda.
Kaj je problem malega naroda?
— Da brani svoj obstoj pred močnejšimi tekmeci.
— Da obdrži zemljo podedovano od prednikov.
— Da ohrani svoj značaj.
— Da prispeva k napredku človeštva.
— Da dobi vladov kraljestvu duha, ker je nima na zemlji in na morju.
Koliko podobnega se je zapisalo o problemu malega naroda.
Jaz pa mislim, da je bil problem malega naroda vedno v tem in da bo vedno v tem:
— Da postane velik. —

»Čas«.

Sli so junaki na boj in v srcu so nosili Kosovo. Ono Kosovo polje, o katerem je pela narodna pesem. Ono Kosovo polje, na katerem je ležala ubita njih stara slava. Ono Kosovo polje, ki je stoletja čakalo osvoboditeljev-osvetnikov...
In zmagali so junaki — morali so zmagati — kajti v srcu so nosili spomin na staro slavo in vero v novo veliko bodočnost. Vedeli so da morajo zmagati in so zmagali.

Od ranjeh let so slišali ime Kosovo — povsod je odmeval jak iz preteklosti. Mati je pripovedovala o carju Lazarju — šola ga je učila stare zgodovine — pesmi so pele o »tužnem Kosovem polju« — v vojašnici ga je narodna vzgoja opominjala na njegovo dolžnost.
Vsak iz njih je vedel da stoji v službah svoje domovine in da je njegova prva in zadnja dolžnost — služiti nji. Od prvega trenutka, ko se je zavedel, je čutil, da je namenjen za boj, za svobodo, za zmago!

Tako se je vzgajal, tako je živel junak, ki je zmagal in osvobodil — Kosovo polje. Sel je na boj in v srcu je nosil Kosovo polje — podjarmljeno, neosvobodeno — zato je zmagal.

Kako pa mi?
Imamo Gospo-
svetsko polje —
naše Kosovo.
Pojavil se je opravičen glas, da smo narod brez ideala. In če nimamo skupnega narodnega ideala, kako moremo vzgajati mladino?
Kako moremo narodno živeti?
Kako se moremo uspešno bojevati?
Človek brez idealov je slab —

narod brez idealov je nezmožen velikega življenja.
Kaj je torej naš narodni ideal?
Združena Slovenija!
Da, to je beseda, ki bi jo moral nositi vsak Slovenec v srcu.
Toda to bi bilo pre malo! Kaj pa je združena Slovenija?
Združenie vseh slovenskih pokrajin v eno pravno celoto.
Kje pa so naše pokrajine? Kje so naše meje?
Segamo daleč na Ogrsko, visoko gori ob Muri in na zapad ob Dravi in še dalje med gore — na Goriškem segamo preko meje v Italijo — v Trst smo ob morju — in na vzhodu se družimo s Hrvati. Danes vemo, kod gre naša narodna meja.
Toda to ni dovolj.
Mi moramo tudi vedeti, kje smo bili, kaj smo izgubili.
Kadar govorimo o naših izgubljenih krajih, zmignemo z ramami. — »Usoda... Božja volja... Preslabi smo...«
To so izgovori.
Da — zato smo narod brez velikih idealov.

Bilo je naravnost sramotno, kako brezbrizno smo pustili propadati našo zemljo.
**Kje je naše Gospo-
svetsko polje,**
kjer je slovenski kmet ustanavljal svoje vojvode? Ali ga nosimo v srcu? Ali ga nismo pozabili?
Ako narod ne čuti, kadar sekajo od njega del za delom, je podoben onemoglemu bolniku, ki je blizu smrti. Kajti le tako polne-zavedano telo ne čuti ran. Živo in zdravo telo pa čuti vsak udarec in se ga zaveda.
Ako so torej živi, zdravi in krepki, bi moralo celo telo čutiti rano, ki nas skeli na severu. Ako tega ne čutimo, je znamenje, da se sami sebe prav ne zavedamo.

Temu je kriva naša razdeljenost. Zato je naš ideal: »Združena Slovenija.
Taka združena Slovenija bi lahko stopila kot krepka sila ob stran Jugoslovanstva...
**V naših srcih pa mora ostati živ spomin: Gospo-
svetsko polje —
potujčeno, pozabljeno...**

Ali ni v tem zagrešena vsa naša narodna vzgoja? Ali nismo vzgajali mladine brez velikih idealov? Ali nismo reševali našega narodnega vprašanja brez velikega cilja.
Da: problem malega naroda je v tem, da postane velik!

Razmere v plavžih.

Trst, 10. aprila.

Škedenj je zelo prijazna vas; nahaja se na lepem hribočku, in je približno četrt ure oddaljena od Trsta. Na južni strani Škedenja, tik poleg morja, se razprostira velika tovarna, iz katere se vali neprestano črn dim: podnevu in ponoči, ob delavnikih in ob nedeljah. V tej to-

varni, kj je last »Kranjske industrijske družbe in jo imenujemo »plavži«, topijo železno rudo.

Poleg visokih dimnikov se dvigajo proti nebu velikanske peči, ki so neprestano v funkciji. V plavžih je strašna vročina; celo človek, ki je 100 metrov oddaljen od tovarne, jo občuti. Delavci morajo v plavžih grozno veliko trpeti, zakaj delo je silno mučno in nevarno. Poleg tega pa so strašno preganjani. Ko korakajo po končanem delu domov, ne čutijo ne rok ne nog; komaj dosepejo do doma. Neki delavec mi je pripovedoval sledeči dogodek: »Ko sem prišel nekega večera od dela domov, sem se vsedel k mizi, da povečeram. Vzel sem svojega triletnega otročička v naročje. Kar naenkrat pa sem zgubil vso moč, trepalnice so se mi zaprle, žlica mi je padla iz roke, istotako tudi otročiček iz naročja. K zaveštem sem prišel šele nekaj minut pozneje, ko je vstopila žena ter videvši na tleh ležečega otroka pretresljivo zakričala. Otok si je polomil desno nogo in se je močno poškodoval na obrazu, ker je padel zelo nesrečno.«
Ta dogodek živo dokazuje, v kakem trpljenju, da se nahaja delavstvo v plavžih. Podobnih slučajev bi lahko mnogo navedel. Ko pišem te vrstice, se spominjam na tovarno »Linoleum«, o kateri sem pisal v »Dnevnu« preteklo leto in katero sem imenoval »klavnico«. Plavžem pa hočem dati drugo ime, in sicer

pekel za delavstvo.

zakaj razmere v peklu — če ekzistira — ne morejo biti bolj pekoče. V plavžih je približno 1500 delavcev; med njimi je le majhna peščica Italijanov in Nemcev, kateri pa zasedejo boljša mesta, kakor delovodje, nadzorniki, priganjači, itd.; vsi drugi, na najslabših, najmučnejših in najnevarnejših mestih se nahajajoči delavci, ki so tako grozovito izkoriščani, so

Slovenski in hrvatski delavci.

Italijanski in nemški delovodje jih neprestano šikanirajo, posebno pa inženirji, zakaj v plavžih so nastavljeni sami

nemško-nacionalni inženirji.

Delavci se v plavžih neprestano menjavajo; dolgo časa jim pri teh razmerah ni mogoče vztrajati. Zlasti moramo poudarjati, da te razmere znatno poslabšujejo

kršenje predpisov obrtnega reda.

Da se kršijo v plavžih obrtni zakoni v škodo delavstvu, to je zasluga

nemško-nacionalnega ravnatelja in c. kr. obrtnega nadzorstva.

Roko v roko si segajo ti gospodje in se poslužujejo vseh nezakonitosti. Ali je to pravica?

V plavžih se pripeti vsak hip kaka nesreča. Velikansko število ljudi je moralo umreti v plavžih prezgodnje smrti. Velikansko število pa je tudi takih nesrečnežev, ki morajo zapustiti plavže s pohabljenimi udi, ali brez rok, ali brez nog, in sicer vsled krivde ravnateljstva zaradi

nezadostnih varnostnih odredb

in zaradi dolgega in mučnega delovnega časa. Zelo nevarno je n. pr. delo vrh peči, kamor potegne stroj rudo. Peči so zelo visoke, nad 30 m. Ker vrhu peči ni nobene ograje, se večkrat pripeti, da pade delavec, bodisi dol na tla in obleži mrtev, ali pa v peč, kjer se topi ruda. Podobnih slučajev je mnogo. Ali je taka zanemarjenost v soglasju s § 74. obrtnega reda? Delavci v plavžih morajo delati na dan 12 ur, in sicer en teden podnevu, drugi teden pa ponoči, sta namreč dve partiji, ki se menjavata; ta teden dela ta ponoči, drugi pa druga, in obratno. Delo traja podnevu od 6. zjutraj do 6. zvečer, ponoči od 6. zvečer pa do 6. zjutraj. Med delom ni odmorov. Opoldne, ko prinese žena delavcu kosilo, mora delavec takoj pokositi in se hitro zopet podati na delo.
Ob nedeljah pa

traja delo neprestano 18 ur.

Delavec gre na delo v soboto ob 6. zvečer in mora delati do 12. ure drugega dne, nedelje, in sicer pride nedeljsko delo na vsakega vsako drugo nedeljo. Kakor rečeno od 6. ure zvečer do 12. opoldne, t. j. 18 ur. Ob 12. uri opoldne pa se menjajo. Pridejo drugi, ki delajo od 12. ure opoldne do 6. zjutraj drugega dne (ponedeljka), torej tudi neprestano 18 ur. Ali se to strinja s § 74 a) § 75. obrtnega reda?

Bili so časi, ko so morali garati sužnji po 20 ur na dan. Ali smo danes mnogo na boljšem? Pri raznih obratih že, toda v plavžih ne, zakaj v plavžih še eksistira oni barbarski, nečloveški sistem, zakaj v plavžih morajo delati še vedno ob nedeljah po 18 ur na dan.

Človek se mora prijeti za glavo in se vprašati,

ali smo res v letu 1913?

Morda pa se bo kdo znašel, ki si bo mislil tako-le: Če morajo tolko časa delati, težko delati, potem bodo imeli vendar dobre plače. Na to moramo odgovoriti, da delavstvo nikjer ni tako slabo plačano, kakor v plavžih. Ubogi delavci imajo po

3 krone na dan.

Kako naj se s to majhno svotico preživljajo, to vprašanje nastane, 3 krone danes, ko je draginja vendar tako zelo narasla! Kako odpraviti te neznosne razmere? Kako pomagati ubogim slovenskim delavcem v plavžih? Tarnanje nič ne pomaga,

rešitev je v odločnem in vztrajnem delu.

Delavci se morajo združiti v organizacijo. Upoštevamo, da je težavno za delavca, ki mora toliko delati in trpeti, težavno mu je izpolnjevati pri vsem tem še dolžnosti napram organizaciji. A brez organizacije se razmere ne bodo izpremenile. Veliko so temu, da se delavstvo ne poprime z večjo vsemo organizacije, krivi

socialni demokratje, ki so jo pri zadnjem štrajku zavozili.

Sedaj se za delavstvo v plavžih prav nič več ne zanimajo. Bržkone zato, ker se zavedajo krivic, ki so jih povzročili delavstvu v plavžih za časa zadnje stavke, ali pa, ker je delavstvo v plavžih slovensko — zakaj italijansko-nacionalni demokrati ne pomagajo radi delavstvu slovenske krvi. Sedaj nastopa za delavstvo v plavžih

Narodna delavska organizacija.

V kratkem se bodo razmere v plavžih vsaj deloma izpremenile, in to po zaslugi odločnega boja, ki ga vodi Narodna delavska organizacija že dalje časa. Delavci v plavžih pozivljemo, da se organizirajo. Z združenimi močmi bo mogoče strmoglaviti kapitalizem, kateri postaja dan za dnem nasilnejši. Potrebno je, da tega krvosesa, ki živi od delavskih žuljev

vsí zatiranci spoznajo.

Spoznanje bo prekucnilo današnji sistem, ki je že tako gnil, da zasluži — po domače povedano — s sekuro po hrbtu.

Odszkodnina za Skader.

KRALJ SPREJEL KOMPROMIS. — ODPOR IN NEJEVOLJA NA CETINJU. — AVSTRIJA PROTI ZEDINJENJU ČRNE GORE Z SRBIJO. — UMAZANO DELO NEKATERIH VELESIL, DA BI RAZBILE BALKANSKO ZVEZO. — ŽE ZOPET LAŽI GERMANSKIH LISTOV.

Včeraj je bila razglašena blokada črnogorskega in dela albanskega obrežja, do izliva Drina. Črni Gori je na ta način zaprta pot, da bi dobivala živeža, ker dovoz iz Kotora je tudi v avstrijskih rokah. Zaprt je pa tudi dovoz prehrane za srbsko armado pred Skadrom, ki je bila navezana edino na dovažanje po morju. To je najvažnejše, ker na ta način se lahko prične z izstradanjem in posrednim oslabljenjem oblegovalne armade.
Kakšen je dosedanji vseh blokad?
Cetinje, 11. aprila (Uradno.) Zapolnjena je kraljeva jahta »Rumia«, ki je spremljala tri z moko naložene jačdrnice k ustju Bojane.

LISTEK

M. ZEVAKO:
V sencí jezuita.

In v Avinjonu sta mu razodela, da ga spremita še do Marselja. V Dižonu je storil Lojola, kakor da sprejme podaljšanje svojega potovanja drage volje.
V Lionu pa kljub vsemu samotazatejanju ni mogel zadržati grobe vojaške kletvice, ki je kar presenetila rokovnjava, ko sta jo slišala iz njegovih posvečenih ust.
Od Avinjona dalje se je obdal Lojola z besnim molčanjem. Vsi njegovi načrti so se rušili. Le on sam bi bil mogel povedati koliko sovrašva in žolča se je nabralo tiste dni s njegovi duši.
Okoli tridesetega dne, ali boljše tridesete noči — zakaj Fanfar in Kokarder sta odpirala vratca samo ponoči — je rekel Kokarder Lojoli: »Zdaj smo v Marselju, prečastiti.«
Lojola je sklonil glavo in videl, da stoji voz v temni in samotni ulici. »Zdaj sem prost — ali ne?« je zagodrnjal.
»Ne še čisto, prečastiti.« je odgovoril Kokarder s krotkim glasom. »Podleža!« je kričnil menih. »Ne to se ne sme zgoditi, da bi podrla moje velike načrte tako bedasta usoda! Poginila obadva!«

Še preden je dogovoril te besede, je bil potegnil Lojola iz svojih nedrij kratko, a močno bodalce, planil iz voza in zadal s svojim orožjem Kokardemu strašen sunek...
Toda imel je opraviči z izkušnim človekom.
Z bliskovito naglico je zgrabil Kokarder Lojolovo zapestje in ga zavil z vso silo svoje roke.
Menih je padel na kolena in zatulil od bolečine.
Obenem je skočil nadenj tudi Fanfar. Oba sta prijela Lojola in ga držala tako čvrsto, da se ni mogel več geniti.
»Hudiča, prečastiti!« je dejal Kokarder, »vi pa res niste izbirični! Tako se ravnate vi po božjih besedah, ki prepovedujejo svetim možem, rabiti orožje!«
Lojola se je penil.
Moža sta ga bila zgrabila vsak za eno roko.
Vlekla sta ga v tesen, rovno podoben hodnik in ga potisnila na koncu par stopnjic kvišku.
Na vrhu stopnjic je stal možki s trsko v roki in svetil temu prizoru.
»Pozdravljen, mojster Džovani!« je dejal Kokarder.
»Pozdravljeni, tovariši iz Pariza!« je odgovoril mož. »Včeraj sem prejel obvestilo, da se vidimo; toda nadejal sem se vas šele jutri.«
»Požurili smo se.«
Lojola so porinili v dokaj prostorno sobo.

Kokarder mu je zvezal roke in noge.
»Tak kaj pa vendar namerjata z mano? ...« je zarjul menih v skrajnem obupu.
»To izveste takoj prečastiti.«
Obrnil se je k možu, ki ga je imenoval mojstra Džovanija. Bil je oblečen v mornarsko obleko.
Prištevati se je nebrojnim zaupnikom Dvora Čudežev, ki je imel vsepovsod svoje tovaršje, spoznavajoče se med seboj po nekakih protostozidarskih obredih.
Mojster Džovani je poveljeval majhni brigi, ki je vozila v Smirno in druga mesta maloazijske obale.
Živel je v stalnih stikih z marsejskimi in pariškimi rokovnjači.
»Mojster Džovani,« je prašal Kokarder, »ali se kmalu odpravite kam?«
»Kajpak... Moja Zvezda dvigne mačke najkasneje v treh dneh!«
»Kaj pa je ta Zvezda?«
»Moja brigada vendar!«
Kokarder se je obrnil k menihu: »Zdaj slišite, prečastiti! Še šest dni potrpjenja, pa boste rešeni najne družbe, ki se ji je tako žalostno ponesečilo, vzbuditi vaše zadovoljstvo.«
»Ne razumem vas,« je zamrmral menih, ki ga je razjedala skrb.
»Pa je vendar zelo enostavno... Naš prijatelj Džovani, ki ga vidite tu, je lastnik prav lepe brige...«

* neke vrste jadrnica.

Džovani se je poklonil z veliko resnobo.
»In kaj potem? ...« je zarohnel menih.
»No, vraga... ta brigada, Zvezda po imenu — saj ste slišali — odplove čez šest dni...«
Lojola je bledel kakor vosek.
Svitalo se mu je.
»In?« je zagodrnjal.
»In? ... No, da, čez šest dni nama bo čast, spremite vas na Zvezdo ter vas spraviti varno v najgloblji kotiček njegovega trebuha; nato nama ne preostane več drugega, prečastiti, kakor prositi vas blagoslova, ki upava, da nama ga ne odrečete.«
Le s strahovitim naporom se je posrečilo Lojoli ohraniti svoj običajni pokoj.
»A kaj se zgodi z mano, ko priplove ta ladija v kraj, kamor je namenjena? ...«
»Potem boste svobodni...«
»Kaj hočete reči s to besedo?«
»Svobodni boste, prečastiti! Prosti kakor ptiček v zraku... Šli boste, kamorkoli se vam zljubi...«
»Pa je to zdaj zares?«
»Če bi ne bilo zares, prečastiti, bi vas midva spremila...«
»To je res...«
Lojola se je zamislil in pomolčal.
V mislih je izmeril izgubljeni čas, ter si dejal, da se lahko še vse popravi, ako vožnja z mojstrom Džovanim ne bo trajala dalje kakor teden dni...

Ostro je pogledal mornarja in ga vprašal:
»In kako se pravi luki, v kateri me izpustite? Vsaj to mi povejte!«
»Oh, to je postranska reč, prečastiti,« je odgovoril Kokarder »Džovani vas izpusti v Smirni, v Mali Aziji.«
»V Smirni!« je zajekel menih ves poražen.
Ta udarec ga je pobil do kraja. Z glasom, tresočim se gneva, je prašal zamolklo:
»Še nekaj bi vprašal...«
»Le dajte... Zato smo tu, da vam odgovarjamo...«
»Koliko časa potrebuje vaša ladija, da dospe v Smirno?«
»To veš ti, mojster Džovani!« je velel Kokarder.
»Do Smirne,« je odgovoril kapitan Zvezde, »do Smirne je z našimi pristanki v Italiji, Alžiru in Tuniziji... hm, koliko...«
Lojola je trepetal od groze.
»Da,« je rekel Džovani, »takole, jamčim vam lahko, da smo v Smirni nadalje čez štiri mesece!«
Lojola je hotel zakričati. Oči so se mu zalile s krvjo. Zavrtel se je sam okrog sebe in se zgrudil nezavesten kakor težka gruča zemlje!
Ko se je Lojola vrnila zavest, je napel vso moč svoje volje, da si je popravil mirnodušje.

(Dalje.)

S tem, da se je zabranil dovoz živeža kot tudi transport srbskih čet pred Skader so velesile očito in kruto prelomile nepristranost, ker s tem so se začele vtikati v vojne operacije. Seveda večini velesil tega ne moremo v zlo prišteti, če uvažujemo, da so privolile v demonstracijo oz. blokado zato, da ne bi Avstrija sama nastopila proti Črni Gori s čemur bi bil evropski mir porušen.

Črna Gora se Skadru še ni odpovedala.

Črna Gora se ni dala izjave, ki jo velesile zahtevajo. Ne boji se niti blokade. Seveda pišejo protislavonski listi, da se ne boji za to, ker velesile niso enofne, ker ne pripuste vporabe smodnika in topov proti črnogorski in srbski armadi. Kakor smo že parkirali omenili, je odporno silo Črne Gore oz. kralja Nikole drugače utemeljiti. Narodu, ki je stoletja hrepel po svoji stari lastnini, s katere je bil s silo in vsled zatiranja izgnan; ki ga vežejo na Skader stoletne vse pronicajoče narodne tradicije, takšnemu narodu se ni mogoče trenutoma enkrat za vselej odreči cilju svojih težnj. Kljub udanosti, ki jo čuti narod do kralja, bi ta vseeno hazzardiral, če bi se kar meni nič tudi nič odrekel Skadru, kajti pozabiti ne smemo, da si je kralj Nikola vzgojil s svojim samodržtvom nekaj sovražnikov, ki bodo gotovo vporabili prvo priliko, da mu izpodneso prestol. Bog ve, morda se kralj tega boji in zato izjavlja, da odstopi, če ne dobi Skadra in pravi, da se v tem slučaju združi Črna Gora s Srbijo. Dunajski diplomati pravijo, da so to prazne grožnje, s katerimi hoče Nikola doseči čim več odkodnino za Skader. Obenem pa s svojimi izjavami, da bo Avstrija na vsak način preprečila, da ne pride do združitve Črne Gore s Srbijo, pokažejo, da se le boje, da kralj misli s svojimi izjavami resno.

Črnogorski kralj odstopi.

London, 10. aprila. »Reuter« poroča, da bo kralj Nikola, ako Skadra ne dobi, res odstopil. Črnogora se združi s Srbijo pod dinastijo Karagorgjevičev. Na podlagi obstoječe pogodbe se zagotovi Nikitovi rodbini nasledstvo na srbskem prestolu, ako izumrje moška veja Karagorgjevičev.

Kakšno odkodnino dobi Črna Gora?

Kljub dunajskim trditvam, da na odkodnino za Skader niti misliti ni, pridejo vendar na prihodnji konferenci na pretres dotični predlogi.

Vsi miroljubni elementi pozdravljajo misel o odkodnini, ki naj se da izsesani Črni gori za Skader. Črna gora vedno povdarja, da je Skader njen življenski pogoj, da brez trgovskega mesta in rodovitne ravnine ne more živeti. Zato se predlog miroljubnih velesil glasi v ta smisel, da naj dobi Črna gora ravnino med Skadrskim jezerom in reko Bojano; ker pa je ravnina močvirna, naj se ji da posojilo, s katerim more usušiti ono ozemlje, ter ga napraviti rodovitnega.

Rim, 11. Po dolgih razpravah bo prihodnje dni londonski konferenci podan predlog, da dobi Črna gora za to, da se odreče Skadru, odkodnino v obliki plodovitega ozemlja med Skadrom in Bojano ter brezobrestno posojilo, s katerim se ima to ozemlje osušiti in urediti za poljedelstvo. Kralj Nikola je obveščen o tem predlogu in si je pridržal odločitev. Medtem je obstreljevanje Skadra ustavljeno. Državi, ki imata dovoliti, oziroma garantirati posojilo, sta Italija in Avstro-Ogrska, Čr-

na gora želi Sr. Ivan Medovo. O tem se pogajajo, ni pa verjetno, da se izpolni ta želja.

KRALJ SPREJEL KOMPROMIS.

Pariz, 11. aprila. »Echo de Paris« poroča, da je kralj črnogorski sprejel posredovalni predlog in odredil, da se oblaganja Skadra ustavi.

Odpor v Črni gori?

Dunaj, 11. aprila. Tu sem došle vesti naznanjajo, da vlada na Cetinju velika nevolja. V pokrajinah Nikšič, Kolašin in Andrejevica se je pojavil že odpor.

Srbija že odpoklicuje vojake izpred Skadra.

Belgrad, 11. aprila. Transport srbskih čet izpred Skadra se je pričel.

MIROVNA POGAJANJA.

Pariz, 11. aprila. Mir se kmalu sklene. Meja Midia Enos se modifira. Turčiji ostanejo štirje otoki pred Dardanelami in od Italije okupirani otoki. Grčija dobi najbrže Chios in Mytilene, za katera ji je itak največ. Meje južne Albanije ne bo reševal od Grčije predlagani plebiscit, ampak najbrže mednarodna komisija.

BOLGARIJA IN RUMUNIJA.

Pariz, 11. aprila. Poslaniška konferenca v Petrogradu je svoje delo glede bolgarsko - rumunske spora že končala in priznala Siliistrijo Rumuniji, vendar pod pogojem, da se rumunska vlada obveže varovati najstrožje nevturalnost, če bi prišlo med Bolgarijo in kakšno drugo državo (katera pa naj bi bila ta država?) do vojne. Sofijska vlada je sporazum že sprejela.

Solunsko vprašanje.

Dunaj, 11. aprila. V tukajšnjih poučenih krogih trdijo, da zastopata Francija in Rusija stališče, da dobi Solun Grška. Anglija pa se navidezno približuje stališču trozveze, da naj postane Solun bolgarski, in sicer naj ga dobi kot odkodnino za ozemlje, ki ga prepustila Rumuniji. Anglija naglašja, da je Solun po svojem položaju naravna luka Macedonije.

ČUJTE, ČUJTE!!

Dunaj. »Albanska korespondenca« poroča iz Skoplja o novih grozodejstvih Srbov nad albanskim prebivalstvom. V Skoplju, Djakovu, Peči pobijajo Albance dan za dnem kot živino. Strašno ravnaajo Srbi v Kabašu pri Prizrenu. V Djakovu in Peči silijo mohamedance in katolike k prestopu k pravoslavju. Z mokrimi vrvmi jih pretepajo, dokler ne prestopijo in ne obljubijo, da so bili k prestopu siljeni. Grozi se tudi z umorom njihovih otrok. Dogaajo se takšne stvari, da bi kulturnemu svetu zastala kri v žilah, če bi to vedeli. (Prosimo, to ni bilo pisano 1. aprila, temveč 10.!!)

Avstrijska sredstva.

Bar. »Corriere della Sera« poroča, da se Črna gora pritožuje, ker so člani preiskovalne komisije glede afere Palič in prisilnih konverzij došli en dan prej v Djakovico in baje za 1000 turških lir skušali albanske priče podkupiti, da izpovedo proti Črni gori. Tudi noče Avstrija priznati mešane komisije glede Paliča, marveč dela na svojo roko. Črnogorska vlada je proti tej prekršitvi pogodbe protestirala, medtem pa je Avstrija prepovedala prevoz blaga med Kotorom in Cetinjem.

večja od pozitivnosti, avtor poslednje se srmatuje svoje lastnosti, ki ni futurizmu vrlina.

Blesteča zofistika ni lipov bog, in okrog nje se kakor okrog solnca vrti ves svet futuristov. Patetičnost bodo gojili parodični simboliki.

Skratka, da ne zagazimo še mi prenapogo v protislavja, kar je edini cilj sedanosti in bodočnosti, omenjamo, da kaže horeoskop smešno-resno ali resnosmešno. Tako se nam zdi da je umetnost samomorilec, da je ves svet samomorilec.

Ampak povsod se izicmi poskušeni samomorin in v daljnih daljavah tiči vzradostljiv konec...

Kakor »Jože Rvačar«, tako tudi »Samomorilec« ni veroizpoved avtorjeva, ampak jasnostvarno introduktivna potegavščina.

Ce bo pa stvar kljub prologu nejasna, bo samo vsled prekinjenja nadaljevanj v enodnevnem zapovrstnem razdobju.

Kogar zanima celota, naj spravila odrezke in čita nato brez oddiha, če se mu zdi, kajpak...

Prva Impresija.

Ko se dvigne zastor, vidimo v desnem ospredju glavno pošto, v levem kavarno. Toplo popoldne. Stražnik si suče muštace in odhaja na levo. vazljivo motreč dvoje mladeničev.

Slovenska zemlja.

Iz Šmarje.

Kakor slišimo, se vozi te dal deželni glavlar dr. Šusteršič po deželi — in pregleduje občine. To je prav in za nekatere kraje zelo potrebno. Deželni glavlar naj bi pri tem pregledal tudi nekatere občinske odboje, ki so bili izvoljeni z nasilno farovško politiko. Menda ne bo mogel biti posebno ponosen na svojo stranko. Ako pride v Šmarje, bi mu svetoyali, naj se ne ustavi samo v farovžu, ker doslej še nismo zbrali dekana za župana, čeprav je pravzaprav on župan — ampak naj si ogleda županstvo občine Šmarje, ki je sedaj po zaslugi šmarskih mož še vedno na Velikem vrhu. Tja naj se potruzi in pregleda, kako izborna občino imamo v ljubljanski okolici. Pa zdi se nam, da se mu bo zdelo predač. Gospod glavlar se namreč vozi v avtomobilu — s tem pa ni mogoče priti na Veliki vrh — ker bi se zvrnil v Ponikve. Peš pa menda gospod glavlar ne pojde tako daleč. (Tej nerodnosti so krivi tudi šmarski možje, ki v celi Šmariji ne najdejo moža, zmožnega za župana). (To Šmariji ni v posebno čast. Op. stavca!) Ako gospod deželni glavlar ne pojde na Veliki vrh, mu svetujemo, da si vsaj ogleda v Šmariji šolo in na občinsko hišo. To sta dve živi pričji šmarske občine, ki jih vsak lahko ob cesti vidi (tudi iz avtomobila!) Ako bo hotel gospod deželni glavlar biti pravičen — (to je njegova dolžnost) in če bo hotel gledati, bo videl v Šmariji oz. na Velikem vrhu še marsikaj, kar ni občini niti v čast niti v korist.

Vlnica.

Na Vinici je vse po starem. Pomlad je prišla, hruške in slive cveto — tudi naš čača: Jurč-kralj in Jože Šterk cvetita in bosta obrodila obilo sadu. Če bi se pripetilo, da pride miraz in sneg, bodo hruške in slive pozeble — ampak Jurč-kralj in Jože Šterk ne bosta pozebla — kmetje bodo gotovo plačali biro. Na cesti je, kakor poprej: Delavci delajo, kuhajo mizajo, polento in krompir — včasih tudi meso. France iz Ribnice in Matiček iz Strekovca se včasih menita. France pravi: Res je težek naš zaslužek. Za par vinarjev si zvečer kupiš malo žganja, zažvižgaš in zanolješ — pa si suh. Pogledaj pa Jurča - kralja. Kako je lepo debel in rejten. — Matiček pravi: To je lahko, ako vzame 10 kron, kakor jih je vzel od revnega kmeta Štefana Matevca. — France: Ali je to res? — Matiček: Vsa fara to ve. — Jurč-kralj misli, da s tem poyišuje vero. Nekemu otroku ni dal listka za spoved, dasi je bolje znal, kakor klerikalca sin. — Matiček: Veš, Jurč-kralj ima več denarja, kakor pa sam tehtla na vago. — France: Saj ga ima lahko. Neka žena je šla plačat za mašo in je dala 5 kron. Jurč-kralj je vzel denar na neki kup — kjer so bili sami denarji — da se je ženska kar ustrašila. — Matiček: Zenske pravijo, da je v farovžu kakor gnezdo — iz enega jajca se jih izleže tisoč, tako se tam denarji množo na čuden način. — France: Potem takem mora Jurč-kralj sedeti na denarju kakor kokoš. — Matiček: Seveda sedi, zato se mu tako dobro godi.

Pošljite naročnino, ako je še niste!

Štajersko.

Doslednost. Slovenski klerikali gredo v svoji nestrpnosti tako daleč, da ščujejo celo proti lastnim podjetjem. Tako stavlja na odgovor zadnja »Straža« južnoštajersko hranilnico v Celju, ker je le ta pustila v »liberalni« Zvezni tiskarni tiskati svoje letno poročilo. Posnemajmo!

Prijazni ljudje so nedvomno v »Cirilovi« tiskarni v Mariboru. Če človek pride tjakaj kaj kupiti, se z njim dela, kot bi se mu izkazalo posebno uslužnost — če se mu postreže. Godrnjavo in neprijaznost v tej trgovini, preseza že vse meje. Potem: se pa podjetniki čudijo, če ljudje ne prihajajo. Če se niti mestnim ljudem, za drag denar, ne kaže prijazen uslužnost, kaj se počne potem šele — z deželani?

Mariborska pošta je ali do skrajnosti lena, ali pa se je udinjala že popolnoma »Volksratu«. Neverjetno je namreč, kakšne razmere so zavladale pri tem uradu. Dasi prihaja »Dan« v Maribor jutraj ob 9. buri, našega lista posamezne stranke minuli ponedeljak niti s popoldansko pošto — ob 4. uri niso dobile, marveč se jim ga je dostavilo šele v tokrek s prvo, a tudi še komaj s tretjo, ozir. drugo pošto! Je to nezasišan škandal, a povemo vsem našim c. kr. nemškonalacionalnim petelinom Glavne pošte, da so se počeno zmotili, če mislijo, da bodo oni nas vlekli.

Iz Ormoža smo dobili obvestilo da ponovni napad v ponedeljki »Straži« na naše učiteljstvo, ne bo ostal brez odgovora, nasprotno, bo še dobil gospod dopisov »Straže« še precej popra, čeravno mu smrdi. Zapomni naj si za danes samo toliko, da kdor dan za dnem blati, laže in potvarja vedoma resnico, ne zasluži, da bi se ga smatralo vrednim, govoriti z njim drugače, kot se je to storilo prvič.

V Celju je umri 7. t. m. tajnik Viljem Ochs, tamošnje okrajne bolniške blagajnik. Bil je ljud nacionallec in so pred njim imele slovenske stranke mnogo pretrpeti. Videlo se ga je tudi vedno kadar je divjala celjska renegatska fakinaža proti Slovencem. On jo je o vsaki priliki zbral krog sebe in podil proti Slovencem. Sedaj bo pač tudi njemu lažje. P. I.

Iz šolske službe. Na petrazredni deški šoli v Ljutomeru (II. plač. razred), je oddati mesto učitelja; prošnje do 15. majnika.

Maribor. V pokoj je šel podpolkovnik Al. Cazařura od 47. pešpolka ter se preselil v Tolmin. Na njegovo mesto pride major Ad. Kropsch od 18. pešpolka.

Ruska kočja se otvori na binkoštno nedeljo. V Ruski koči ostane vse pri starem in če so bile cen. turisti dozdaj zadovoljni, upamo, da bodo tudi zanaprej. Naši narodni sovražniki so nam vsega zavidni in tako tudi prijazne Ruske kočje in njene hčerke »Planinke«. Iz same zavisti so začeli graditi znano »Marburger Hütte«, kjer bosta gotovo imela glavno besedo Jahn in Mahner, Slovenski turisti! Tim marljivo posečajte Rusko kočjo!

Nezgodja. V Framu pri Mariboru je padel raz lestve Fran Turnšek, star 18 let, ko je hotel na pod po seuo, ter si zlomil desno roko. Siromak je tim bolj pomilovanja vreden, ker so mu pred nedolgo temu v mariborski bolnišnici odrezali tudi levo roko.

Za 50 K kuretine so pokradli neznan zlikovci v Mariboru nekemu Rosenfeldu v Meljski cesti.

birale čebele, ko je medenila jelka. Kmalu pa se bodo pasle v ajdi...

Slikar: Poznal sem ga, je bil že na zadnji zarez. Pa je jedel presno zelje in ajdove žgance ter se počutil, kakor planšar.

Dramatik: Jaz pa pravim, da je potrebno čistiti človeštvo, kakor drevesa odmrle lubadi... A vendar... (zamaje nervozno z glavno) je to težko... Veš, da si le v nadlogo, a kljub temu zavlačuješ prostovoljen konec...

Glej: edina preveza za izmlačen snop moje življenske sile je umetnost. Oklenil sem se je, kakor potapljaljši se papeževe sveče v močvirju, ali pa, kakor se lovi za robido, ki pada v jarek... v brezno večnosti. Saj me ne razumeš? Razumem se sam... Ha, pri vrugu, grbil se boš od smeha, češ, mladeniču se je učvrstila nespamet... Povezni golido in oblij me...

Slikar: (mu ponudi ploščnato steklenico žganja).

Dramatik: (pije) Hvala! Spominjam se dečka, ki je pel: Dra-ga, vzemij yode korec, pa oblij me in ostal bom norec...

Vam je umetnost norčija. A mi pristižujemo v umetnost norčavost, da jo posplošujemo, popularizujemo, ker le takrat bomo ljudje, ko bomo vedeli: to je umetnost in ono ni...

Velika tatvina. V Gradcu je okradel obitelj grafa Hartenau neznanec, ki se je izdajal za instalaterja. Pobral je vse dragulje, ki so mu prihli pred očmi. Skode je do 8000 K. O tatu ni duha ne sluha. Sumijo pa, da se piše Göschl ter identit. z nekim zelo nevarnim vlomilcem. Takoj potem, ko je izvršil tatvino, je Göschl zastavil v mestni zastavnici v Gradcu neko 160 K vredno, manjšo uro za 41 K.

V Rodnicah pri Ptuju je pogorelo gospodarsko poslopje posestnika Vigeć. Skode je 3000 K, zavarovalnine pa le 1400 K. Kako je požar nastal, še ne vedo.

V Ptuju so našli tede dni na tamnošnem mestnem pokopališču truplo novorojenca, ki je bilo v čunjo zavito. Domnevajo, da se je zgodil detomor.

Iz Trbovelj. Pred par dnevi je šel 60 let stari delavec Sulu k mešarju Božiču. Mesnica je bila prazna in to je zavedlo Suluja, da je posegel v blagajno. V tem pa je vstopil nek delavec, ki je to videl in povedal Božiču, da ga je Sulu okradel. Zmanjkalo je do 40 K, radi česar je Božič naredil proti Suluju ovadbo. Ta pa je vsled strahu pred kaznijo in sramu, skočil v Savo in zginil v vrtincih, ne da bi bili do danes našli le njegovo truplo. Zapuščica vdovo in šest nepreskrbljenih otrok.

V Mariboru je zginil od tamošnjega topničarskega (havbice) polka št. 3, topničar Rudolf Plöbst. Gre najbrže za desertacijo. Predno je Plöbst prišel k vojakom, je bil radi tatvine in drugih zločinov že 11krat predkaznovan.

Dnevni pregled.

Avstrijsko plemstvo in Albanci. Avstrijsko plemstvo je 7. t. m. ustanovilo na Dunaju podporno društvo za Albance. Namen društva je: povzdigniti gospodarske, kulturne, literarne in znanstvene interese Albancev. Pa ne mislite, da se šalimo, ko naštevamo, kaj vse hoče društvo povzdigniti. Ne, ne! Društvo ima v resnici zgoraj omenjeni program!

Potem naj pa še kdo reče, da ni Dunaj human in človekoljuben. V očigled dejstvu, da hoče podpirati Albance, se Dunajčanom pač ne bo nič več zamerilo, da pretepajo češko dečo, ko hoče ta v češko šolo, ki so jo Dunajčani zaprli; tudi lahko pozabite, da je vsaka češka prireditelj v nevarnosti, da sinovi dunajskih špigarjev ne pobijejo čeških udeležencev. Saj to je le za »hec«, Dunajčan namreč »hec« ljubi. Podporno društvo za literarne in znanstvene interese Albancev popolnoma zbrše vse madeže, ki se držijo Dunaja radi tega, da odreka najenostavnejše občanske pravice svojim državljanom.

Srbske »Večerne Novosti« pišejo o delu londonske konference in pravijo na koncu svojega članka: Nasproti takemu delu evropskih velesil je prva in glavna dolžnost balkanskih zaveznikov — da z bratskim složnim delom gledajo na to, da se konečno emancipirajo od večnega evropskega tutorstva, da si svojo hišo uredijo, kakor sami znajo in da naprosijo velesile, da prenehajo s svojimi pretiranimi skrbmi za naše dobro, ker ta negotrebna brigaa naše blagostanje — je postala nam že neznosna. Balkanci, najsigurnejši uspeh bodete imeli — če sami v svoji hiši gospodarite. — Mi tudi tako mislimo.

Kako se boje pri »Slov. Narodu« vsake besede o »Jugoslovanstvu«.

Srce se nam krči, ker se moramo smehljati. Ah, pogosto jo tako polomiš, zavozliš, kakor konj, ki je privlekel rklje do drče: Spodrsne mu, a hloed se popoševi, in konj obvisi... Vranec se ne more končati sam, vede... Nemirno trpi. Ta svoboda je naša last, in last non least: edina svoboda!

Slikar: Cenca, svoboden si v sveži naravi, če molčiš in dihaš globoko...

Dramatik: Jaz ne molčim rad... Jaz moram venomer pripovedovati, rectius: bi moral; ker pa grem v neznane daljave, v inozemstvo, bom pridigal na mestu o zvezdah, zvezdam nad njimi bivajoč... Slikar: To je nimbus neznanih daljav. Jaz sem doživljaj v deški dobi silovito čudne predstave o umetnikih. Uvidel sem pa pozneje, da so samo nekoliko klepetavejši, nervoznejši, prifrknenejši pač, kakor povprečniki...

Vse je machell

Dramatik: (vzkipi) Machel, machel! Lasovilečna izumetničenja besedičijo, godrnjajo, preklinjajo... Ali ni pravzaprav vsa umetnost mache, če se postavimo na stališče treznega človeka, ki pazi le na to, ki skrbi le za to, ki živi vsled tega, da se nasiča, napaja, in mimogrede pozabava v svrhu boljšega prebavljanja kajpak?

FRANCE ŠTAJER:

Samomorilec.

Tragedija futurista v 4. impresijah.

Prolog.

Otožni preroki se pojavljajo kakor Jeremija in vzdihujejo:

Cemu črti sedanost žalost in se strastno spaja samo v burkavostjo?

Cemu ne zanima več krepka ruda resnih problemov? Cemu jih prevlačujemo neugajajoče z niklom ali bakrom norčavosti?

Kakor bi posebrili zlato, poniklal srebro? Večjo vrednost zakopavamo in na površju se medo varljivo leskeče mačje srebro?

To je umetnost? In umetniški okus sedanosti? Kam jadramo?

Samo zagrizen prenapetnež bi se buškal z bikom, da bi ustvaril brez vojske besed pretresljivo tragedijo predrtega trebuhaj!

Previdnejši, in to je futuristična sedanost, bo zlezal v varno zavetje, privezal jermas na vrvi, in ga spustil nad bika, ki bi se zakadil v sovraga pa odšumatil s smesnim slanimkom.

Moderni toreador se bo smejal v skrivalnici in kdor bo gledal za ogrado...

In taka sedanost je futurizem v embrovnih. Negativnost le malce

Prej so napadali prepovedovce — zdaj pa »neki ljubljanski list« (tudi »Dneva« se boje!) ker je povedal odkrito besedo glede našega položaja. Nikar se ne bojte! Ljubljana ne bo za to na Dunaju prav nič slabše zapisana in ne bodo prav nič manj sovražili kakor doslej. Le klonite hrbet, da bodo lažje tepili! Naše besede niso bile »praznoglave kozlarije« — ampak so povedale čisto resnico, ki jo lahko vsak vidi, razven onih, ki čakajo rešitve od — avstrijske vlade.

Posledica pomemčenih slovenskih imen. Ze večkrat smo pisali, kakšna nesramnost je pomemčevati slovenska imena. Pogosto čita človek nemško ime kake vasi, kakor da je gori kje na Švabskem ali v Teutoniji — pa je preprosta slovenska vas, kjer ni niti enega Nemca. Slovenski (in slovanski) častnik mora delati v leksikonu v roki, da izlušči iz nesmiselnih nemških imen (— ki se svetijo še tu in tam na napisih naših zanikanih občini!) — zopet pravo — in edino pravo slovensko ime. To je škandal, ki presega vse meje. To se je godilo edino še na Turškem, kjer so osvobodilne vojske odpravile izmišljena turška imena — in jih nadomestila z edino pravimi srbskimi in bolgarskimi. Od tega časa pa si to dovoljujejo samo še Nemci in Mažarji v Avstriji (in mi nekako molče te nemške spake trpimo poleg lepih slovenskih imen!) Tudi naš nemški uradni list rabi le izmišljena in škrpucana nemška imena — namesto slovenskih, ki jih rabi narod in ki so edino prava. (Čas bi bil, da bi običajne proglasile krajevna imena kot taka, ki so neizpremenljiva! Krajevna imena se vendar ne dajo prevajati!!!) Kam vodi ta glupost, se vidi iz sledečega slučaja: Znano je, da se je zgodila na Vrhniki velika nesreča. »Česko Slovo« je o tem prineslo poročilo in piše, da se je zgodila nesreča »pri instalaciji dekana v »Gornji-Ljubljani« — ker pravijo Nemci Vrhniki: Ober Laibach. Tako se iz ene neumnosti rodi druga.

Avstrijski oficirji se začnejo učiti albansko. Vojnno ministristvo je v cirkularju pozvalo avstrijske oficirje, da naj se priglasijo kdor zna albansko, oz. kdor se hoče albanskega jezika učiti.

»Veda«, revija za znanost in kulturo, izdajajo in urejajo Ivan Prijatelj, Bogumil Vošnjak, Karel Osvald, Ferdinand Seidl, Vladimir Knaflič, Albert Kramer. 2. štev. III. letnika je lepa velikonočna številka; obsega 1 in četrt pol nad navadni obseg, torej 7 in četrt pol, z brezplačno priloženo Knafličevo brošuro »Vseučilišče v Trstu!« Vsebinska je izredno mnogovrstna. Zlasti opozarjamo na odgovore na »Vedino« anketo o jugoslovanskem vprašanju in bogati pregled. »Veda«, tretji letnik, izhaja dvomesečno, obsega letno najmanj 36 tiskovnih pol in stane na leto 8 K, v obrokih primerno, dijakom enkratno 5 K.

Diyadlo, list za gledališka vprašanja prinaša v svoji 12. številki zopet lepe članke v pregled po slovenskih odrih.

Vojaski begunci pri lovskem bataljonu št. 20. Od c. in kr. lovskega bataljona št. 20. so pobeignili: Franc Bogolin, nadomestni rezervist, čevljar, rojen leta 1881. v Mrtvicah, okraj Krško; Ivan Čebavš, rez. lovčec, kamnosek, rojen leta 1882. v Založah, okraj Radovljica; Pavel Delost, lovčec, miner, roj. leta 1885. v Knežaku, okraj Postojna; Ivan Dolenc, nadomestni rezervist, trgovski pomočnik, roj. leta 1882. v Praprotnem, okraj Kranj; Jož. Gradšnar, lovčec na dopustu, kmet, rojen leta 1883. v Mlaki, okraj Logatec; Franc Jelenc, nadomestni rezervist, strojar, roj. leta 1882. v Ljubljani; Lovrenc Jenko, nadomestni rezervist, kmet, roj. leta 1881., pristojen v Cerklji v kranjskem okraju; Fr. Jerala, nadom. rez., strojar, rojen leta 1886. v Dvorski vasi v radovljiškem okraju, pristojen k Sv. Joštu okraj Kranj; Ignacij Mušec, lovčec na dopustu, poljski delavec, rojen leta 1885. v Cevci v logaškem okraju; Jožef Novšek, nad. rez., rudar, rojen leta 1881. na Raki v krškem okraju; Martin Pirč, nadom. rez., rudar, rojen leta 1880. na Drenovem griču, okraj Krško; Franc Pucelj, nadom. rez., sitar, rojen leta 1881. v Sodražici, okraj Kočevje; Franc Ravnhrib, nadom. rez., kovač, rojen leta 1882. v Ljubljani; Avgust Scapin, nadom. rez., rojen leta 1883. v Vrabcih, okraj Postojna; Ivan Sinkovec, nadom. rez., kmet, rojen leta 1882. v Venšah, okraj Krško; Matija Vilfan, lovčec, kmet, rojen leta 1882. v Zabnici, pristojen v Staro Loko, okraj Kranj.

Utopljenca so našli. Dne 8. t. m. so ljudje potegnili iz Save blizu Hotiča neko moško truplo, ki je plavalo na vodi. Truplo je čisto slehno, samo na nogah je imelo čevlje. Mrtvec je 175 cm visok, brez las in brez brk in brade. Truplo je moralo

biti že dalj časa v vodi in ker je že začelo gniti, se ne da natančno popisati. Ravno tako je doslej nepojasnjeno, ali gre tu za zločin, za nesrečo ali za samomor.

Napaden in težko poškodovan. 22letnega delavca Franceta Stiglicja iz Pušala pri Škofji Loki je te dni neki njegov tovariš na senu v spanju brez vzroka napadel, in ga večkrat sunil z nožem v hrbet in rebra. Stiglic je zadobil pri tem težke telesne poškodbe.

Nezvest krojaški pomočnik. Damski krojaški pomočnik Anton Csillik je bil uslužen že od meseca julija preteklega leta pri nekem krojaškem mojstru v Kranju. Dne 30. p. m. je iz tamošnjega kraja neznan kam izginil, potem ko je napravil tam dolga za 120 kron. Odsel je tudi več moške in damske obleke, v ceni 135 kron, katero so mu prinesle različne stranke v popravilo. Csillik je rojen leta 1889, pristojen je v Szolnok na Ogrskem. Drugače je srednje postave, bolj slabe telesne konstrukcije, brez brk in brez brade in ima črne lase. Govori nemško in ogrsko. Manjkajo mu trije prednji zobje.

Velik požar v Nušdorfu na Salzburgem, od katerem smo že poročali, je napravil škodo za blizu 500.000 K.

Z letalnim strojem čez morje. Komaj je bila razpisana velika nagrada za onega, ki bi preletel v letalnem stroju Atlantski ocean, že se je oglašil nek pogumen Amerikanec, ki hoče ta polet izvršiti. To bo storil v spremstvu nekega tovariša, na posebno za tak polet sestavljenem letalnem — aeroplanu — stroju. Leteti namerava od Novega Jorka pa do angleške obali. Rabila bosta za to pot do 36 ur. Letalni stroj bo v eni uri preletel 100 km. Bencina bosta imela seboj za 15 ur, morala bosta torej spetoma enkrat počivati, da dobodeta potrebne bencina, kojega naj bi jima donesla ladja na odprtem morju. Stroj bo imel dvojno mašinerijo, tako, da bosta pogumna moška lahko menjavala in počivala. Strokovnjaki pravijo, da ta polet ni ravno nemogoč. Vprašanje pa je, če bo mogoče zalagati letalca na morju z bencinom. Bomo videli, kako stvar konča.

Papež obolel. Kakor se iz Rima poroča, je papež Pij X. resno obolel. Po zdravniškem mnenju papež ne bo več okreval. Druge vesti pa zopet pravijo, da se je papežovo zdravje obrnilo na bolje.

Dva otroka utonila. V Mostarju sta padla dne 10. aprila t. l. dva otroka neka dvanajstletna deklica in neki osemletni deček v Narento, ko sta šla po vodo. Oba otroka sta utonila in nihče ju ni mogel več rešiti. Trupli obeh so pokopali. Mati otrok že več let na postelji leži in se ne more radi boleznij nikamor ganiti.

Ljubimca silila, da bi umoril njegovega soproga. Kakor se iz Travnika v Bosni poroča, je bila 35letna kmetica Pečeva dne 9. aprila t. l. aretirana, ker je silila nekega mladega kmečkega fanta, s katerim se je hotela poročiti, da bi umoril njenega petdesetletnega moža. Kmalu bi bilo prišlo do zločina; tu pa se je fant ustrašil. Vsled tega je nastal prepir, med katerim je prišla cela ženina surovost na dan.

Drag odvetnik. Odvetnik Maks Teller iz Budimpešte je za pravdo za dedščino po baronu Esavossyju podal račun s 636 postojankami in skupnem znesku 100.000 K. Dedišč se seveda branijo plačati to veliko vsoto denarja.

RAZNE ZANIMIVOSTI.

Ruske ječe. V ruski dumi se je vložila interpelacija, ki se opira na neko medicinsko poročilo o razmerah v ruskih ječah. Gre tu za največje ječe v Pjatigorskju na Kavkazu, katero so v novjšem času preiskali, ne zato, da bi hoteli zboljšati položaj jetnikov, ampak zato, ker so se pojavile tam nalezljive bolezni. Preiskovalni zdravniki so našli naravnost neverjetne razmere. V neki celici, kjer je bilo prostora za največ 19 oseb, je bilo natlačeni 54; v neki drugi, kjer je bilo prostora za šestnajst oseb, je bilo natlačeni 41. V kleti so našli 39 človeških bitij, stisnjenih drugo poleg drugega v prostoru, ki je bil samo sedem čevljev visok. Ta prostor je bil prejšnji vojaška pekarna in za človeško bivaljšče popolnoma neprimerna. Dognalo se je tudi, da se je pripetila tam večkrat smrt vsled zadušjenja, ker niso imeli tam natlačeni ljudje dovolj zraka za dihanje. Samo pol ure na dan je bilo jetnikom, ki so morali v teh temnih, umazanih, od raznega mrčesa obiskanih luknjah živeti, dovoljeno, gibati se na prostem. Morali so neprenehoma ali stati ali pa sedeti, da bi ude položili in stegnili po mrzlih tleh — za to ni bilo dovolj prostora. Mnogi, ki so prišli popolnoma zdravi v ječo, bolehalo na tuberkulozi v najvišji stopinji, vročin-

ska bolezen razsaja tam na najbolj grozen način. Ta se je prenesla tudi na prebivalce onega kraja. Takozvana bolnišnica obstoji z bivšega skladišča za blago. Toda tam nimajo niti rjuh, niti brisalk, niti kakega drugega perila za bolnike. Zimnice niso napolnjene niti s senom niti s slamo. Tam se nahajajo samo cunjje, umazanost in mrčes. Takozvane postelje so postavljene druga nad drugo. Ona pri tleh, torej prva, se nahaja samo štirideset centimetrov od tal. Nato pa se vrste druga za drugo do samega stropa. Da se tam, res gnusnim razmeram v ruskih ječah odpornost, se je vložila v dumi tozadev. interpelacija, ki naj bi našla tudi svoj odziv, po katerem bi se razmere v ruskih ječah zboljšale.

Ljubljana.

— Današnji »Dan« prinaša »Prilogo« in stane zato 26 vin. Ker se bo priloga po trafikah prodajala samo v zvezi z listom, kupite si »Dan«, ker pozneje se bo prodajala priloga samo po knjigarnah.

— Danes se prodaja »Vojna na Balkanu« v vseh trafikah skupno z »Dnevom«. Samo prilogo pa vsakdo lahko kupi v naši tiskarni, v upravnističnem »Dnevu«. Naše prijatelje prosimo, da svoje znanice opozore na ugodnosti, ker dobe »Balkansko vojno« zastoj, ako plačajo naročnino do konca meseca junija.

— Društvam, katerih člani žele imeti »Balkansko vojno«, priporočamo, da poberejo skupaj po 30 vin. in nam skupno pošljejo denar. Mi jim pošljemo potem »Balkansko vojno« na skupen naslov, in si jo oni, ki so plačali, razdele. S tem nam prihranijo delo pri razpošiljanju — ob enem pa si prihranijo stroške za pošiljanje denarja, ker je 20 vin. nerodno po pošti pošiljati. Store pa naj to čimpreje, dokler nam zaloga ne poide.

— Kaj obsega »Balkanska vojna v karikaturah in pesmih?« »Balkanska vojna obsega na 70 straneh sledečo vsebino: Kratek uvod — kratek pregled zgodovine balkanskih dežel — natančen pregled vseh večjih dogodkov, kakor so se vrstili dan za dnem na Balkanu od začetka vojne do danes. — 86 (čitaš šestinsosedeset) slik (karikatur), ki jih je prinesel tekem vojne »Dan« in razni humoristični listi — poleg tega pesmi, ki slave balkansko zmage in se posmehujejo Turkom in raznim Turkofilom. Vse to dobite danes za 20 vinarjev.

— Klerikalni občinski svetovanci v novi zagaži. Klerikalno zastopstvo v ljubljanskem občinskem svetu menda ne more živeti brez blamaže. Komaj se je začela celiti rana, ki so jo dobili vsled razsodbe upravn. sodišča, že so napravili novo neumnost. V zadnji občinski seji je namreč Kregar imenom svojih tovarišev čital izjavo, v kateri med drugim kruto žali tržnega nadzornika Ribnikarja in mu očita krivično postopanje na trgu. Tržni nadzornik Ribnikar pa ni kar kratkoma spravil klerikalnega splošnega sumničenja, marveč je večerjal zahteval pri magistratnem predsedstvu zase radi klerikalnih obdolžitvev disciplinarno preiskavo. Tržni nadzornik je s tem dal klerikalcem priliko, da svojo izjavo v zadnjem občinskem svetu ali dokazalo, ali pa zapišejo v svoje zlate knjige novo blamažo.

— Gdč. Rezika Thalerjeva, bivša operetna subretna našega gledališča in zdaj član sloven. gledališča v Trstu, gostuje na angažma v Zagrebu. Z njo vred gostuje gosp. Ljubša Iličič, bivši naš prvi operetni tenor, takisto na angažma. »Agramer Tagblatt« je prinesel o obeh prav laskavo oceno. V kratkem gostujeta v Zagrebu naš prvi operni basist g. Josip Križaj v dveh opernih partijah na angažma ter gospa Alena Sečilova, naša igralka. Kaj ostane še za Ljubljano?

— Slovenska drama na hrvaškem odru. V soboto, dne 19. t. m. se uprizori v slovenskem jeziku Antona Fantka drama »Tekma« na hrvaškem odru v Zagrebu. Glavni ulogi igrata gg. Ign. Borštnik in Hinko Nučič.

— Kranjska vlada in štajerska vlada sta menda nekaj čisto posebnega. Kar velja tu — ne velja tam. Tako so n. pr. te dni mesarji dobili sporočilo, da ni treba oglednega lista, ako gre meso v Celje ali v Celovec, ker je meso itak v Ljubljani pregledano in na kolodvoru itak ne sprejmejo blaga brez oglednega lista. Na podlagi tega vladnega odloka je postal te dni neki mesar špeh v Celju brez oglednega lista. Tam pa se špeh ni smel prodajati in žilivozdravnik v Celju je zahteval brzojavno — ogledni list. Uradno se mu je brzojavilo, da oglednega lista ni več treba — toda to ni pomagalo. Mesar je šele drugi dan zvedel »brzojavno«, da se špeh ne sme prodajati in je postal ogledni list. Na ta način je imel občutno škodo, ker je prišlo blago šele popoldne na trg. Ta slučaj nas učí,

da morajo vladne odredbe veljati za vse dežele enako — da ne bo vsaj v tem razlika med to- in onstran Save. S takimi razlikami se davkoplačevalcem samo škoduje. — Ako se zgrade izpremembe, je treba o tem vsaj obvestiti one, ki so prizadeti.

— Zvišani prejemki uradništva mestne hranilnice še vedno niso izplačani, dasi je že zdavnaj postala pragmatika pravomočna. Vprašali bi, kakšno korist imajo gospodje, da zadržujejo izplačilo uradnikom, od katerih vestnosti in marljivosti je odvisen razvoj zavoda? Ali je treba vedno posebnega javnega pritiska, da se stori to, kar se mora izvršiti? Če ni drugače, je to sredstvo na razpolago.

— Orkester Slovenske Filharmonije koncertira danes v restavracijskih prostorih hotela »pri južnem kolodvoru« (A. Stelzer) pod vodstvom kapelnika G. M. Hrazdira. Začetek ob osmih zvečer, vstopnina prosta.

— Javno predavanje Narodne soc. zveze o točki »Delavski štrajki in njih posledice«, katero bi se imelo izvršiti jutri v nedeljo 13. t. m. je preloženo na prihodnjo nedeljo dne 20. aprila ob pol 10. uri dop. v veliki restavracijski sobi Narodnega doma. Predavanje se preloži vsled tega, ker je moral gosp. predavatelj nenodoma odpotovati.

— Seja združenega veselicega odseka N. S. Z. in Z. J. Z. za prireditve velike veselice dne 1. majnika se vrši v sredo 16. t. m. točno ob 8. uri zvečer v posvetovalnici N. S. Z. v »Narodnem domu«. Prosimo vse tovariške, da se seje točno in polnoštevilno udeležijo.

Trst.

Nov riblji trg. Dosedanja ribarnica v Trstu je bila precej velika, vendar pa je bila za tako veliko primorsko mesto kakor je Trst, mnogo premajhna. Zato je dalo sezidati mesto novo ribarnico. Nova ribarnica stoji prav tik morja na pomolu »Giuseppino« in je krasna moderna stavba, in izgleda od zunaj kakor kaka bogata palača. Poslopje je dolgo 60 metrov, široko je 35 metrov, visoko pa je skoro 37 metrov. Nova ribarnica je približno trikrat večja od stare. Ravnotako kakor so zunanja lica zgrajena moderno, tako okusno je opremljena tudi notranjost novega ribjega trga. V krogu je postavljenih 146 kamentih prodajalnih miz; nad vsako mizo je napeljana po ceveh sladka in morska voda. Vsaka miza je tudi preskrbljena z žlebi za otekanje vode. Stegne okoli prodajalnih miz so krite z porcelanastimi ploščicami, ravnotako tudi tla. — Razen tega je v novi ribarnici mnogo drugih oddelkov, kjer se bodo prodajale posamezne vrste morskih živali, razni prostori za shranjevanje neprodanih rib, kjer bo potrebna stalna toplota in prostor za strojne sesalke, ki bodo zajemale vodo iz morja. — Težko je opisati v kratkih besedah tako dobro, da bi imel čitatelj natančen pojem o tej novi, moderni ribarnici. Najboljše, da si jo vsakdo ogleda na lastne oči, kadar mu bo dana prilika. — Ribarnica še ni popolnoma dovršena; manjka ji še mnogo opravil in drugih pritliklin. Odprta bo še le s prvim junijem.

V morje je padla. Tržaška burja je že od nekdanj slavna. Te dni pa je bila zelo pohlevna, vendar pa je bil njen sunek tako krepak, da je vrgel Terezo Calderario, staro 40 let, v morje. To se je zgodilo okoli 9. ure zvečer. Na njen obupni krik sta prihitala na obrežje Jeremija in David Fumolo, prvi pilot, drugi finančni stražnik, in ko sta zagledala v morju potapljačo ženo, sta skočila v bližnji čolnic in sta jo srečno potegnili iz vode. Žena je bila pripeljana v mestno bolnišnico.

Morala ji je velevala. Marija Kimprei je prišla predvečerašnjem na policijo javit, da ji je žugal v gostilni »Alla Citta di Brünn«, kjer je za natakario, neki Franc Slugovih z nožem, to pa zato, ker mu ni pustila, da bi vstopil na stranišče skupno s svojo ljubico. — Slugovih je bil pozneje aretiran, a pravi, da natakarični pritožba ni nič drugega kot maščevalnost; rekel je, da je natakario najbrže vjezilo, ker jo je preziral in prišel v gostilno z drugo gospodično.

Kako so predzrli tržaški tatovi, lahko spoznamo iz te-le dogodbe: Kočijaž Angel Kovan, stanujoč v ulici Sv. Lovreca št. 1., je snalil pred svojim hlevom kočijo, ki nosi štev. 1. Ker pa je bilo ravno poldne, je pustil kočijo pred hlevom in šel kosit v stanovalje. Ko se je vrnil čez nekoliko minut, ni našel več kočije pred hlevom. Kočija je rdeče pobarvana in je vredna 300 K.

Njena ljubezen na tehtnici. Neki Ivan Siani, star 25 let, stanujoč v ulici Alessandro Volta, je hotel izvedeti, (vsaj tako je razodel) kako velika je od njega ljubezen njegove soproge, zato je tedaj, ko je šla ona iz hiše, zakuril v sobi ogelje in zabil vsa

okna. — Ko se je vrnila čez nekaj časa njegova žena, je vsa prestrašena odprla okna, da se jo soba prezračila, nato pa je šla poklicat zdravnika z rešilne postaje. Ko je prišel zdravnik v samomoričjevo stanovanje, je bil ta že pokonci. Delaj je, da je storil to le za šalo, in da ni imel pri tem nikakih samomorilnih namenov. — Iz veselja, ker je spoznal gorčo ljubezen svoje zveste žene, jo je toplo objel celo pred zdravnikom in jo nato poslal po steklenico dobrega vina. Taki ljudje, ki izrabljajo s svojimi neumnostmi zdravstvene organe, zaslužijo ostro kazen, katero bo čutil najbrže tudi mladi Sian.

Neznana mlada tatvica je izvabila igrajočo deklico Gino Fabrini, staro 5 let, izpred njenega stanovanja, ki se nahaja v ulici Alessandro Vittoria, št. 8., in to s pretvezo, da gre sta kupit bonbončkov. Ko je zapeljala deklico v samotno ulico, ji je snela tatvica uhanje z majhnimi dijamanti, nato je izginila. Ubogo dekletce je jokalo na cesti in ni znalo domov. — Njena mati je javila tatvino na policiji. — Ker so se že večkrat dogodile slične tatvine, opozarjamo starše, naj ne pustijo otrok na ulico brez varstva.

V mestni zastavljalnici je bilo na javni dražbi danes, v četrtek, 2100 kosov različnega blaga.

K novice »Slovenska trobojnik«, kje si, nam piše g. Bisiach, da je bil napad na njega neopravičen. Gosp. Bisiach se sklicuje na zahtvalo »Del. kons. društva« v »Edinosti«, kjer se govori o »narodnem urarju«, ki ne obvlada popolnoma naš jezik. Takih slučajev je v Trstu mnogo. Dalje pravi gosp. Bisiach, da se ne udeležuje shodov v gledališču Rossetti in da plača 1000 K onemu, ki dokaže, da je kdaj klical »abasso i schiavi«. — Ker ne maramo nikomur delati krivice, prinašamo to pojasnilo g. Bisiacha. Torej naš dopisnik ima priliko, da rzbouje 1000 K. za C. M. D. Ako si tega ne upa — potem je napačno poročal.

Narodni klub »Triglav« v Trstu. Odborniki so uljudno naproseni da se blagovole udeležijo seje, katero se bude vršila v soboto, 12. t. m. ob 8. uri zvečer v kavarni »Minerva«. Z ozirom na važnost dnevnega reda, se prosi polnoštevilno udeležbe.

Društva.

»Dramatični odsek Sokola Litija-Smartno« priredi v nedeljo 13. t. m. v sokolski telovadnici v Litiji velenjavno burko »On in njegova sestra«. Pričetek ob 8. uri zvečer. K obilni udeležbi vabi odsek.

Gledališko društvo na Jesenicah uprizori v nedeljo 13. t. m. ob 3. uri popoldne v dvoran pri »Jelenu« na Savi narodno igr. »Miklova Zala«, na katero uprizoritev posebno opozarjamo zunanje obiskovalce našega gledališča.

Zadruga rokodelskih obrti sod. okr. Laško v Laškem ima svoj občni zbor v nedeljo 13. t. m. ob 2. pop. pri Ant. Počivavšku v Trbovljah-Loke. — Aka bi zbor v določeni uri ne bil sklepen, se vrši v smislu § 18. odst. 7. zadrugišnih pravil eno uro pozneje, ki more ne glede na število udov veljavno sklepati.

Roparski umor na Tolstem vrhu.

Novo Mesto, 11. aprila.

V četrtek popoldne se je po Novem mestu raznesla vest, da je v Vel. Brusnicah bila neka ženska ropana in umorjena. Pozneje pa se je izvedelo, da se je zločin res izvršil ne v Brusnicah, nego pri cerkvi sv. Roka na Tolstem vrhu, občina Orehovica - St. Jernej.

Iz dosedanjih vesti se da posnett sledeče: 73letna, samska Cila Zagorčeva se je pečala s prekupovanjem jajc. Vsled izredne varčnosti si je nekaj denarja prihranila. Preje je stanovala v podrti bajti na Suhadolcu, v zadnjem času pa se je preselila v svoj vinski hram, ki se nahaja blizu cerkve sv. Roka na Tolstem vrhu. Ni tu nobene sobe, postlala si je kar v hramu ter na škopi celo zimo prezebvala. V terek popoldne so jo sosedje še videli zunaj hrama. Ker je drugi dan in tudi še v četrtek ni bilo nikjer videti, so šli sosedje, ki so imeli blizu njenega hrama opraviti, pogledat, kaj je s staro Cilo. Mislili so, da je zbolela. Ko odpro vrata, se jim je nudil strašni prizor. Starka je deloma kleče, deloma z eno roko nazaj oprta bila na svojem ležišču, vsa v strjeni krvi. Pod nazaj zganjeno glavo je rezala do sredi vrata prezvana odprtina, da se ji je videlo v notranjščino. Po sencu je imela okrvavljen udarec, ena roka je bila blatna. Najbrže je morilec stopil na roko, ko ji je prerazil vrat. Iz tega pa se da tudi sklepati, da je bilo dejanje izvršeno v torkovi noči, ker je takrat

deževalo. Pri preiskavi so našli še nekaj denarja pri nji. Najbrže je morilca zungaj kaj premočilo v natančnejšem iskanju po shranjenem denarju.

Kakor se nadalje sliši, so morilcu že na sledu. Na sumu je posebno neki polhajkovelec iz brusniške občine, ki je bil večkrat v tem kraju.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

MIROVNA POGAJANJA.

Carigrad, 11. aprila. Veliki vezir je izjavil, da bodo mirovne preliminarije med Turčijo in Balkansko zvezo podpisane najkasneje v 3 do 4 dneh v Londonu. Ministrski svet je naročil Hakki paši, da naj stopi z bolgarskimi delegati v Londonu v zvezo.

Carigrad, 11. aprila. Alemdar poroča, da bo preliminarni mir že v enem tednu podpisan.

Bolgarska izjava.

Sofija, 11. aprila. Izjava vodilnega državnika: Bolgarija sprejme v not, katere vsebina je veselila že znana, posredovanje veseli, in če jo sprejmejo tudi ostali zavezniki, je mogoče, da pride do podpisa preliminarnega miru še pred zborovanjem finančne komisije v Parizu.

Vesile in grške zahteve.

Dunaj, 11. aprila. V grških diplomatskih krogih se zatrjuje, da se bo bavila današnja konferenca veleposlanikov v Londonu z vprašanjem južnoalbanske meje. Med tem ko zahteva Grška meja, ki naj bi prišla na Jadransko morje ob reki Chumari, zahteva trozveza, da naj gre albanska meja do reke Calamas.

Vesile so pripravljene koncilirati Grški skoraj vse Egejske otoke, med njimi tudi otoke Imbros, Lemnos, Samotrake in Tenedos, ki leže pred vhomom v Dardanele. Ti otoki naj se samo neutralizirajo. Italija je pripravljena odstopiti Grški 10 otokov od 12, ki jih je Italija svoj čas zasedla. Samo otoka Rhodos in Stampalija naj bi ostala pod turško suvereniteto, dobila pa naj bi avtonomijo.

ZAVEZNIKI MED SEBOJ.

Budimpešta, 11. aprila. »Budapester Tagblatt« hoče vedeti, da je general Dimitrijevič rekel, da se Bulgariji mudi skleniti mir s Turčijo in pogodbo z Rumunijo zato, da obraduna s Srbijo in Grčijo.

Srbsko - grško razmerje.

Pariz, 11. aprila. »Liberte« ve, da sta si Grčija in Srbija garantirali medsebojno posest Soluna oziroma Bitolja.

KRITIČNA SITUACIJA V SMIRNI.

Milan, 11. aprila. »Secolo« poroča iz Carigrada, da vlada v Smirni že nekaj dni kritična situacija. Izbruhnili so nemiri, ki so zahtevali nekotliko grških žrtve. Baje so odposlane grške čete proti Smirni. V pomirje in obrambo je poslala Porta tja 19 bataljonov vojakov.

NOVA POŠILJATEV ČRNI GORI.

London, 11. aprila. »Times« poroča iz Cetinja, da je v Sv. Iv. Meduanskem izložila neka ladja iz Odeše 8 haubic in 16 vagonov municije.

VOLITEV NA OGRSKEM.

Budimpešta, 11. aprila. Pri današnjih nadomestnih volitvah v državni zbor v okraju Dunaveče je bil izvoljen kandidat Kossuthove stranke Platty. Vladni kandidat Benedek je ostal v manjšini.

POGAJANJA RAZBITA.

Praga, 11. aprila. Današnja posvetovanja v deželnem zboru, kjer se je obravnavala regulacija učiteljskih plač, so razbita. Nemci so bili voljni v tej zadevi opustiti obstrukcijo, ker so pa Čehi zahtevali, da sploh obstrukcijo opuste — Nemci pa na to ne gredo — zato ne pride do plenuma.

Odgovorni urednik Radivoj Koren. Last in tisk »Učiteljske Tiskarne«.

Kupujte „Dan“.

„Dan“ je edini slovenski neodvisni politični dnevnik.

„Dan“ je najbolje informiran slov. dnevnik.

„Dan“ je edini slovenski dnevnik, ki izhaja tudi ob nedeljah in praznikih.

„Dan“ je najodločnejši neodvisni jutranji list.

„Dan“ je najcenejši napr. dnevnik; posamezni izvodi po 6 vinarjev, s pošto mesečno le K 170.

„Dan“ je razširjen v najširših ljudskih slojih, ker ga vsakdo rad čita in je zato jako uspešno oglaševanje v njem.

„Dan“ prinaša interesantne in znamenite zgodovinske romane.

„Dan“ prinaša znamenite sodobne političke karikature.

„Dan“ je odločen zagovornik vseh zatiranih.

Sirite „Dan“ med ljudstvom.

Mali oglasi.

Beseda 5 vinarjev. Najmanjši znesek 50 vinarjev. Pismenim vprašanjem je priložiti znamko 20 vinarjev. — Pri malih oglasih ni nič popusta in se plačujejo vnaprej; zunanji inserenti v znamkah. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Glasovirje, pianine, avtomate, gramofone, plošče prodaja, uglašuje, popravlja solidno Josip Oblak, Ljubljana-Gilence 92.

KORISPONDENCA.

Gospod z dobro stalno službo se želi seznaniti s pridno gospodično ali vdovo brez otrok, ki bi imela nekaj premoženja. Cenjene ponudbe pod »Srečna bodočnost 33«, pošto ležeče Ljubljana. Tajnost zajamčena.

Stanovanj

iz 2 sob, kuhinje in oddelek vrta se odda s 1. majem.

Poizve se v pisarni Popovič, Bleiweisova cesta 32.

Laška kuhinja

v Ljubljani.

Od danes naprej se dobe vsak dan sveže morske ribe in najboljše vino iz deželne kleti Paronco in Brtoni.

FR. P. ZAJEC

Ljubljana, Stari trg št. 9

prilporeča kot prvi slovenski izprašani in oblastveno koncesijonirani optik in strokovnjak svoj

optični zavod.

Daljnogled, toplomere, in zračnere vseh vrst. Očala, šipalniki natančno po zdravniškem receptu. Cenike pošiljam na zahtevo zastonj in poštine prosto.

Lasne kite

najfinejše kakovosti po 5, 7, 9 in 12 kron — vse vrste lasne podlage in mrežice — barva za lase in brado „Neril“ po 2 in 4 K — toaletne potrebščine — lasulje, brade in druge potrebščine za maskiranje, vse po zelo zmernih cenah priporoča

Štefan Strmoli

brivec in lasničar

Ljubljana, Pod Trančo št. 1,

(vogal Mestnega in Starega tga).

Izdeluje vsa lasničarska dela solidno in okusno. Kupuje zmešane in rezane ženske lase.

Slovinci! Spominjajte se naše prekoricne Ciril in Metodove šolske družbe!

Izgotovljene obleke

površnike, pelerine za moške in dečke. Fine vrhne jopice, cele obleke (kostume) in posamezna krila za ženske v manufakturni in konfekcijski trgovini

„Pri Škofu“ v Ljubljani,

na vogalu Medene ulice in Pred Skofijo št. 3 (nasproti gostilne „Pri Sokolu“. — Podružnica trvdke R. Miklauc.

Velika izbira. — — Stalne nizke cene.

Radi prevelike zaloge blaga dajem

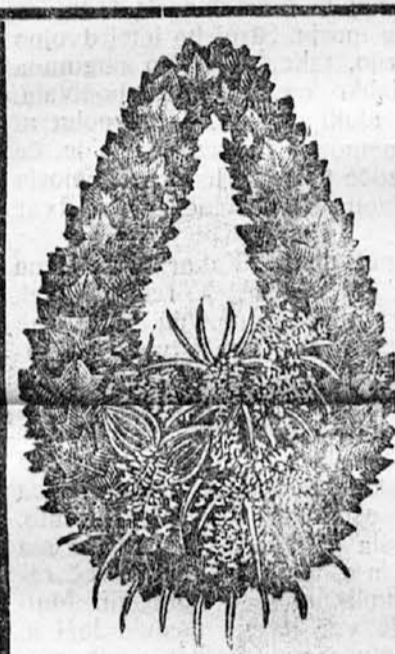
20% popusta

vse pomladne najnovije dame kostume, krila, bluze kakor tudi obleke in površnike za gospode in dečke najmodernejšega kroja.

Postrežba točna in solidna. Cene priznane nizke.

Angleško skladišče oblek

O. Bernatović, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Slavn. občinstvu v mestu in na deželi vladno priporočam največjo zalogo krasnih

nagronih vencov in

trakov z napisi.

Zunanja naročila se izvršujejo hitro in točno.

Cene brez konkurence.

V zalogi je vedno do 500 kosov od 2 do 60 K komad, tako, da si vsakdo lahko izbere.

Fr. Iglič :: Ljubljana :: Mestni trg 11-12.

Ob nedeljah se dobivajo venci v isti hiši v I. nadstr.

Mednarodno spedijsko podjetje R. RANZINGER, Ljubljana.

Ustanovljeno 1878. Telefon šte. 60.

Podjetje za prevozno ces. kr. priv. juž. železnice. — Carinska agentura c. kr. glavne carinskega urada v Ljubljani. — Redni nabiralni promet na vse strani. — Reekspedija in skladišča. — Ekspresni promet ovojev. — Transport in shranitev mobilja. — Agentura avstrijskega Loyda.

Pisarna v mestu: Selenburgova ulica 3. — Centrala in skladišče: Cesta na južno železnico 7. — Podružnica: Glavni carinski urad, južni kolodvor.

FRAN KRAIGHER

krojaški mojster

Gosposka ulica šte. 5

se priporoča slavnemu občinstvu za naročila vsakovrstnih oblek po meri. — Inozemskega in domačega blaga veeno na izbero. — Sprejema tudi izdelovanje oblek in popravila. — Cene zmerne. — Izdeluje vsakovrstne svetovno znane gumbe iz svile in blaga, trpežne tudi za eksport po morju.

Kavarna „LEON“ odprta celo noč. Gostilna Florijanska ulica št. 6.

Del. glavnic: K 8,000,000. **Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.** Rez. fond nad K 1,000,000.

Stritarjeva ulica šte. 2, (lastna hiša)

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 3/4 %

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica. Zlasti je ugodno zavarovanje na doživetje in smrt z manjšajočimi se vplačili.

Rezervni fond K 68,461,432.56. — Izplačane odškodnine in kapitalije K 123,257,695.77. **„SLAVIJA“** Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vseskozi slovensko-narodno upravo. **vzajemno zavarovalna banka v Pragi.**

Vsa pojasnila daje

Generalno zastopstvo v Ljubljani v Gosposki ulici št. 12.

Zavaruje poslopja in premičnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkulantneje. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Pozor! Sprejema tudi zavarovanja proti vlomski tatvini pod zelo ugodnimi pogoji. — Zahtevajte prospekte!

Priloga „Dnevu“
:: štév. 465. ::

dne 12. aprila
:: leta 1913. ::

Balkanska vojna v karikaturah in pesmih.

Izdal „Dan“. Cena 20 vin.

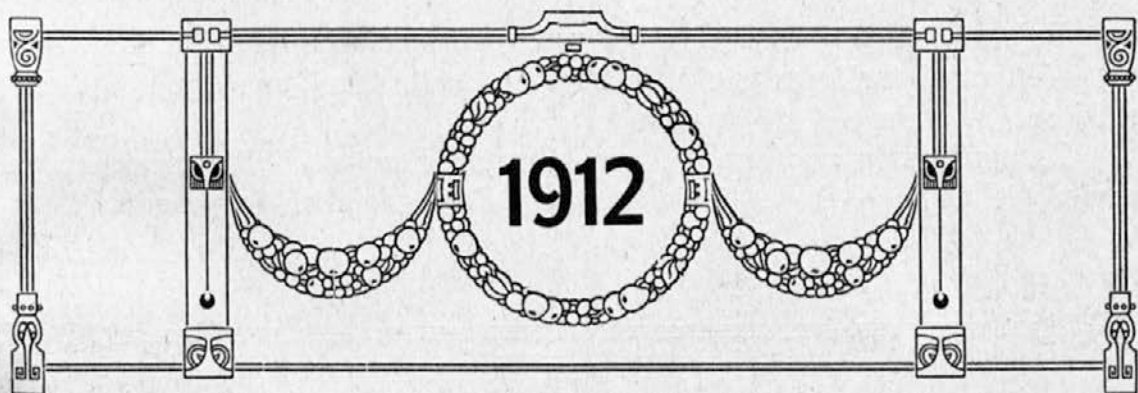
:: Ljubljana 1913. ::

Založila „Učiteljska tiskarna“.

∴ Čitajte ∴
in naročajte
„DAN“

D3203/1950

Leto 1912. bo stalo z zlatimi črkami zapisano v zgodovini Evrope. To leto je prineslo s seboj

„Osvobojenje Balkana“.

Leto 1912. pa bo za vse veke pomenilo najslavnejšo dobo v življenju naših jugoslovanskih bratov, ki so se proti volji Evrope z lastno silo osvobodili 600 letnega turškega jarma. Zato bo to leto pomenilo za vselej:

„Osvobojenje Jugoslovanov“.

S tem pa bo leto 1912. dobilo velikanski pomen v zgodovini slovanstva sploh, ker bo stalo, kot mejnik med dvema doboma: med suženjstvom in svobodo. Leto 1912. se je končalo z

„Zmago Slovanstva“.

Naravno je, da je imelo v tem času časopisje mnogo dela. Spoznali smo, kako malo smo poznali svoje južne brate. Zato smo takoj ob začetku vojne posvetili v njih preteklost, v zgodovino, v dobo njih stare slave in težke sužnjosti — v čase njih trpljenja in bojev. Šele potem smo mogli razumeti njih velike zmage.

„Dan“ je v tem oziru vestno vršil svojo dolžnost. Kdor ga je čital vsak dan, je dobil jasno sliko o velikem boju, ki se je vršil na jugu.

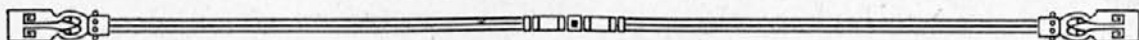
„Dan“ je prinašal zgodovinske spomine, popise krajev — zanimiva poročila z bojišč.

„Dan“ je prinašal tudi karikature, ki so v pravi luči pokazale Turke in njihove prijatelje. Bilo bi škoda, ako bi te slike ostale pozabljene, zato smo se odločili, da jih izdamo svojim čitateljem v spomin in zabavo. Čez desetletja bodo gledali naši otroci, kako se je bil boj na Balkanu.

Vojna sama je prinesla s seboj mnogo trpljenja in žalosti, toda to, kar so počeli razni turški prijatelji, je imelo v sebi toliko smešnega, da to zasluži svoj spomin.

Za uvod podajamo pregled glavnih dogodkov na Balkanu, na to pa popis cele vojne — kakor jo je prinesel „Dan“ v slikah in pesmih.

„Dan“.

Jek z Balkana.

Kaj od Balkana sem grmi
črez polje in gorovje?
Ko burja divje jek buči,
ubran ko spev zvonov je?
Vesel ko bojna pesem je —
ko psalm slovesnoresen je!

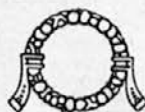
„Marica šumi čez ravan,
med brati hitro teci!
Oznanjaj jim veliki dan,
povej jim, šumno reci:
Zedinjen je bolgarski rod,
na zemlji svoji sam gospod!“

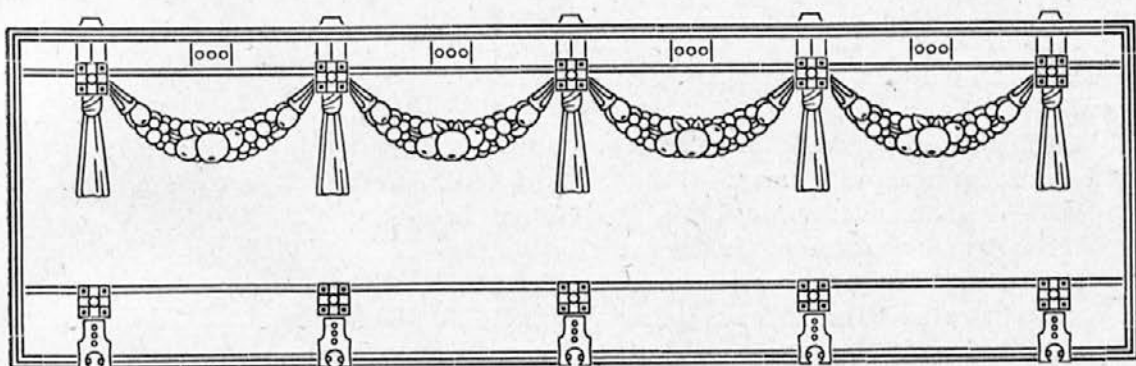
„Raduj nad nami se, raduj,
o Balkan, oče stari!
Nad nami vsemi zdaj kraljuj,
nad svojimi Bolgari!
A s hrbtom svojim brani nas,
če vrag ločiti kani nas!“

Evropa, maneš si oči,
strmite, diplomati?
Kar modro ste gradili vi,
da htelo ni vam stati!
Ej, silnejša je moč idej,
ko grozni zid papirnih mej . . .

„Marica, šumi celo pot,
valovi poskakujte!
Gredoč novico to povsod
veselo razglašujte:
Svoj, prost če biti moj Bolgar —
podjarmljen več ne bo nikdar!“

A. Aškerc.

Kratka zgodovina balkanskih držav.

Turčija.

Okoli leta 1200 se pojavijo Turki v Mali Aziji.

1326—1359. Sultan Orchan pridere v Evropo in vzame Galipolis. Glavno mesto Brussa.

1359—1389. Murad I. si podvrže cel vzhodni del Balkana — razven Carigrada. Drinopolje je glavno mesto (1365—1453).

1389. Zmaga nad Srbi na Kosovem polju. Sultan Murad umorjen.

1393. Zmaga nad Bolgari pri Tirnovu.

1453. Carigrad pade (29. maja) v turške roke. Mohamed II.

1470. Cel Balkan v turški oblasti.

1472. Turki v Ljubljani.

1520—1560. Sultan Soliman II. Turška država doseže najširše meje.

1566. Turki pred Sigetom. Nikola Zrinjski. Začetek propadanja turške moči.

1571. Velika pomorska bitka pri Lepantu. Don Juan d' Austria uniči turško brodovje.

1683. Turki pred Dunajem. Poljski kralj Jan Sobieski osvobodi Dunaj od Turkov.

1699. Mir v Karlovcih. Tučija izgubi zapadne pokrajine (Ogrsko, Hrvatsko).

1744. Mir v Kičik-Kairnadže. Turčija izgubi Taurijo in Krim.

1804. Srbska vstaja pod Kara-Gjorgjem.

1821. Grška vstaja.

1827. Grško-turška vojna. Poraz turškega ladijevja pri Navarinu.

Od leta 1840. skušajo evropske sile preprečiti popoln razpad onemogle Turčije?

1856. Krimska vojna.

1876. Bolgarska vstaja.

1876—1909. Abdul Hamid II.

1877. Rusko-turška vojna.

1908. Mladoturška revolucija. Ustava.

5. oktobra 1908. Aneksija Bosne in Hercegovine.

1909—? Mohamed II.

1912???

Bolgarska.

580—600 prihod slovanskih rodov v Tracijo in Macedonijo.

680. Bolgari podjarmijo slovanske rodove — in postanejo Slovani.

864. Bolgari postanejo kristjani. Knez Boris Mihael († 893).

890—927. Bolgarsko carstvo sega do Adrije. Srbija in Carigrad plačujeta Bolgariji davek. Simeon Veliki. Zlata doba Bolgarije.

971. Vzhodno Bolgarsko z glavnim mestom v Preslavi in —

1018. Zapadno Bolgarsko z glavnim mestom Ohrido — postaneta bizantinski provinciji.

1186—1393. Vzhodno Bolgarsko samostojno.

1218—1241 sega Bolgarsko ozemlje do Belgrada in do Drača. Glavno mesto Tirnovu. Šišmani.

1393. pade bolgarska samostojnost v bitki proti Turkom pri Tirnovu.

1393—1878. Turška sužnost.

1876. Prva bolgarska vstaja. Botev.

1877—1878. Rusko-turška osvobodilna vojna. Po miru pri San Štefanu je imela Bolgarija obsegati Macedonijo. Vzhodno Rumelijo in Drinopolje. Berlinska pogodba je določila samo kneževino Bolgarijo in Rumelijo.

1885—1886. Bolgarija se združi z Vzhodno Rumelijo.

1886. Srbsko-bolgarska bratomorna vojska.

1887—? Ferdinand, knez bolgarski.

1908. Samostojnost Bolgarske. Bolgarija postane carstvo.

1912???

Srbija.

Okoli leta 600. prihod Srbov na Balkan.

1090. Srbi ob Limu in Ibaru.

1190. Stepan Nemanja razširi svojo oblast od Črne gore do Niša.

1220. Srbija postane kraljestvo. Sveti Sava.

1241. Srbija sega do Belgrada in do Timoka.

1275—1331. Zmaga Srbov nad Bolgari. Severna Macedonija v srbski oblasti. Glavno mesto Prizren.

1331—1355. Srbija kot carstvo najmočnejša država na Balkanu. Dušan Silni. Srbija obsega: Črno goro — Staro Srbijo — Albanijo s pobrežjem — Macedonijo (brez Soluna in Kalkidike) — Epir in Tesalijo. Najslavnejša doba srbske zgodovine.

1355. Dušan Silni gre z vojsko proti Carigradu in umrje na poti. Razpad.

1389. Bitka na Kosovem polju. Car Lazar pade s celo srbsko vojsko. Srbija turška, kot provincija plačuje davek.

1427—1456. Pod Brankoviči se Srbija zopet kot turška pokrajina razširi čez Macedonijo.

1459. Pade glavno mesto Smederevo. Konec srbskega odpora.

1717. Princ Evgen vzame Turkom Belgrad.

1718—1739. Severna Srbija pod Avstrijo.

1804. Začetek vstaje proti Turkom. Črni Jurij (Kara-Gjorgje).

1806—1812. Srbi skupno z Rusi proti Turkom.

1817. Miloš Obrenović Turški vazal. Kara-Gjorgje umorjen.

1830. Avtonomija Srbije pod ruskim in turškim pokroviteljstvom.

1877—1878. Vstaja v Bosni in Hercegovini. V rusko-turški vojni zmagajo Srbi proti Turkom.

1878. Berlinska pogodba. Srbsko postane neodvisna kneževina. (Sanštefanski mir je obljubljal Srbom tudi Novi Pazar — Berlin je odločil Pirot in Vranjo — Avstrija zasede Bosno in Hercegovino.

1882. Vstaja v Hercegovini. Srbija postane kraljestvo.

1889—1903. Aleksander I. poslednji Obrenović.

1903—? Peter I. Karagjorgjević.

1908. Aneksijska kriza.

1912—???

Črna gora.

Do leta 1360 pod srbsko oblastjo.

1360—1421 vladajo v nji Balšiči.

1421—1455 pod beneško nadoblastjo.

1455—1506 vlada Crnojevičev.

1699—1735. Danilo Petrovič Njeguš. Vlada vladik. Boji proti Turkom.

1851—1860. Danilo I.

1860—? Nikita Petrovič.

1910. Črnogorski knez postane kralj.

1912???

Grška.

V starem veku se je razvila grška na bregovih egejskega morja. Kraj, kjer stoji Carigrad, je bila grška kolonija.

330. po Kr. proglasi Konstantin Veliki Carigrad (Bizanc) za glavno mesto vzhodnega rimskega cesarstva.

395—1453. Boj bizantinskih cesarjev proti novopriseljenim narodom: Avarom, Slovanom, Bolgarom, Rusom, Mažarom,

Benečanom, Arabom, Seldžukom in proti Turkom.

1453. pade Carigrad v Turške roke.

1350—1500. izgube Grki vso oblast tudi na otokih.

1821—1829. Osvobodilni boj Grkov s pomočjo evropskih velesil. Navarino.

1830. Grška se proglasi kot neodvisna kraljevina.

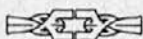
1863—1913 Jurij, kralj Helenov.

1881. Grki dobe Tesalijo in Epir.

1897. Grška vojna proti Turkom zaradi Krete. Turki zmagajo Grke.

1908. Kreta pride provizorično pod grško upravo. Princ Jurij od velesil določen kot guverner.

1912—???

Pregled vojnih dogodkov na Balkanu l. 1912.

Prva vojna na Balkanu je trajala dva meseca: oktober in november. Ta dva meseca vojnih dogodkov na Balkanu bodeta stala z zlatimi črkami zapisana v zgodovini slovanstva. Ta pregled je pravi slavospev slovanskega orožja. Dan za dnem se vrste zmage, kakor verzi v jugoslovanski narodni pesmi. Iz stoletnega trpljenja in robstva je nastala najkrasnejša epopeja zmage. Meseca oktober in november leta 1912. se bodeta svetila v svetovni zgodovini kot čas največjih zmag evropske kulture nad azijskim barbarstvom. Ta dva meseca sta preobrnila zastarele evropske nazore in sta dvignila iz trdih razvalin staro balkansko — slovansko slavo. Dogodki teh dveh mesecev bodo dokaz, kaka sila leži v narodni samozavesti.

Prva vojna se deli v tri dele:

Od prvih začetkov — črnogorsko-turški boji do 18. oktobra, ko stopijo druge tri balkanske države na bojišče. — Drugi del je čas največjih zmag od 18. oktobra do bitke pri Lile Burgas dne 1. novembra. — Tretji del od bitke pri Lile Burgas do premirja na Čataldži.

I.

29. septembra: splošna mobilizacija v Bolgariji, Srbiji in na Grškem.

1. oktobra: mobilizacija črnogorske in turške armade.

4. oktobra: Essad-paša zasede s 3000 možmi Skader.

5. oktobra: prva črnogorska brigada prestopi pri Neser-tera turško mejo.

7. oktobra: Turške železnice ustavijo osebni in tovorni promet — začne se prevoz čet in municije.

8. oktobra: Črnogorski poslanik Plamenac izroči porti pismo, v katerem Črna gora Turčiji napoveduje vojno — in odide iz Carigrada. Turški poslanik v Cetinju dobi potne liste in odpotuje.

9. oktobra: Črnogorci začno boje pri Podgorici. Princ Peter sproži prvi top. Črnogorske čete začno prodirati proti Tuzi in Beranam.

10. oktobra: Boji pri Beranah. Posadka v Dečiću se vda s topovi in orožjem. — Velesile podajo v Carigradu skupno noto, da bi vojno preprečile. Turčija mobilizira svoje ladjevje.

11. oktobra: Boj pri Tuzi.

12. oktobra: Črnogorci napadejo Rogame — in obkolijo Tuzi. — Prvi strelji pri Vrani. — Turčija pošlje 120 anatolskih bataljonov v Evropo. Albanci prosijo za orožje.

13. oktobra: General Vukotič vzame Bjelopolje. Pri Tuzi in Berani se boj nadaljuje. Grška armada 130.000 mož je pripravljena.

14. oktobra: General Vukotič vzame Gusinje, poveljnik v Tuzi se pogaja.

15. oktobra: Turški poslaniki v Sofiji, Belgradu in Atenah so odpoklicani. — Tuzi se vda brezpogojno z 2300 vjetniki, 5 topov, 8 mitraljez in 7000 pušk pade Črnogorcem v roke. — Hum se vda Črnogorcem. — Glavno poveljstvo se preloži iz

Podgorice v Milesi. — Srbska armada se koncentrira pri Vranji.

16. oktobra: Praske na srbsko-turški meji. — Južna črnogorska divizija zadene na hud odpor Turkov pri Tarabošu. — Berane padejo. — Črnogorci dobe zopet bogat plen.

17. oktobra: Srbski in bolgarski poslanik v Carigradu dobita svoje potne listine. Oba oddasta porti pisanje, v katerem se napoveduje Turčiji vojna. Porta izda takoj ukaz, da turške čete napadejo srbsko in bolgarsko mejo. Turki poskusijo nov napad na Bjelopolje. Turki napadejo Črnogorce pri Plavi in osvoje višave okoli Velike. Daljši turški poskusi se ponesrečijo. Vojna izbruhne na celi črti.

II.

18. oktobra: Grška napove Turčiji vojno. Bolgarska armada prestopi turško mejo. Prednje straže zadenejo skupaj pri Kir-džali. — Srbi napadejo Sjenico in Novipazar. Črnogorci osvoje pod generalom Vukotićem Gusinje in Plava.

19. oktobra: Bolgari vzamejo Kurtkale in Mustafi-pašo. Ena bolgarska divizija zasede Barskoje Belo. Turške ladje blokirajo Varno in Burgas. — Grki zadenejo pri Ligarni na prve turške čete in obkrožijo Elasono.

20. oktobra: Pri Kirk-Kilisi se začno prvi boji med Turki in Bolgari. Dve turški ladji streljati na Varno. Srbi se začno pomikati proti Kumanovu, Prištini in Egripalanki. Srbske čete zasedejo Carevo selo in Sultan-tepe. Grki napadejo Turke pri Elasoni. — Črnogorci oblegajo Taraboš.

21. oktobra: Grki napadejo Turke pri Diskata. Turki se umaknejo na Serfidže.

22. oktobra: Bitka pri Kirk-Kilisi.

23. oktobra: Bitka pri Kirk-Kilisi. Zmaga se nagiblje na bolgarsko stran. Bolgari zasedejo Malo Tirново. — Srbi vzamejo Prištino in Novipazar. Črnogorci prodirajo proti Skadru.

24. oktobra: Bitka pri Kirk-Kilisi se konča s popolno zmago Bolgarov. Beg Turkov. Srbska armada napade turške čete pri Kumanovu. Prvi dan ugoden za Turke.

25. oktobra: Turki se umikajo na Bunar Hisar. — Bolgari zasedejo Kočano. — Srbi primejo turško armado pri Kumanovu in jo zapode v beg. Beg na Skoplje. — Grški prestolonaslednik zasede Serfidže. — Pri Kumanzades zmagajo Turki nad Grki. — Črnogorci pred Skadrom.

26. oktobra: Skoplje pade brez boja v srbske roke. Pred Drinopoljem se začno prvi boji. Bolgari zasedejo nekaj utrdb. — Črnogorci obkolijo Skader od južne strani. — Grki začno boje pri Kiafi in zasledujejo tri dni umikajoče se turške čete. Turki zapuste Kožani.

27. oktobra: Bolgari vzamejo Baba Eski in zaplenijo cel vlak municije. — Srbi vzamejo Mitrovico. — Grki pri Filipiades in Strelini.

28. oktobra: Bolgari začno prodirati proti Bunar-Hisar in Lile Burgas. — Srbi zasedejo Veles in Štiplje. — Grki zavzamejo Prevezo. — General Vukotić pri Rozaju. — Črnogorci vzamejo Plevlje.

29. oktobra: Turške čete začno z napadom proti Kirk-Kilisi in Marašu. — Grki zasedejo Katerino in Lemnos.

30. oktobra: Bitka pri Lile Burgas. — Turki napadejo pri Vizi in Maraš Bolgare. Abdulah-paša odstavljen. — Nazim-paša prevzame poveljstvo. — Grki vzamejo Verijo.

30. oktobra: Bolgari zasedejo Demotiko. Grki zasedejo otok Samotrake. Odločilna pri Lile Burgas se nagiblje na bolgarsko stran. — Usoda turške armade je odločena.

III.

1. novembra: Bolgari zmagajo pri Lile Burgas. Beg turške armade proti Čorlu. Bolgari postavijo težke topove proti Drinopolju.

2. novembra: Srbi zasedejo Prilep in Tetovo. Grška torpedovka v solunskem zalivu. Beg Turške armade od Čorlu.

3. novembra: Bolgari obkrožijo Drinopolje in zavzamejo Kenan in Kojmli.

4. novembra: Izpad turške posadke iz Drinopolja. Bolgari jo zapode nazaj. Srbi zasedejo Geogeli in Demirkapu. Bolgari zasledujejo turško armado.

5. novembra: Bolgari dohite bežeče turške čete pri Čorlu in Saraju. Bolgarski glavni stan se preseli iz Stare Zagore v Kizil Agaz pri Drinopolju. — Srbi nadaljujejo svojo pot proti Solunu in Bitolju. Turčija prosi velesile za posredovanje.

6. novembra: Drinopoljska turška posadka poskusi pri Kudinköj izpad — in je odbita. — Srbi zasedejo Kičevo. — Esadpaša v Skadru in Riza bej na Tarabošu kljubujeta napadom Črnogorcev. Črnogorci zasedejo Djakovo. Grško ladje vje zavzame Tenedos.

7. novembra: Bolgari zmagajo pri Čorlu. Grozen beg turške armade na Čataldžo. Bolgari zasedejo Drama. Turška sklene vojno nadaljevati. Evropske ladije so pripravljene, da rešijo kristjane v Carigradu. — Črnogorci zasedejo Meduo in Lješ. — Grki prodirajo preko Jenice in Kerdjelar proti Solunu in obkrožijo mesto.

8. novembra: Solun se uda s celo posadko 25.000 mož.

9. novembra. Srbi prodirajo proti Bitolju. General Vukotić pred Skadrom.

10. novembra: Črnogorci vzamejo nekaj utrdb južno od Taraboša. — Srbi prodirajo proti Draču.

11. novembra: Turška ladja v Radosti strelja na Bolgare, ki se morajo umakniti.

12. novembra: Bolgari zadenejo na turške čete pri Čataldži.

13. novembra: Srbi v Dibri. Boji z Albanci. Grki prodirajo proti Bitolju in so zadržani pri Florini. — Grški kralj Jurij gre slavnostno v Solun. — Pogajanja med Bolgari in Turki se začno.

15. novembra: Grki zasedejo polotok Kalcidiko. Turške ladje bombardirajo Radosto. — Srbi se bližajo Bitolju.

16. novembra: Bitka pri Mederi. Boji pri Katranici, Ostrovu in Soroviču. Začetek bitke pri Bitolju.

17. novembra: Črnogorci zasedejo Meduo. Bitka pri Bitolju.

18. novembra: Bitolj pade. Turki se umikajo na jug. — Grki zasedejo otok Nikarija.

20. novembra: Kratko premirje pri Čataldži.

21. novembra: Turki sklenejo vojno nadaljevati. Bolgarski napad pri Čataldži odbit. Bolgari zasedejo Malgara in Dedeagač. Izpad pri Drinopolju odbijejo Bolgari nazaj. — Turška križarka „Hamadih“ napadena v Črnem morju od bolgarske torpedovke in dobi težke poškodbe.

22. novembra: Srbi na potu čez Albanijo proti Draču.

23. novembra: Napad bolgarskih čet na severni strani Čataldže. Zavezniki skušajo na kopnem napasti Galipolis, da bi prišli skozi Dardanele.

24. novembra: Pogajanja za premirje v Bakčeisköju se prično. — Boj pri Chrysoviki v Epiru. Turki se umikajo na Janino.

25. novembra: Izpad pri Drinopolju. — Srbi zasedejo višave nad Dračem.

26. novembra: Drinopolje gori. — Srbsko-avstrijski spor doseže svoj vrhunec.

27. novembra: Afera Prochazka se pojasni. — Ruska mobilizacija. Dogovor v Berlinu. —

28. novembra: Srbi zasedejo Drač. — Albanci v Valoni proklamirajo avtonomijo Albanije. — Srbi zmagajo pri Derbi nad Turki in Albanci ter zasedejo Risno in Ohrido.

29. novembra: Dve diviziji Turkov se udasta Bolgarom pri Marhanli. Priprave za premirje.

30. novembra: Črnogorski kralj Nikita prevzame poveljstvo armade pri Skadru. — Grške torpedovke pred Dardanelami. — Srbi zasedejo brez boja Elbasan v Albaniji.

1. decembra: Pogoji za premirje se formulirajo.

2. decembra: Grški pomorski topovi streljajo na Kabel pri Valoni.

3. decembra: Novi napadi na Taraboš.

4. decembra: Ob 8. uri zvečer podpisano premirje. — Grki si izgovore še 24 ur pomisleka. — Evropska situacija obeta mir.

Po 4. decembru je nastalo premirje — potem so sledila londonska pogajanja. Dne 3. februarja je vojna na celi črti zopet izbruhnila — začel se je boj za Skader in Drinopolje.

Črnogorsko-turška vojna.

Nihče na svetu ni pričakoval, da bomo v teku enega meseca doživeli tako velike dogodke. Tekom enega meseca se je izpremenil zemljevid Balkana — pa tudi politični zemljevid Evrope.

Dne 9. oktobra so telegrami poročali, da je kralj Nikita dal ukaz, da čete prestopijo mejo. — Kaj so dosegli Črnogorci v enem mesecu?

Črna gora je imela pripravljene štiri divizije. Vodili so jih: general Vukotić, general Martinović, prestolonaslednik Danilo in general Bozović. Divizija generala Vukotića je marširala v treh kolonah. Ena je šla na zapadu iz Kolašina čez Lepenac na Bjelo polje in Sjenico; druga je šla od Adrijevice čez Berane in Novi Pazar, tretja pa čez Brskut na Gusinje in Plave na Peč. Te kolone so začele boj 10. oktobra. — 10., 11. in 12. so bili boji pri Belem polju, pri Beranih in pri Gusinjah. Dne 13. oktobra je zapadna kolona vzela Bjelo polje. 16. oktobra je srednja kolona vzela Berane in 20. oktobra je južna (tretja) kolona vzela Plava in Gusinje. Dne 25. oktobra je šla zapadna kolona ob Limu navzgor in 26. oktobra se je združila s srbsko armado pri Sjenici. Dne 27. oktobra je šla srednja kolona proti Rozaju. 28. oktobra ga je vzela — in 31. je bila v Peču.

Divizija prestolonaslednika Danila je operirala pri Podgorici čez Tuzi proti Skadru in Lešu do iztoka Drine.

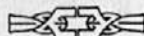
V dneh 11. in 12. oktobra je dosegla zmage pri Dečiču, Vranju, Šipčaniku in Rojani. Dne 14. oktobra je padel Tuzi. Dne 16. je šla kolona naprej proti Skadru.

Divizija generala Martinovića je šla proti Tarabošu na Skader. Dne 10. oktobra je začela boj in 20. oktobra je zasedla Belaje. Dne 21. oktobra se je začelo obleganje Taraboša.

Brigada generala Bozovića je šla iz Bukovice na Plevlje in je 28. oktobra mesto zavzela. To so uspehi enega meseca. Črnogorska armada je zasedla tudi obe pristanišči in je s tem izvršila svojo nalogo. Edino Skader je bil trd oreh, ki je zahteval še mnogo žrtev.

Za zmagovito črnogorsko armado so kmalu stopile na bojišče druge armade in po enem mesecu boja so bile že pred Solunom in pred Carigradom.

Ko je nastalo primirje, je morala tudi črnogorska armada počivati. Ko pa je bilo mirja konec, je takoj dne 4. februarja začela zopet naskoke na utrdbe okoli Skadra. Boji so zahtevali velike žrtve. Kljub temu so Črnogorci 7. februarja zavzeli po hudem boju Dardanjol in nekaj pozicij pred Tarašem. Od tu so nadaljevali boj.

Bolgarsko-turška vojna.

Bolgarija je postavila tri armade.

I. armada, zapadno bolgarska armada. 30.000 do 40.000 mož je imela prodirati od Dubnice čez Džumajo, Kresno, Demirhisar in Seres na Solun. Ta armada je marširala v treh kolonah. Srednja kolona je vzela 19. oktobra Barakov in Džumajo. Vzhodna je bila dan na to v Mehomiji, zapadna pa v Carevem Selu. Dne 22. oktobra je bila srednja kolona v Kresni. Dne 23. oktobra so bile vse tri kolone v boju.

Dne 24. oktobra je vzela vzhodna kolona Mehonico in Elisnico in dan na to je bil boj za Nevrokop, ki ga je dne 25. oktobra vzela zapadna kolona. Dne 2. novembra je stala ta armada na liniji Petrčevo-Kresna-Nevrokop — 140 kilometrov ali 7 do 8 dni od Soluna. Pozneje je odšla na vzhodno bojišče, ker je dovršila svoje delo.

II. armada. 80.000 do 100.000 mož, v dolini Tundže pod poveljstvom generala Ivanova. Nje naloga je bila prodirati ob

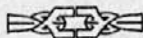
Marici in Tundzi proti Drinopolju in čez Čorlu na Carigrad. Dne 18. oktobra je prestopila ta armada mejo in je po kratkem boju zasedla Kurtkiö in Mustafi-paša. — 19., 20. in 21. je med neprestanim bojem prodirala naprej in 22. je vzela Čermen. Dne 23. oktobra se je ta armada že bojevala na gričih okoli Drinopolja pri Kadiköj, Kiredži, Hasköj, Kalimandza in Maraš v dolini Arde. V dneh 24. in 25. oktobra je bilo Drinopolje obkoljeno. Dne 26. oktobra so bile zasedene utrdbe Cazaš, Havaraš in Sufistar, dne 27. oktobra je bil vzeta Kir-kili. Dne 29. oktobra so Bolgari začeli streljati na Drinopolje. Dne 31. oktobra je bolgarska straža zasedla Dimotico, 2. novembra je bil oddelek te armade v Čorlu in v Rodosto. Dne 30. oktobra je bila tam že bolgarska kavalerija.

III. armada, takozvana vzhodna bolgarska armada, pod generalom Savovom. Z 80.000 do 100.000 možmi je šla od Jamboli na Kizil, Agač, Molkoclar, Kirk-Kilise, Lile Burgas, Čorlu na Carigrad. Ta armada je 19. oktobra zasedla Malkoclar, 20. oktobra je poseben oddelek zavzel Tirnovo, dne 22. oktobra so predstraže dospеле pred Kirk-Kilise. V dneh 23. in 24. oktobra se je vršila velika bitka pri Kirk-Kilisi, ki je prinesla bolgarski armadi slavno zmago. Bolgari so drugi dan zasedli mesto. Dne 25. oktobra se je pojavila ogledna straža v Vasiliki ob Črnem morju. Dne 26. oktobra so Bolgari brez boja zasedli Baba Eski, dne

28. pa so vzeli Bunar-Hisar. — V dneh 29., 30. in 31. se je bila velika bitka pri Lile Burgasu, pri kateri je bilo 140.000 Turkov mrtvih in ranjenih. Bitka se je končala z groznim porazom turške armade, ki je bežala proti Čorlu. Do Carigrada so imeli Bolgari še 150 kilometrov. Sedem do osem dni hoda. Dne 6. in 7. novembra so se razvili boji pri Čorlu. Po zmagi pri Čorlu so začeli Bolgari operirati okoli Čataldže, od 10. novembra dalje so se vršile priprave, ki so 14. in 15. novembra prinesle novih zmag.

Tako je ostala bolgarska armada pred Čataldžo, kjer stoji dolga vrsta trdnjav, ki branijo nadaljno pot v Carigrad. Obleganje teh trdnjav je težavno, zato so se začela pogajanja. Dne 4. decembra je nastalo premirje, temu so sledila mirovna pogajanja v Londonu. Ker pogajanja niso imela uspeha, je dne 3. februarja 1913 izbruhnila nova vojna. Glavni boj je bil za Drinopolje. Bolgari so se za novi boj dobro pripravili. Drinopolje je bilo obsedeno okrog in okrog. Prišle so na pomoč tudi srbske čete. Napadi na Drinopolje so se ponavljali dan na dan. Druga bolgarska armada pa je šla na polotok Galipolje, kjer so se začeli hudi boji za trdnjave, ki branijo vhod v Dardanele in pot po morju v Carigrad.

Dne 25. marca je padlo Drinopolje — Šukri-paša se je vdal. Začeli so se novi boji na Čataldži.

Srbsko-turška vojna.

Srbija je bila tako pohlevna, da je pustila Turke celo čez mejo. Ko so poročali 17. oktobra listi, da so Turki na meji vdrli v Srbijo, so marsikoga ostrašili. V par dneh se je pokazalo, da je bil to le manever. Podamo tu pregled srbskih čet in njihovih zmag.

Srbija je postavila 4 armade:

I. armada (glavna) 40—50.000 mož pod komando prestolonaslednika Aleksan-

dra je imela nalogo iti čez Vranjo na Kumanovo na Skoplje. V dneh 18., 19. in 20. oktobra so zadele predstraže na Turke in so se začele prve praske; dne 21. je padla Biljaca in 22. Presovo. V dneh 23. in 24. oktobra je armada zmagala pri Kumanovu in je zasedla mesto. Bitka je trajala 10 ur — od obeh strani je bilo okoli 70.000 mož v ognju. Dne 26. oktobra so šli Srbi zmagovito v Skoplje. Dne 28. je bila ka-

valerija že v Tetovu in je s tem ta armada izvršila tekom desetih dni svojo nalogo.

II. armada, 30—40.000 mož, pod generalom Stepanovičem je šla iz Kistendila na Egripalanko, Kumanovo, Skoplje, na Kocano, Stiplje in na Veles. Dne 19. oktobra je zasedla obmejne trdnjave, 21. oktobra je bila v Trnovem in v Egripalanki. Severna kolona je drugi dan vzela Kratovo, južne kolona se je bojevala pri Kocani. 23. oktobra sta obe koloni zasedli svoje pozicije. Dne 24. oktobra je bila severna kolona pri Kumanovu — južna je zasedla Kocano. Dne 25. oktobra je južna kolona dospela v Štiplje in 26. oktobra je vzela mesto po hudem boju. Dne 26. oktobra je severna kolona zasedla Kliseli ob Ovčjem polju, južna pa je vzela Veles. Od tu se je armada združena obrnila na jug in je 31. oktobra vzela Prilep. Od tu je šla pred Bitolj, ki je padel 18. novembra.

III. armada. General Janković s 30 do 40.000 mož je imel nalogo prodreti čez Kuršumlje na Podujevo, na Prištino in Mitrovico. Predstraže so bile 18. oktobra v boju pri Prepolju, Mrdarju in Podujevu. Dan nato so bili hudi boji z Albanci pri Prepolju in Kuršumlju. Dne 21. oktobra je padlo Podujevo, 22. oktobra Priština, 26. oktobra Gilan. Dne 28. oktobra se je udala Mitrovica brez boja, na poti proti Skoplju

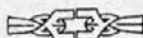
so čete zavzele prelaz Kačanik. Dne 30. oktobra je armada zasedla Prizren — od tu je šla pot na jug proti morju.

IV. armada, srbska zapadna armada, 20—30.000 pod poveljstvom generala Živkovića je prodirala v dveh kolonah od Ivanjice na Sjenico, Nova Varoš in od Raške na Novi Pazar. Njena naloga je bila zasesti Sandžak. Po kratkih bojih je severna kolona zasedla 21. oktobra Novo Varoš in 23. oktobra je južna kolona po trdem boju zavzela Novi Pazar. Dne 25. oktobra je severna kolona zasedla Sjenico, kjer se je združila s črnogorsko armado. Dne 31. oktobra je armada zasedla Priboj — potem je nadaljevala pot na jug.

*

III. in IV. srbska armada sta imeli namen združiti se s črnogorsko armado in preiti albanske gore. Z velikanskimi težavami in napori je srbska armada prešla celo Albanijo, skozi oborožene albanske vasi in je le z največjo vztrajnostjo končno dospela na svoj cilj k morju. Zasedla je Meduo in Drač in je držala ti mesti ter čakala, kaj sklene Evropa.

I. in II. srbska armada pa je odšla po dobljeni zmagi naprej proti Solunu — od tu pa pred Drinopolje, kjer je zasedla zapadni del utrdb. Pohod na Drač in na Bitolj pomeni največje zmago slavje srbskega orožja.

Grško-turška vojna.

Grki se po hrabrosti na suhem ne morejo meriti s slovanskimi balkanskimi narodi. Turki tudi proti njim niso postavili posebnih čet — ker jih niso imeli. Več so Grki dosegli na morju, ker so se dobro izkazali.

18. oktobra. Grki napovejo Turčiji vojno.

19. oktobra. Prvi spopadi med Turki in Grki pri Ligarini.

20. oktobra. Boj pri Elasoni.

21. oktobra. Boj pri Diskata.

25. oktobra. Boj pri Serfidže. Pri Kumanzades zmagajo Turki nad Grki.

26. oktobra. Grki začno pri Kiaffi pritiskati Turke. Turki zapuste Kožani.

27. oktobra. Grki pri Filipiades in Strelini.

28. oktobra, Grki zavzamejo Preveso.

29. oktobra. Grki zasedejo Lemnos.

30. oktobra. Grki vzamejo Verijo.

31. oktobra, Grki zasedejo otok Samothrake.

6. novembra. Grško ladjevje zavzame Tenedos.

7. novembra. Grki se bližajo Solunu in obkrožijo mesto.

8. novembra. Solun se vda grški armadi s celo posadko 25.000 mož.

13. novembra. Grški kralj slavnostno jezdi v Solun.

15. novembra. Grki na polotoku Kalcidike.

18. novembra. Grško ladjevje vzame otok Nikarijo.

30. novembra. Grške torpedovke pred Dardanelami.

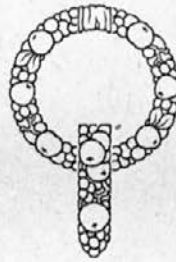
2. decembra. Grki pred Valono.

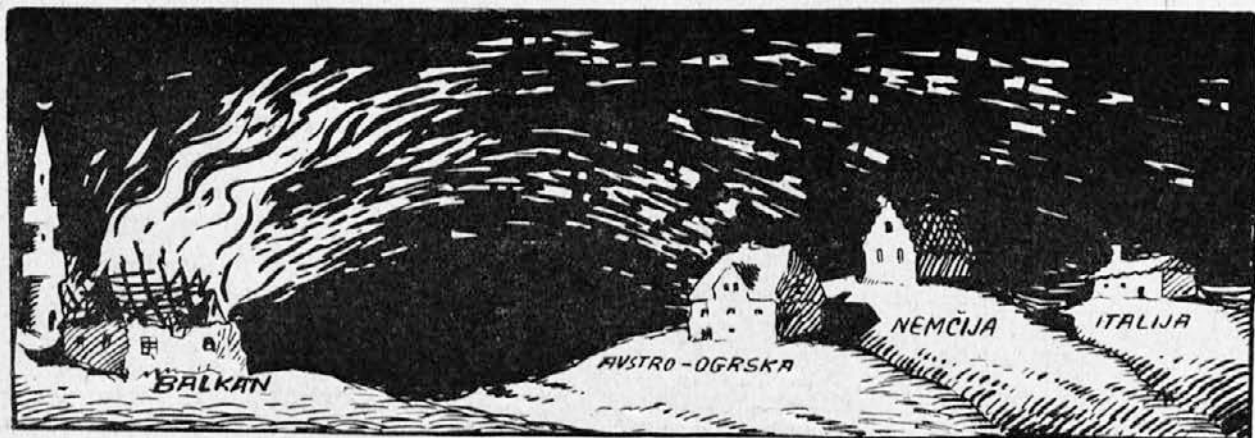
4. decembra. Grki pred Janino. Grki se ne pridružijo premirju, ampak nadaljujejo vojno.

Med premirjem je imelo grško ladjevje nalogo paziti, da niso Turki mogli prosto prevažati vojakov iz Male Azije. Bojem na suhem so se izogibali — zato pa tembolj zasledovali turške ladje. Turško ladjevje se je previdno umikalo.

Po premirju so se začeli novi boji okoli Janine, ki so se bojevali z neodločnimi zmagami. Dne 6. marca se je Janina udala z 22.000 mož. Grško ladjevje pa je stalo pred Dardanelami in čakalo, kdaj se posreči četam na kopnem uničiti trdnjave in odpreti vhod.

Dne 18. marca je bil v Solunu umorjen grški kralj Jurij. Prestolonašlednik Konstantin je postal grški kralj.

Požar na Balkanu. — V svitu tega požara se je razsvetlila tema Evrope.

Pesem od vojske.

Je Turek iz Azije prišel
in ves Balkan je podse vzel,
Bolgara, Srba in Hrvata,
še Kranjcem trkal je na vrata.

Prešlo med tem je več sto let,
in Turčin uničil je ves svet,
vse kar je podse spravil,
je ropal, kradel, davil.

Zaslišal se je bojni klic:
od severa je ruski stric
pripeljal bojne brate —
tja k Turčinu na svate.

Takrat je Turčin v škripcih bil,
ko Rus ga je nazaj podil,
ga v Carigrad je spodil,
Bolgare osvobodil.

Pa Turek še ni mira dal,
dokler v Evropi je ostal:
je mučil Macedonca,
trpljenju ni bilo konca.

Je šel tja v Tripolis Taljan
— od tam je Turek bil izgnan —
otoke je zasedel —
in Turku glavo zmedel.

Albanci tudi so prišli
in Turku delali skrbi,
svobodo so hoteli —
in vojsko so začeli.

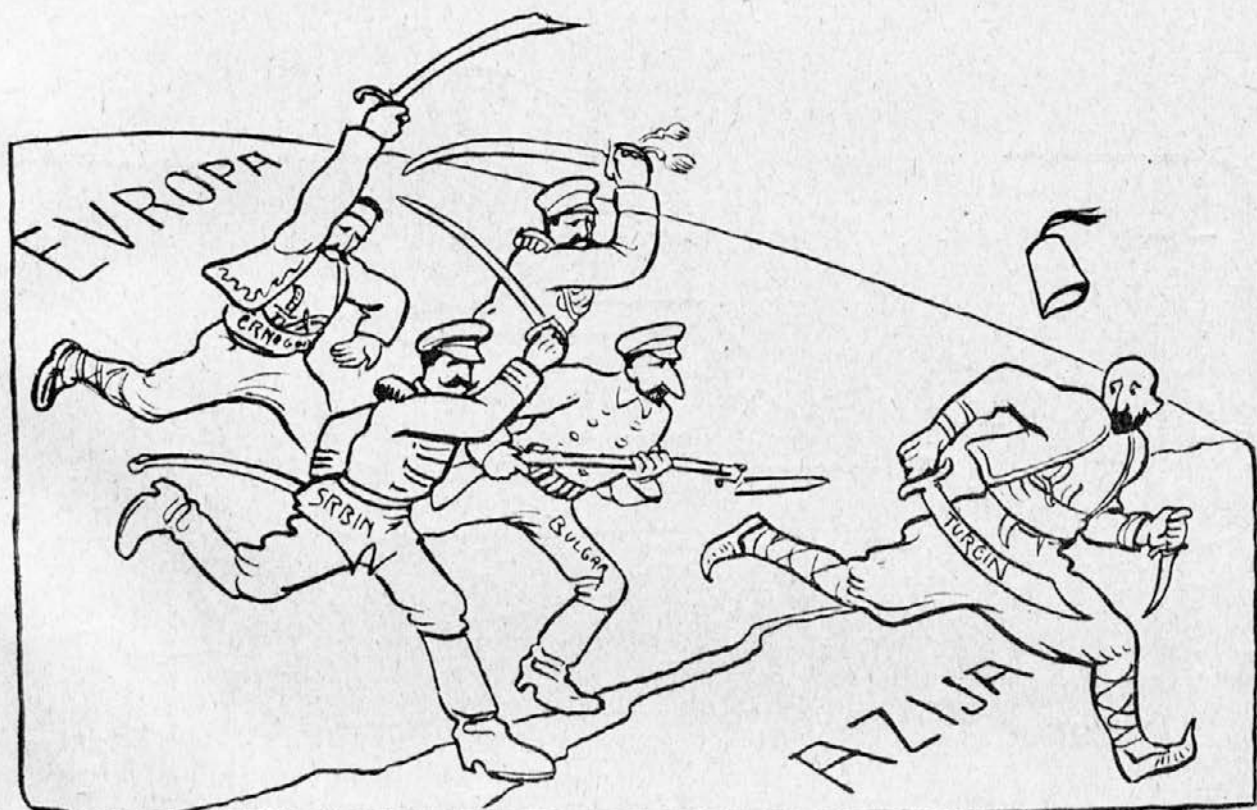
Je Turčin svoje čete zbral
in proti vstašem jih poslal,
da zemlje bi ne zgubil —
reformne je obljubil.

Pa Turku nihče ni verjel —
orožje vsak je rajše vzel,
„Dovolj smo ti služili —
zdaj bomo mi — delili.“

Bolgar zdaj Grka je pozval,
da z njim bi vkup se vojskoval
in Srbin dobre volje —
je šel v Kosovo polje.

A Črnogorec je junak,
on dal je prvi bojni znak:
on vajen je na boje —
pozna junake svoje.

Čez mejo je na Turško šel
in Turka krišpati začel —
že zmagal je Berane
po težkih bojih znane.

To drugim je užgalo kri
na Turka so junaško šli —

že združene njih trope
pode ga iz Evrope!

Balkanski narodi pokopujejo „status quo“.

Pogrebci žalostno gredo,
in rakev na ramah nesô
a v rakvi pa leži nekdo,
o ta nesrečni „status quo“.

Kdo bil je to,
ta „status quo“?
Govoril vedno je tako:
„kot bilo je — tako naj bo“.

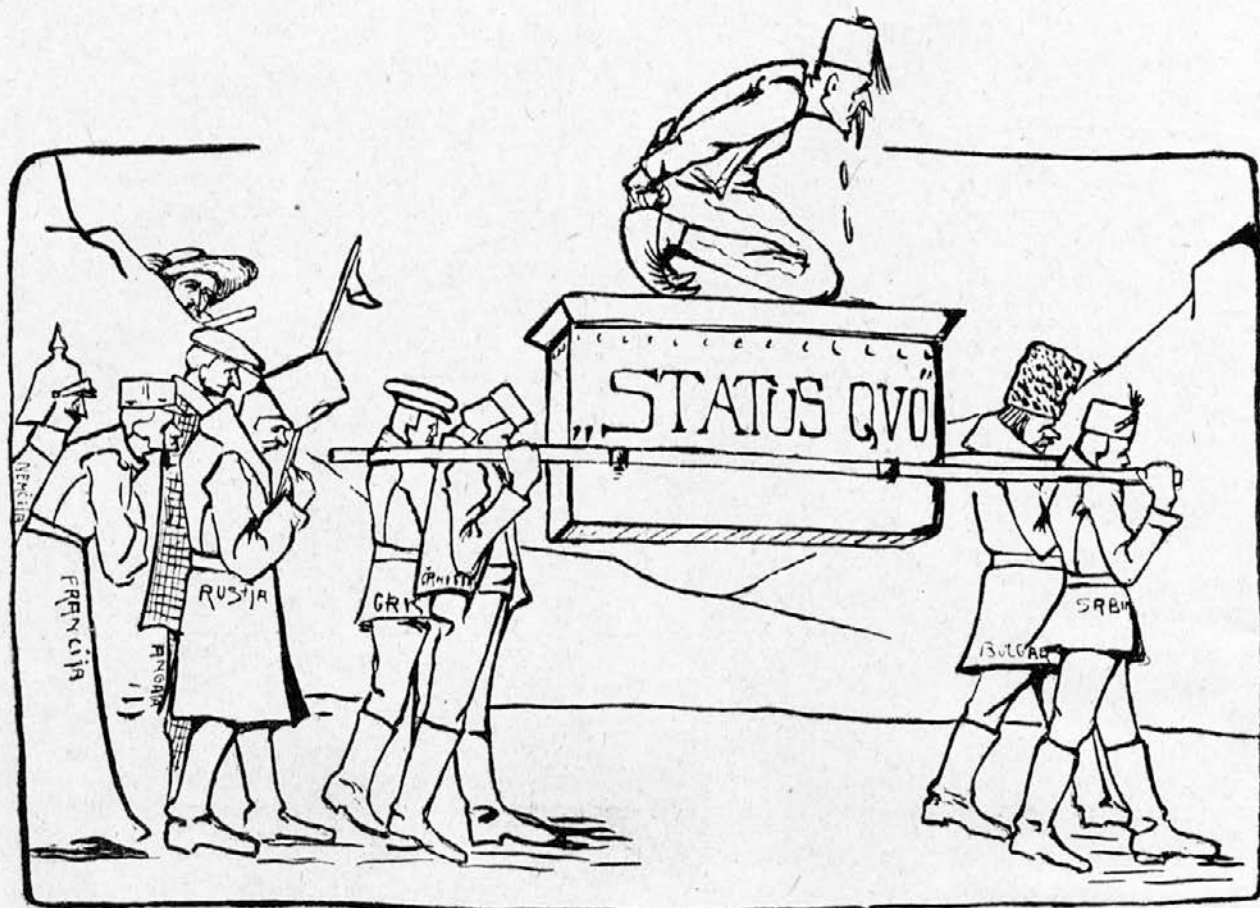
Tako v Evropi so sklenili,
da bi državni mir rešili,
da v Turčiji, kakor je zdaj,
ostati mora vekomaj.

In Turčin se jim je smejal,
tako pri sebi je dejal:
„Če prav tako je, kot je zdaj,
pa naj ostane vekomaj.“

Mi dobro bomo živeli,
v Evropi boste mir imeli,
mi bomo kradli in morili,
na tuje stroške se gostili;
saj nam veleva „status quo“:
kot bilo je, tako naj bo.

Če upre se Srb, al' Grk, Bolgar,
Evropa pravi: oh nikar,
če boste delali prepir,
ni varno za evropski mir.
Zato le dalje potrpite,
in kakor morete živite,
saj vas varuje „status quo“:
kot bilo je, tako naj bo“.

Možato Turčin je sedel,
kristjanov svojih glave štel:

„Le čakajte, kristjanski psi,
jaz delam, kar se meni zdi,
saj mene brani „status quo“:
kot bilo je, tako naj bo.“

Divjal je Turčin bolj in bolj
to bilo drugim je dovolj,
zato so skupaj se združili
ušesa Turčinu navili:
„Dovolj zdaj Turčin te imamo,
mi ne priznamo „status quo“,
gospodstva mi več ne priznamo:
kot bilo je, tako ne bo.“

Dovolj ste nam gospodovali,
med seboj z nami kupčevali,
za mir evropski vam mar ni,
če Turčin kolje in mori,
vam mar ni za uboge brate,
vam za dežele je bogate:
to delal je vaš „status quo“ —
kot bilo je, tako ne bo!“

In rakev so na rame djali,
na njo pa Turka privezali —
tako stoletni nosi rob
zakopat „status“ s Turkom v grob.

Na rakvi Turčin zdaj sedi,
prav milo stoka in ječi:
„Ojej, ojej, kaj bo, kaj bo —
zdaj v grob grem jaz in „status quo“.“

Nosači štirje: Srb, Bolgar
in z Grkom Črnogorec v par,
v pokop Turčina nosijo —
za večni mir mu prosijo.

Da mirno bi tam v grobu spal,
in nikdar več od smrti vstal —
in zraven molijo tako:
„Da z njim bi zginil „status quo“.“

A zadaj stopa Rus molče —
in misli si, kam ta pot gre,
pa zraven pravi: „Harašo,
naj vzame vrag te „status quo“.“

A poleg njega gre Anglež:
„Ubogi Turek, kam zdaj greš?
Kako pa zdaj s Turčijo bo,
ko pal si ti in „status quo“ . . .

Za njim pa stopa tih Francoz:
„Kako bi sam bil štirim kos?“
A ta preljubi, „status quo“,
procente nosil je od sto.

A Nemec briše si solze,
nerad za tem pogrebom gre,
ker je pokojni „status quo“,
pripravljaj zanj — politiko.

Za goro kuka Italijan:
in misli si: „To ni slab plan;
zdaj vzame vrag naj „status quo“
jaz imam svojo Libijo“.

Avstrijca za pogrebom ni —
on žalostno doma sedi,
pri srcu njemu je hudo:
ker je umrl „status quo“.

Topovi za pogreb pojo
in zraven pravijo tako:
zdaj pokopan bo „status quo“,
nikdar več ga nazaj ne bo.

Vihar na Balkanu.

Turčin sedel na preprogi,
križema je držal nogi,
mirno črno kavo pil,
se življenja veselil.

Glasno alaha je hvalil,
da bi mu miru ne skalil,
da ostalo bi tako,
kot velel je „status quo“.

Da evropski diplomati
bi ne dali se ugnati,
da bi bilo kot doslej
dolga leta še naprej.

Da sedel bi na preprogi
križema bi držal nogi,
mirno turško kavo pil,
se življenja veselil.

Vstali temni so oblaki —
zemljo so pokrili mraki,
strašen je nastal vihar —
strela vdarja vdar na vdar.

Staroslavna Črna Gora,
prva v boju biti mora —
tam je počil prvi strel
cel Balkan se v njem je vnel.

Srbija je čete zbrala
in na mejo jih poslala,

že nad Skopljem tam grmi,
Turka uničiti preti.

S severa prišli Bolgari
so junaki hrabri stari.
Grozen bliža se vihar —
Turka uničil bo požar.

Grška tudi se je zbrala
ladje čez morje poslala —

vedno bliže vihra gre
zdaj ti Turčin bo gorje. —

Ko se bodo vsi združili,
točo bodo na te zlili —
in narasle te vode —
v Črno odneso morje.

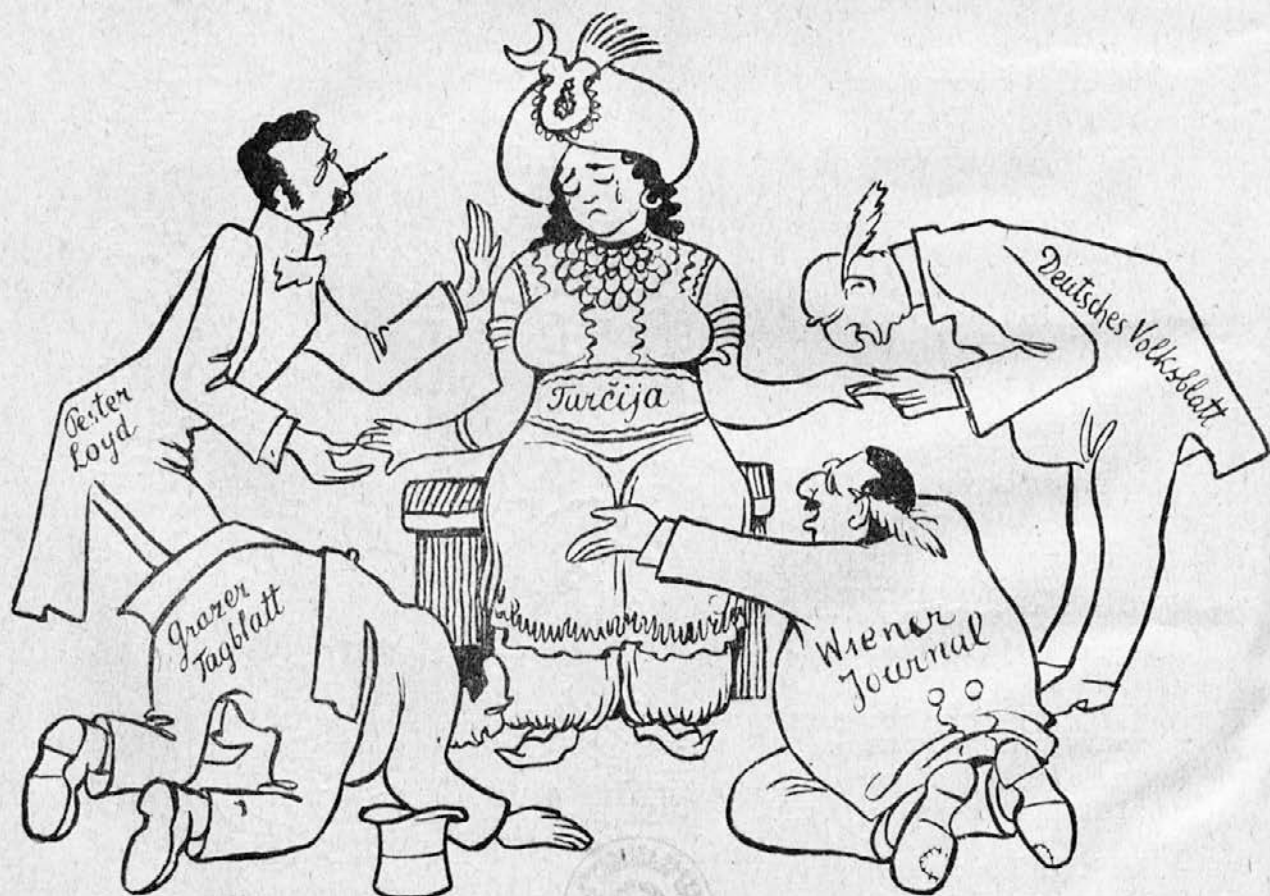
Nemški listi tolažijo Turčijo.

Tukaj Turčija sedi —
se prav žalostno drži —
pa kako b' se ne držala,
kaj bi reva ne jokala —
ker je vse, kar je imela,
Zveza ji balkanska vzela.

Tukaj Turčija sedi —
in prav bridko se solzi,
kaj b' se reva ne solzila,

kak bi bridkih solz ne lila —
nihče neče pomagati,
nihče roke ji podati.

Prišli so prijatelji —
da bi jo tolažili!
to so razni nemški listi
in različni žurnalisti —
žalostno krog nje klečijo
in tako ji govorijo . . .

Pester Lloyd:

Oj preljuba Turčija,
nič ne bodi žalostna —
mi te bomo varovali —
zate vsi se vojskovali,
kar si dosedaj zgubila,
lahko boš nazaj dobila.

Deutsch. Volksblatt:

Draga moja Turčija,
naša ljubljena gospa:
tu se klanjam ti globoko
in poljubljam tvojo roko:
ne pustimo na Balkanu
nikdar vladati Slovanu.

Wiener Journal:

Tu gospa, globok poklon,
jaz sem namreč Moric Kohn.
Vedno kaj smo trgovali,
dobro vam blago smo dali,
zmaga naj kultura naša —
Alah! Zmaga! Heil Goltz-paša!

Grazer Tagblatt:

O presveta Turčija,
naša ti zaveznica —
ti si mučila Slovane,
in tako naj še ostane —
da boš še naprej morila,
naša ti pomore sila —.

Turčija:

Hvala vam prijatelji,
zvesti ste zavezniki!
Če še vi me zapustite
me za veke izgubite —
ker v največji moji sili
so me vsi — ah zapustili.

Vsi:

Nič Bolgarov se ne boj
saj smo zvesti mi s teboj
nibelunška je zvestoba,
ki ostane ti do groba.
Mi ti bomo pomagali —
in Balkan nazaj ti dali.

Turčija:

To me srčno veseli
toda kdaj se to zgodi?
Saj sem vsem pravična bila —
le podložne sem morila,
toda to je že navada,
tako dela vsaka vlada.

Vsi:

Slava tebi Turčija —
Ti vzor vsega si sveta:
tudi mi tako velimo,
in Slovane k tlom tiščimo:
kjer si rob želi svobode —
je nevarno za — gospode.

Turčija:

Kaj pomaga mi vse to,
vlade moje konec bo, —
že pred vratmi Carigrada
združena stoji armada —
Skoplje Srbi so zavzeli —
Grki so Solun zaseli.

Vsi:

Mi ti najdemo pomoč,
vse premaga naša moč —
mi smo sedma velesila,
ki cel svet je obkolila,
nas poslušajo države —
in visoke vladne glave.

Turčija:

Alah vam v zahvalo daj
pri huriskah večni raj!
Če pa mene bi segnali
in me v Azijo poslali,
si Albanijo vzemite
in jo med se razdelite.

Vsi:

Hvala milostna gospa
— prosta bo Albanija
mi zato ti poskrbimo,
da bo vojna še to zimo.
Srbe bomo kaznovali,
ker so tebe razdejali.

Bolgari pred carigrajskimi vrati.

Bolgar (zunaj):

Hej, odprite, hej odprite!
Kaj se pa tako bojite? —

Turki:

Oj, tiščite, oj, tiščite —
zdaj Bolgar gre k nam v vizite!

Bolgar:

Hej, odprite, hej, odprite!
Kaj se pa tako bojite?

Turki:

Alah, Alah, kaj bo s tega —
že na vrata nam posega.

Bolgar:

Hej, Turčini, hej, junaki,
kaj vas strašijo koraki?

Kaj kričite, kot brez uma —
ali nimate poguma?
Saj ste vedno govorili,
da nas bodete pobili —
zdaj prišel sem — zdaj odprite,
zdaj, junaki, govorite!

Turki:

Čujte, čujte, kaj nam pravi,
nas gotovo vse podavi.

Turek (pri strani):

Alah, Alah, ti se usmili,
reši nas v veliki sili,
pred sovražnimi Bolgari,
Alah, Carigrad obvari,
če Bolgar nam v mesto stopi,
konec Turka bo v Evropi.

Bolgar:

Hej, Turčini, hej, odprite,
nič se dolgo ne branite,
če ne boste nam odprli,
bomo s silo v mesto vdrli.

Turki:

Oj, slušajte, kaj grozi,
zdaj je konec naših dni.

Turek (na strani):

Da bi Nemci se zavzeli,
in nam Carigrad oteli —
da bi slavni diplomati,
nam hoteli pomagati.

Bolgar:

Nič ne čakajte pomoči,
kaj zvonili bi po toči —
nihče več vam ne pomaga,
nikdar več ne grem spred praga.

Turki:

Jej, o jej, kaj bo iz tega,
to velika je zadrega,
če ne gre spred Carigrada,
vsi poginemo od glada.

Turek:

Alah, Alah, čuj molitve,
ali ni nikjer rešitve?
Mi smo zate se borili,
pse kristjanske smo morili —
zdaj je konec tvoje slave,
konec naše je države . . .

Bolgar:

Hej, Turčini, hrabra jata,
brzo mi odprite vrata.

Dosti dolgo smo trpeli?
Kar ste zla nam prizadeli? . . .
Vas prosili smo pravice,
vi ste delali krivice,
dolgo čakali smo dneva,
da konča se naša reva,
zdaj je konec — hej, odprite,
zdaj vi milosti prosite!

Turki:

Ali slišite, kaj hoče,
nas usmili se, mogoče?

Bolgar:

To bom storil svoje volje
kakor bo kazalo bolje.
Dokler jaz sem bil še rob —
niste milosti poznali,
če si damo zob za zob,
lahko vse bi vas poklali,
vse zločine prejšnjih dob,
bi nad vami maščevali.

Turki:

Alah, Alah, o pomozi,
trepetamo v smrtni grozi.

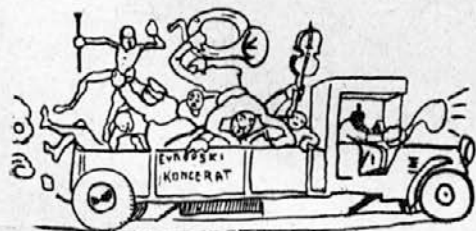
Turek:

Mohamed, ti čudež stori,
diplomate pregovori . . .

Bolgar:

Kaj junaki trepetate?
Upate na diplomate?
Vaša ura je odbila —
hej, odprite —
zdaj prišel je dan plačila.

(Odpre vrata.)

Evropski koncert.

Bolgari peljajo ključ za Drinopolje.

Na bojišču.

Na bojno polje je prišla tudi Eseles-devojka in je prinesla vinar ranjenemu Turku.

Vprašal jo je Turčin:

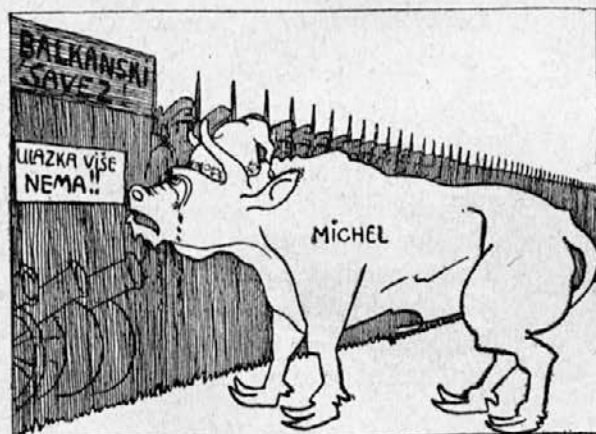
„Odkod si?“

„S Kranjskega,“ mu je odgovorila Eseles-devojka.

„Ali iz one dežele, kjer smo nekdanj ropali, morili in požigali krščanske cerkve?“ je vprašal Turčin.

„Da,“ je odgovorila Eseles-devojka, „toda to smo ti v krščanski ljubezni že davno odpustili. Tudi to ti odpuščamo, da si mohamedan, da nas sovražiš in moriš naše brate. Tako nam zapoveduje naša vera. Svojim slovenskim bratom pa ne moremo odpustiti, da so napredni, zato ne moremo niti svojih darov dajati tja kakor oni — in zato sem ti prinesla ta vinar?“

Nemški vol pred Balkanom.

Nemški vol se je hodil past na Balkan. Tam je bila dobra paša in vračal se je vselej sit in debel. „Kako je dobro,“ si je mislil, „da ni nobene ograje. Pasem se tu že toliko časa, da sem si zaslužil zgodovinske pravice.“ — Tako si je mislil nemški vol.

Kako pa se je začudil, ko je nekega dne prišel zopet na pašo in je našel ograjo in vrata zaprta. Na vratih je stalo zapisano: „Ulazka nema više. . .“ Ko je nemški vol to prečital — so ga polile debele solze potem pa je začel rjoveti in divjati in je iskal, kje bi prišel zopet na svojo pašo!

Mladoturška revolucija.

Nemški „Drang nach Osten“ — ne more naprej.

Prepir dveh Sultanov.

Cudna je usoda skrita,
čudno se spreminja svet —
sultana tu dva sedita:
Abdul Hamid — Mehumed.

Abdul Hamid, sultan stari,
in pa mladi Mehumed,
kako slabo se vladari,
vsak nam daje boljši zgled.

Pravi Abdul Mehumedu:
„Vidiš, kaj se vse godi,
pojdemo vsi k Mohamedu,
če se čudež ne zgodi.“

Mehumed mu odgovarja:
„Ti si kriv, da je tako, —
dela slabega vladarja
je popravljati težko.“

Abdul Hamid:

Jaz sem vladal dolga leta,
pse kristjanske sem krotil,
gledal sem, kdo več obeta,
ta je tudi več dobil . . .

Mehumed:

Tvoj sistem je bil zastaran,

delal je po svoje vsak,
bil si mnogokrat prevaran,
ker verjel si vse, bedak.

Abdul Hamid:

K meni hodil na posete
je sam Edvard, slavni kralj,
dobre mi je dal nasvete
in denar mi je dajal.

Mehumed:

Vsi so delali kupčijo,
vsak le zase je skrbel —
že delili so Turčijo,
preden ti si v pokoj šel.

Abdul Hamid:

Poskrbela je Evropa,
da sem red imel in mir,
če je kaka grška tropa
delala mi kje prepir.

Mehumed:

To za nas je slabo bilo —
ker pravilo se glasi:
da zahteva vsak plačilo,
če kaj vrednega stori.

Abdul Hamid:

Mi smo modro varovali
Turčijo novotarij —
vi pa ste reforme dali,
ki jih koran ne pusti.

Mehumed:

Mi res dali smo reforme,
toda tiho ti povem —
kake da so bile forme,
še do danes sam ne vem.

Abdul Hamid:

Vislice ste naredili
turške besili ljudi —
proti Alahu grešili,
ki se zdaj na nas jezi.

Mehumed:

Vi premalo ste morili
uporne te kristjanske pse,

po reformah iztrebili
bili mi bi vse, prav vse!

Abdul Hamid:

Kaj pa bomo zdaj počeli
ko nesreča je prišla —
saj ne bomo se oteli
brez pomoči Alaha.

Mehumed:

Nič ne boj se, diplomati
sami poskrbe za nas,
to prijatelji so zlati —
in veljaven je njih glas.

Abdul Hamid:

Kaj ko harem bi odprli
in hurisk jim dali sto,
če Bolgari k nam bi vdrli,
itak vsega konec bo.

Mehumed:

Slišal sem, da v nemškem Gradcu
imamo prijatelje,
tudi še po zadnjem padcu
nam ostane — upanje.

Abdul Hamid:

V nemškem Gradcu pri „Tagblattu“,
a, to je tam v Avstriji.
Tam smo bili, kot brat bratu,
nekdaj že prijatelji.

Mehumed:

To zato, ker naša raja
iz slovanske je krvi —
Nemcem to zato ugaja,
ker jih tlačijo sami.

Abdul Hamid:

Te bo treba pridobiti,
to rešitev bo za nas,
dajmo jim kaj obljubiti,
dokler ni še skrajni čas.

Mehumed:

Nemci mnogo princev imajo
in ta rod brez dela je:
radi jih za vlado dajo,
če jih kdo zahteva kje.

Abdul Hamid:

Alah, varuj nas te kazni,
vladati le Turčin sme;
če so Nemci nam prijazni,
le za njih dobiček gre.

Mehumed:

Glej, tako zagospodaril
tvoj nesrečni je sistem —
Alah na hudo je udaril,
kje rešitev bo, ne vem,

Abdul Hamid:

To ste Mladoturki krivi,
ker armada je za nič —
proti bandi nagajivi
jaz bi rabil en sam bič.

Mehumed:

Saj učil je nas Goltz-paša,
ki še ti si ga najel,
kaj je delal, to se vpraša,
da je vse Bolgar nam vzal.

Abdul Hamid:

Dal sem zidati trdnjave
Kirkilise — Jedrenje —
Prusi razbijali glave,
bi na njih tri mesece.

Mehumed:

Pa prišli so tja Bolgari
in so vzeli vse v par dneh —
V Skoplju Srb že gospodari,
po Evropi pa je smeh.

Abdul Hamid:

V Azijo bo treba iti,
druge poti ne poznam,
drugim Carigrad pustiti
in Sofije svete hram.

Mehumeh:

To je kizmet, je usoda,
ki jo Alah je poslal.
Konec turškega bo roda,
ko se rob je maščeval.

Opomba. Leta 1908 je doseglo na
Turškem gibanje takozvanih mladoturkov.
To so bili nekaki napredni Turki, ki so

hoteli nekoliko oprostiti Turčijo iz zastarelih razmer. S tem so hoteli le utrditi in oživiti turško moč, ki je propadala. Nastala je revolucija, pri kateri je bil stari sultan Abdul Hamid odstavljen. Mladoturki so imeli moč v vojski in so hoteli vzeti svojim kristjanskim podanikom še zadnje človeške pravice. Za svojega sultana so postavili Mehmeda V.

Ker je imel stari sultan tudi še nekaj pristašev, je nastala protirevolta, pri kateri so mladoturki obesili v Carigradu več uglednih staroturkov. Te slike smo takrat videli v Evropskih listih. Od te dobe so si mladoturki in staroturki bili vedno v laseh in so drug drugemu očitali slabo gospodarstvo. Tudi polom zdaj zvrčajo drug na drugega. Abdul Hamid kot staroturek in Mehmed kot mladoturek.

Konec Turčije.

Je Turčin sredi polja stal
in vsemu svetu se smejal,
z rokami krog je mahal
in se takole bahal:

„Le pridite kristjanski psi,
da vam pokažem, kdo smo mi,
dal vse bom vas pobiti,
na kole nataktni.“

Sosedje mali so prišli
od južnih severnih strani,
krepko si v roke segli,
zvestobo si prisegli.

Je rekel Črnogorec brat:
„Jaz zbil sem Turka mnogokrat,
junakov Črne Gore
nikoli ne premore.“

A Srbin rekel je tako:
„Kosovo polje moje bo

tam so junaki pali —
tam bomo zopet vstali.“

Pritrdil njima je Bolgar:
„Naš boj je boj za sveto stvar,
pripravljene stojijo
že čete za Turčijo.“

Od juga Grk se je odzval
in svojo je besedo dal,
da pošlje svoje čete,
Turčinu na posete.

„Če trdna nam bo naša vez,
lahko začnemo bojni ples,
in Turka pogubimo,
in zemljo razdelimo . . .“

Na boj nad Turka so prišli
krog vrata vrgli mu vrvi
so dobro ga ovili —
in krepko pritegnili.

Ubogi Turčin zdaj ječi,
„Ojej, ojej, kak to boli —
vsaj malo me pustite,
in malo odpočijte!“

„Ne bomo te pustili mi,
dovolj smo ti služili vsi,
zdaj bomo te zvezali
in v Azijo poslali.“

„Reforme vam obljubim rad,
in to gotovo zadnjikrat,
svobodo bom podaril
in boljše gospodaril.“

„Darov nam tvojih zdaj ni mar“, —
pogumno reče mu Bolgar,
„Kdor more kaj zastonj dobiti —
ni treba mu prositi.“

In stoka Turčin in kriči:
„Le čakajte, kristjanski psi:
Evropa vam bo dala,
bo mene maščevala.“

„Evropa več te ne drži,
zdaj imamo te v pesti mi,
hej bratje, pritegnite
in dobro zadržnite.“

Se zviija Turčin: „jej, o jej:
če pojde to tako naprej —
kje je pomoč preroka,
kje moja oporoka . . .“

„Nič oporoke treba ni,
deliti znamo tudi mi —
nič več ti ne pomaga,
že stopa smrtna sraga.“

„Pomoč“, zdaj Turčin zakriči,
„evropski vi zavezniki,
če mene zadušijo,
kako bo pa s Turčijo?“

„Ne boj se Turčin, nič ne boj,
saj kmalu bo končan ta boj,
mi bomo poskrbeli
za mir v Evropi celi.“

„Oj stojte, stojte, kaj pa bo,
če spremenite status quo?
Kje Mahmud, Goltz je paša,
kje je armada naša?“

„Armada tvoja ta beži,
in statusa nikjer več ni —
hej bratje, pritegnite,
Turčinu vrat zavite!“

In dobro pritegnili so,
Turčinu vrat zavili so,
končali boj so slavno
za slavo starodavno.

I urek na polmescu.

Turek (svoji huriski): Slaba nam prede, Selima. Ako pojde tako dalje, ne bo kazalo drugega, nego da se vsi Turki — preselijo — na polmesece.

Čitajte
„DAN“

Sultanov konec.

Iz turških dvornih krogov se sliši, da je sultan Mehmed dobil krče od strahu, ko je slišal, da Bolgari naprej marširajo, Sultan se je moral z alkoholom omamiti. Ker so njegovi osebni zdravniki odšli, mu nihče več ne brani piti. O tem, da bo izgubil evropski del Turčije informirajo sultana evnuhi in haremске dame.

Poročilo listov.

Ko je turški sultan zvedel, da bo vse Bolgar mu vzeli — jezno je za mizo sedel, vino piti je začel.

Drugega mu ni kazalo, kaj pa revež naj počne, kdor se ga naleze malo — lahko vsaj pozabi vse.

Da bi lažje vse pozabil, kar doživel je nesreč, vse huriske je povabil, ki so bile mu kaj všeč.

Z njimi pil do zjutraj rano in zabaval se lepo, ko je bilo vse pijano — jim govoril je tako:

„Mohamed je prav govoril — vse karkoli je učil — eno le ni dobro storil — namreč — da ni vina pil.

Da ni pil — da prepovedal ga je piti Turkom vsem — prerok pač se ni zavedal, kaka je tolažba v njem.

Kaj, da so dobili zmago pravite — kristjanski psi, bodo jo plačali drago — če mi pridejo v pesti.

Kje pa je armada naša, kje veliki je vezir,

kje je Zekki, kje Goltz paša, da napravijo mi mir?

Če ne uženejo mi kmalu te uporne gjaure pse — glavo jih bo to veljalo — jaz pobesiti dam vse.

Dajte, vina mi nalite, da se jeza pohladi, pijte Turki, vino pijte, Alah vam vse odpusti.

Zdaj bo konec — zdaj živimo še ni konec Turčije — saj to lahko govorimo, tudi če drugače je ...!“

Sultan pil je prav do dneva in napil se je hudo — potlej vstal je uboga reva in govoril je tako:

„Pojdi, Selima mi draga ti edini up si moj, ti me spreliš tja do praga pojdeš v Azijo z menoj.“

Culo sultan skup je spravil in na pot se je podal —

vso državo je zapravlil —
kdo bo zdaj denarja dal?

Selima pa ga lolaži:
„Nič se, sultan moj, ne boj,
kakor hočeš, le ukaži —
me ostanemo s teboj.

Vino tam boš mogel piti
in ljubiti noč in dan
in tako vse pozabiti,
kar skrbi ima tvoj stan.

Vladati — to je težava —
vino piti težko ni,
lahko bi bolela glava
od velikih te skrbi.

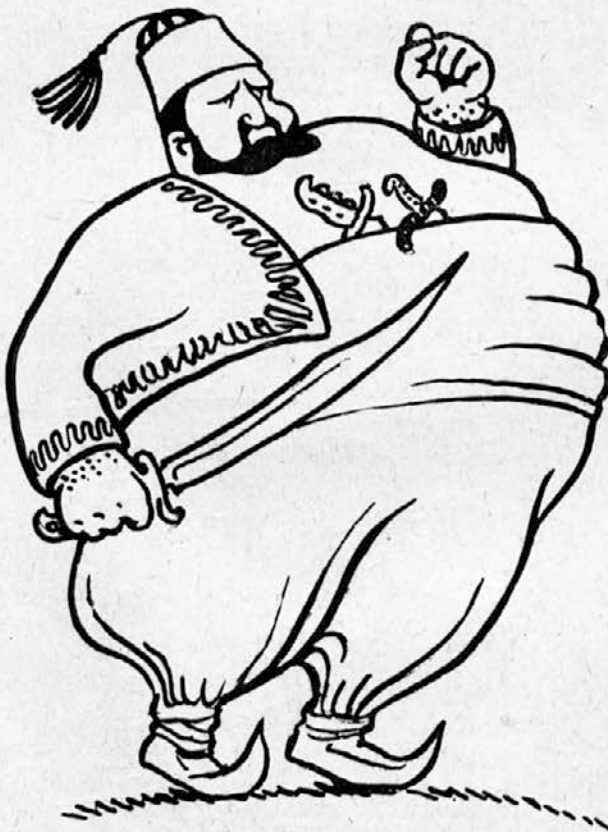
Zdaj boš — lahko prost počival —
kakor tebi bo ljubo —
lahko boš penzjon užival
— drugi naj pa vladajo.“

Sultan pravi: „Res je taka,
kaj bi se za to jezil —“

Težko revež zdaj koraka,
ker preveč je vino pil.

Turška baharija.

Jaz sem Turčin, me poznate?
pasje duše! Bliže, bliže,
če poguma kaj imate! —
Sablja moja dobro striže!
Hrabra mi je moja roka,

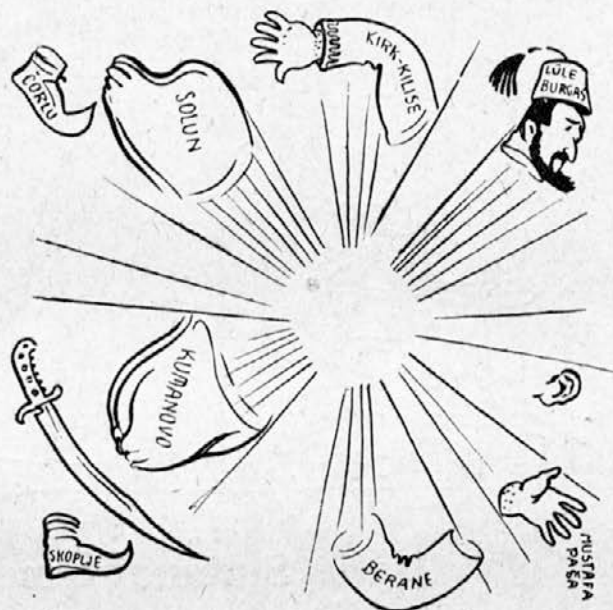
marsikdo pač bridko stoka,
bridko stoka, bridko joka —
kadar ta po hrbtu poka.
Ako jaz se razjezim —
vse na kosce razdrobim.
Jaz sem bogat in močan,
vsej Evropi sem poznan.
Pridite sosedje mali,
kaj bi se pritoževali?
Mi vam bomo pokazali,
da se Turčin nič ne šali.
Srbi, Grki, in Bolgari
Črnogorci in magari
še vsi Rusi in Taljani —
pridite mi v pest, kristjani,
jaz vam svojo moč pokažem,
z nožem hrbte vam namažem,
da ne boste pozabili,
kdaj smo zopet skupaj bili.
Milosti jaz ne poznam —
kakor pse vas pomandram.
Če se jaz na vojsko spravim,
to gorje bo vam — to pravim,
pojdem v Sofijo — in tam
glave bom posekal vam,
dalje pojdem v Beli grad,
Srbom tam zavijem vrat,
potlej bom Cetinje vzel
in Nikiti glavo snel,
z Grkom hitro bom končal,

in ga v morje bom pognal,
in nazadnje pojdem v Rim —
tam Taljane polovim,
če pa Rusa kje dobim,
vse kosti mu razdrobim.
Jaz sem Turčin, kdo je več?
Dobro znan je vam moj meč,
milosti jaz ne poznam,
vsakemu plačilo dam. —
Vojske imam nad milijon
denarja več stotisoč kron,
pušk, orožja in topov
imam za več sto vozov,
pridite, junaki vi,
Turčin se vas ne boji.
Jaz imam doma trdnjave,
ki so delo nemške slave, —
zraven imam Zekki paše
druge generale naše,
ki se znajo dobro biti,
svoje čete prav voditi.
Pridite sosedje mali,
priliko mi boste dali,
da se moji generali
dobro bodo izkazali . . .
Dolgo vas že nismo bili,
in zato ste pozabili,
kaka moč je v naši sili!

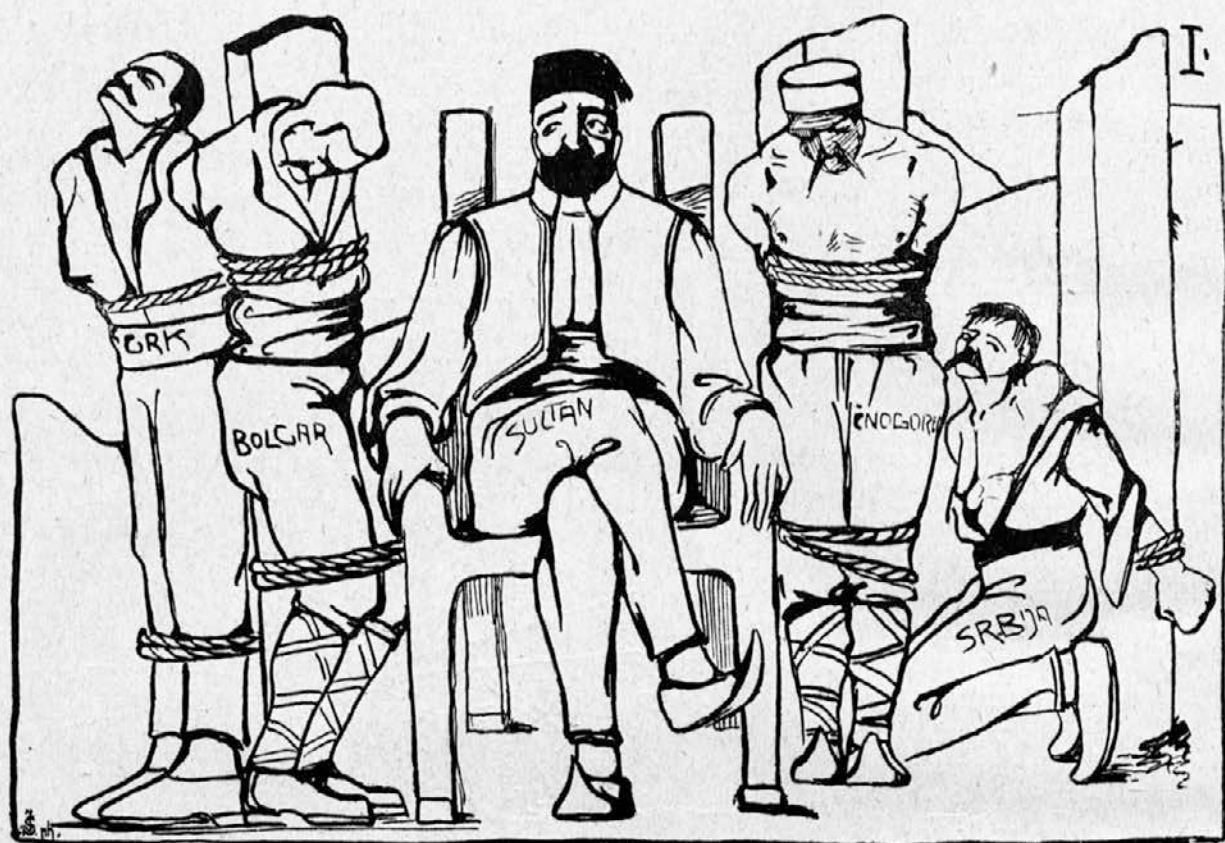
Mi vas bomo poučili . . .
Hej! Junaki zdaj na boj,
le poskusite z menoj!

*

Tak se Turek je napejal
in ni nehal, ni prej jenjal,
da nekoliko je skočil —
in se je razpočil.

Edina zmaga Turkov, ki so jo dosegli v neki srbski vasi, predno je tja dospela srbska osvobodilna vojska.

Sultanova mogočnost.

Sultan je tako govoril:
 Dobro vas sem izpokoril,
 vas na stebre sem privezal —
 lahko vam bi glave rezal;
 — jaz mogočen sem gospod
 in mogočen je naš rod!
 Ko bi nam se poljubilo —
 davno vas bi konec bilo,
 milost vam smo izkazali
 in vas malo privezali,
 da bi nam se ne uprli —
 in miru nam ne razdrli.

Dobro, dobro vas poznamo,
 kar pod sabo vas imamo —
 duše vaše so uporne,
 vaše sile pa so borne;
 še predobro se godi
 vam, kristjanski moji psi.
 Nič ne upajte pomoči,
 nihče kos ni moji moči;
 kralji, vojvodi, vladarji,

diplomati in cesarji —
 moji so prijatli znani,
 in zato na moji strani,

Vem, da upate vi nanje,
 toda, to so prazne sanje.
 Petsto let že vam vladarim
 in vam modro gospodarim,
 slavna naša je država,
 cel svet polni naša slava.

Naši dedje so sloveli:
 Iz Azije so pridrveli,
 Carigrad z naskokom vzeli —
 bili strah Evropi celi.
 Vas smo zmagali za šalo.
 Malo vam je pomagalo,
 da ste vojske skupaj zbrali,
 proti nam jih v boj poslali.
 Šle naprej so čete naše —
 slavni jih vodili paše,
 nesli slavo so preroka

do zahoda in iztoka —
Siget, Dunaj, Peč, Ljubljana,
tam je naša sila znana.

Tja hodile naše čete —
so pogosto na posete,
tresel se pred nami svet
celih dolgih 500 let. —
Tudi dandanašnje dni
se Evropa nas boji —
in krotiti vas pomaga,
ker to miru je podlaga.
Torej mirno potrpite,
misli uporne zapustite,
ker ste meni vi podložni —
in za vlado niste zmožni.

Srb (zase):

Ko bi roka prosta bila —
bi na mestu ga ubila.

Crnogorec (zase):

Ako se osvobodim —
glavo mu s pestjo zdrobim.

Bolgar (zase):

Če odnehajo vezi,
ej, gorje ti, sultan ti.

Grk (zase):

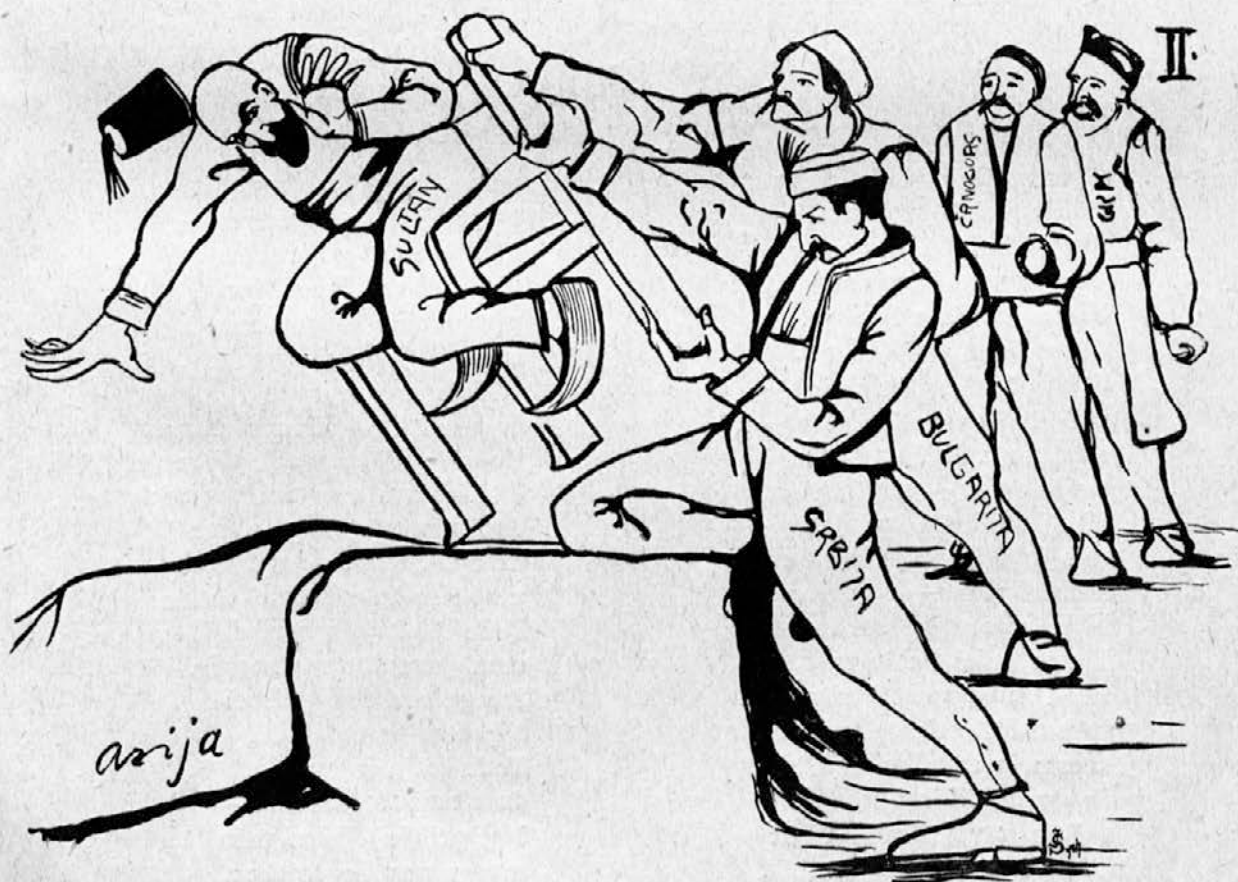
Če se bomo razvezali —
mi ti bomo pokazali.

Sultan:

Slabe imate okove,
poskrbimo vam za nove. —
Ker reforem si želite,
lahko jih od nas dobite;
take bomo napisali,
da vas bomo bolj držali.

*

So junaki se zganili,
se okov oslobodili —
skup na Turka se zagnali
in ga v Azijo poslali:
„Pada tvoja moč tiranska
vstaja svoboda balkanska.“

Pri Bitolju.

Pesem o koncu Zekki-paše.

Tam pri Bitolju ponosnem
 bila bitka je krvava. —
 Tja je bežal Zekki-paša,
 ko je padlo Kumanovo,
 ko se je udalo Skoplje.
 ko so Srbi vzeli Veles . . .
 Pol je Turkov obležalo —
 pol jih je naprej bežalo —
 njim na čelu Zekki-paša,
 Zekki-paša — slavni paša.
 Bitolj močna je trdnjava —
 tam je bival Džavid-paša,
 Džavid-paša — s celo vojsko,
 ki je polstotisoč štela.
 Tja je bežal Zekki-paša,
 ker rešitve več ni bilo —
 in junaška srbska vojska
 zvesto je za njim sledila.
 Je govoril Zekki-paša
 v Bitolju vojakom svojim:
 „Dobro smo dozdaj se bili,

mного zemlje priborili,
 tu pri Bitolju končamo —
 s Srbi tu se poigramo.
 Moj prijatelj Džavid-paša
 mnogo ima še vojakov,
 kaj med njimi je junakov,
 ki žele krvave bitke
 in po bitki — slavne zmage.
 Ko smo šli na boj, na Vranje,
 častno vam sem dal besedo:
 da bo zajtrk tam na Vranji,
 da opoldne bomo v Nišu
 a zvečer že v Belem Gradu.
 Toda Alah je mogočni
 nam prisodil vse drugače.
 Zmage res smo priborili —
 a potem se umaknili.
 Toda to je le zvijača,
 da ukanimo sovraže. —
 Moj prijatelj Džavi-paša
 mnogo ima še vojakov,

mesto polno je kanonov,
in smodnika polni sodi,
Alah nas bo vodil k zmagi.
Srbi pridejo za nami
mi si bomo odpočili —
potlej s Srbi bitko bili. —“

Res se Turki so počili,
dobro so si oddahnili,
dobro se oborožili —
potlej s Srbi bitko bili.

Štiri dni je bilo klanje,
bila bitka je krvava,
peli srbski so topovi,
pokale so turške puške,
štiri dni so se borili,
padali junaki hrabri.

Bitolj Srbi obkolili
peti dan so — mesto vzeli.
Mesto vzeli — in armado
celo turško — v mestu vjeli.

Se jezil je Zekki-paša:
in tako-le je govoril:

„Nas učil je sam Golz-paša
kak je treba bitke biti,
a dozdej nobene zmage
nismo znali priboriti.
Mnogo je junakov padlo,
vse topove smo zgubili,
kaj bo rekel sultan Mehmed
ko se bomo povrnili?“

To preišlja Zekki-paša
in si zmisli misel pravo.

Ven na polje, bojno polje
šel je slavni Zekki-paša,
in tako-le je govoril:

„Ali imate junaka,
ki bi spustil v boj se z mano?
Naj mi pride, če si upa
in naj poskusi se z mano!“

Se oglasi Srbin hrabri
in tako-le paši pravi:
„Pridi, hrabri, Zekki-paša,

da se malo poigrava,
pridi ti z orožjem v roki,
jaz pa s praznima rokama.“

Se zasmije Zekki-paša
in tako mu odgovarja:
„Čudna je predrznost vaša,
malo misli —mного vdarja.
Torej pridi, kdor se upa —
in se v boju meri z mano. —“

Pride Srbin paši bliže
in začne se boj na zmago.
Paša poln je orožja
Srbin vso moč — v roki ima.

Paša vdarja z mečem ljuto,
Srbin bije ga z rokami.
„Alah, zmaga!“ vpije paša,
„kmalu bodeva gotova.“

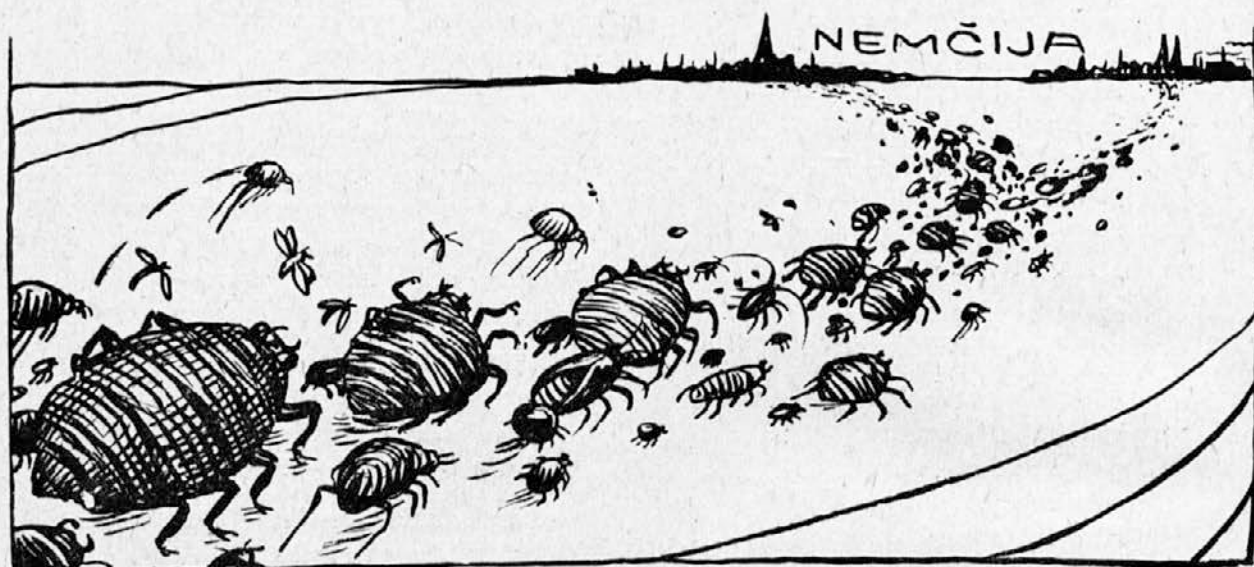
„Kmalu, kmalu,“ Srbin pravi,
„le potrpi malo, paša.“

Zgrabi Srbin Zekki-pašo,
zgrabi ga za vrat krvavo.
„Pusti, pusti,“ stoka paša,
pusti; sapa mi pohaja.“
„Dobro, dobro,“ pravi Srbin,
„to je meni dobro znano,
kogar jaz za vrat zgrabim,
temu kmalu sape zmanjka.“

In krepkeje Srbin stisne.
Vrže paša proč orožje —
na kolena svoja pada,
rad bi milosti že prosil,
pa beseda mu zastaja . . .
Enkrat le je še pogledal,
enkrat „Alah“ še je zdihnil
enkrat še je vzkliknil „zmaga“,
potlej pal je in utihnil . . .

Tam na vzhodu v jutru ranem
pa je vstalo novo solnce,
gledalo je bojno polje,
videlo je vse krvavo.
Solnce se je potemnilo
kakor da se je solzilo:
„težek boj je vam junaki,
za svobodo in za slavo.“

Povest o balkanskih stenicah.

Vsled nemirov na Balkanu — ker se je miroljubna armada umikala in je kulturni albanski narod doživel bridko preganjanje — so se napotile stenice, bolhe, uši in druga golazen — ki ne ljubi nemira — v Evropo. Ker so namreč v „Simplificissimu“, v „Musketi“ in v drugih nemških listih toliko čitale o sebi — so mislile, da v ostali Evropi ne živi njih rod in so odšle na pot. Toda kako so se začudile, ko so dobile takoj v prvih mažarskih in drugih mestih — ko so prišle čez mejo — vsa bivališča tako napolnjena — da so morale oditi naprej. Zato so šle čez nemški Gradec in Semerink proti Dunaju. Tam pa jim je prišla nasproti posebna deputacija

— ki je čitala o njih pohodu v nemških listih — in jih je za božjo voljo prosila, naj ne gredo na Dunaj, ker je znano, da je tam največ te vrste rodu.

„To je čudno“, so se čudile balkanske stenice, me „smo mislile, da jih tu sploh ni, ker so vedno samo o nas pisali! Kam bi sedaj?“

„Pojdite v Berlin ali pa v Monako,“ so svetovale dunajske sestrice, „tam so tudi pisali o vas“.

Procesija črnih romaric z Balkana se je razdelila in je šel vsak del svojo pot. Zraven so pele tisto lepo pesem:

„Oj zdaj gremo, oj zdaj gremo,
nazaj nas več ne bo . . .“

Velika disonanca dveh evropskih trompet.

Nemški cesar čestita Grkom k padcu Janine.

Boj za Albanijo.

I.

Prvi je deček djal:
„Ptičica mala,
moja vrvica bo
dobro držala“ . . .

Drugi je deček djal:
„Moja bo, moja,
jaz jo za rep držim,
nič ne bo tvoja.“

Ptičica to slišala,
pa je zletela —
srečna bo vejica,
kjer se bo vsela.

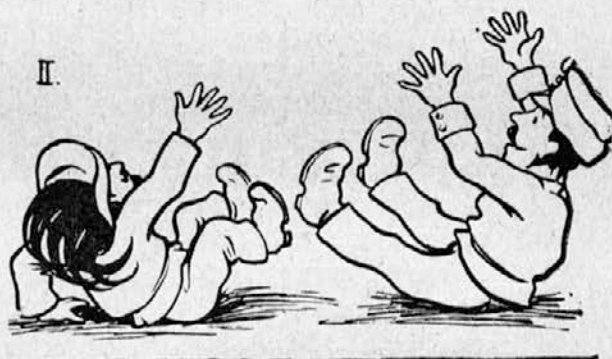
Bila je ptičica
ptičica mala —
z njo sta se dečka dva
skupaj igrala.

Vsak je zase učil
ptičico peti —
vsak bi jo zase bil
hotel imeti.

Ptička pa svojo le
pesem je pela —
kakor je znala —
je žvrgolela.

„Moja bo“ — „Moja bo“
dečka sta djala,
ptička oba je
lepo poslušala.

Svobodo ptičica
ta je ljubila —
v kletki zaprta še
nikdar ni bila.

II.

Londonski poročevalec:

Čitajte „DAN“!

Turške solze.

Turek:

O vi vsi, ki mimo greste —
ustavite se in pogledjte,
kaka se godi krivica,
vstavite se in povejte,
kje na svetu je pravica?
Ali vi še zanjo veste?
Grozna zveza je balkanska,
v nji je sila velikanska,
ta me je za vrat prijela —
vse iz mene je izžela . . .
Če me bo naprej stiskala,
dihati mi ne bo dala,
usmiljenja nič ne pozna,
več živeti mi ne da . . .
Kam po svetu ste odšli,
moji vi prijatelji? . . .

Nemški žurnalisti:

Oj, le toči solze, toči,
Turek dragi, oj, le moči,
zemljo moči, Turek blagi,
res brez srca so sovragi.
V tej veliki grozni sili —
te ne bomo zapustili.
Solze tvoje bomo zbrali —

in tja v London jih poslali,
konferenci, diplomatom
tam jih bomo pokazali,
čutimo s teboj kot z bratom,
vedno zate smo — lagali.

Turek:

Hvala, hvala, dragi bratje,
mnogo zame ste storili,
vi me niste zapustili —
kakor drugi diplomatje,
kaj — povejte — vas je gnalo,
da ste peli meni hvalo?

Nemški žurnalisti:

Ti pobijal si Slovane,
sekal si krvave rane,
ti si znal jih še krotiti —
niso mogli se zganiti,
— zdaj pa dvigajo že glave,
svojevoljne in bahave,
če bi se osvobodili —
težko bi jih mi krotili.

Turek:

Dobro, dobro, bratje dragi,
pojdite tja v London slavni,
pišite o naši zmagi —
in o slavi starodavni.
Roke me osvobodite,
ki zdaj stiska me za vrat,
vse Balkancem odzemi,
kar prišli so mi jemati —
jaz pa vam obljubim rad,
da moril bom še Slovane,
sekal jim krvave rane,
dokler moj bo Carigrad —
in tako jih bom krotil —
kot bo kdo iz vas učil.“ —
Tak je Turek solze točil
žurnalistom vse naročil —
žurnalisti solze brali
in so v London se podali,
— kako pa je bilo tam,
— bomo sporočili vam.

Premirje na Čataldži.

Turek sedi na Čataldži
v Azijo noge drži —
tiho sam s seboj modruje
in tako-le govori:

Kaj se bo zgodilo z mano,
to še dobro sam ne vem
to edino mi je znano —
da v napotje sem ljudem.

V Azijo me vsi podijo —
ker se jim nevaren zdim —
treba reči bo „adijo“ —
kaj sirota naj storim?

Nekdaj gospodar mogočen —
sem obvladal pol sveta —
da sem hud in krvoločan —
vsa Evropa me pozna.

Moji davni, stari dedi
so iz Azije prišli —
Solimani, Mohamedi
so Evropo zmagali.

Naša bila je Bolgarska,
Srbija, Albanija,

Macedonija, Valaška,
Tracija in Grška vsa.

V Sofiji in Belemgradu —
bili smo i v Bitolji —
dalje šli smo prot' zapadu
kjer kristjanski pes živi.

Križe s cerkev smo metali
in požigali vasi,
ropali, morili, klali —
kakor prerok nam veli.

V prah so padali gradovi,
mesta padala so v prah,
koder šli smo, med rodovi
širili smo grozo, strah.

Naša bila je Hrvatska,
Srem in vsa Slavonija,
naša Ogrska in Kranjska,
naše vse do Dunaja.

Car se je pred nami tresel,
poljski kralj in cesar z njim,
papež komaj se je rešil —
da mu nismo vzeli Rim.

Zdaj pa vse so nam odvzeli,
na Čataldži zdaj sedim —
če pod mano poč'jo strelji —
lahko v Azijo zletim.

Sklenil sem zato premirje,
da se malo okrepcam,
stepli so me bratje štirje,
da se komaj še spoznam.

Črnogorec me je zgrabil —
malo vojske — mnogo mož —
zdaj bo kmalu padel Skader
pal bo kmalu Taraboš.

Srb od Vranje je prihitel,
— Jankovič in Živkovič —
Kumanovo, Skoplje, Bitolj —
ni jih zadržalo nič.

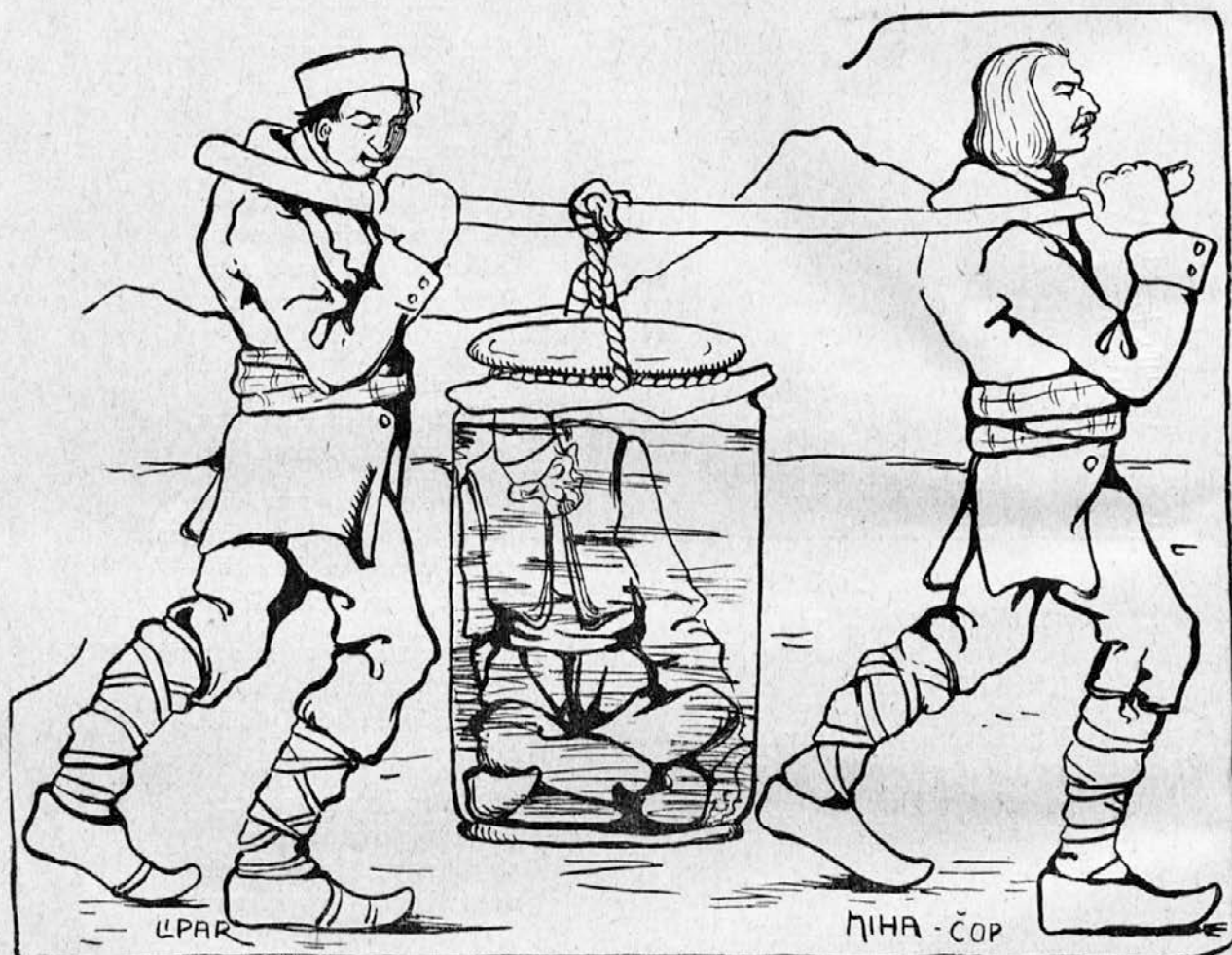
Vzel Bolgar je Kirk-Kilise
in napravil Lozengrad,
Lile Burgas, Čorlu, Strandža
skoraj pal je Carigrad.

Grki šli so do Janine
vzeli so Solun za se
v morje položili mine
na otokih zdaj sede.

Zdaj mi zadnja ura bije —
na Čataldži še sedim —
konec lepe bo Turčije,
če rešitve ne dobim.

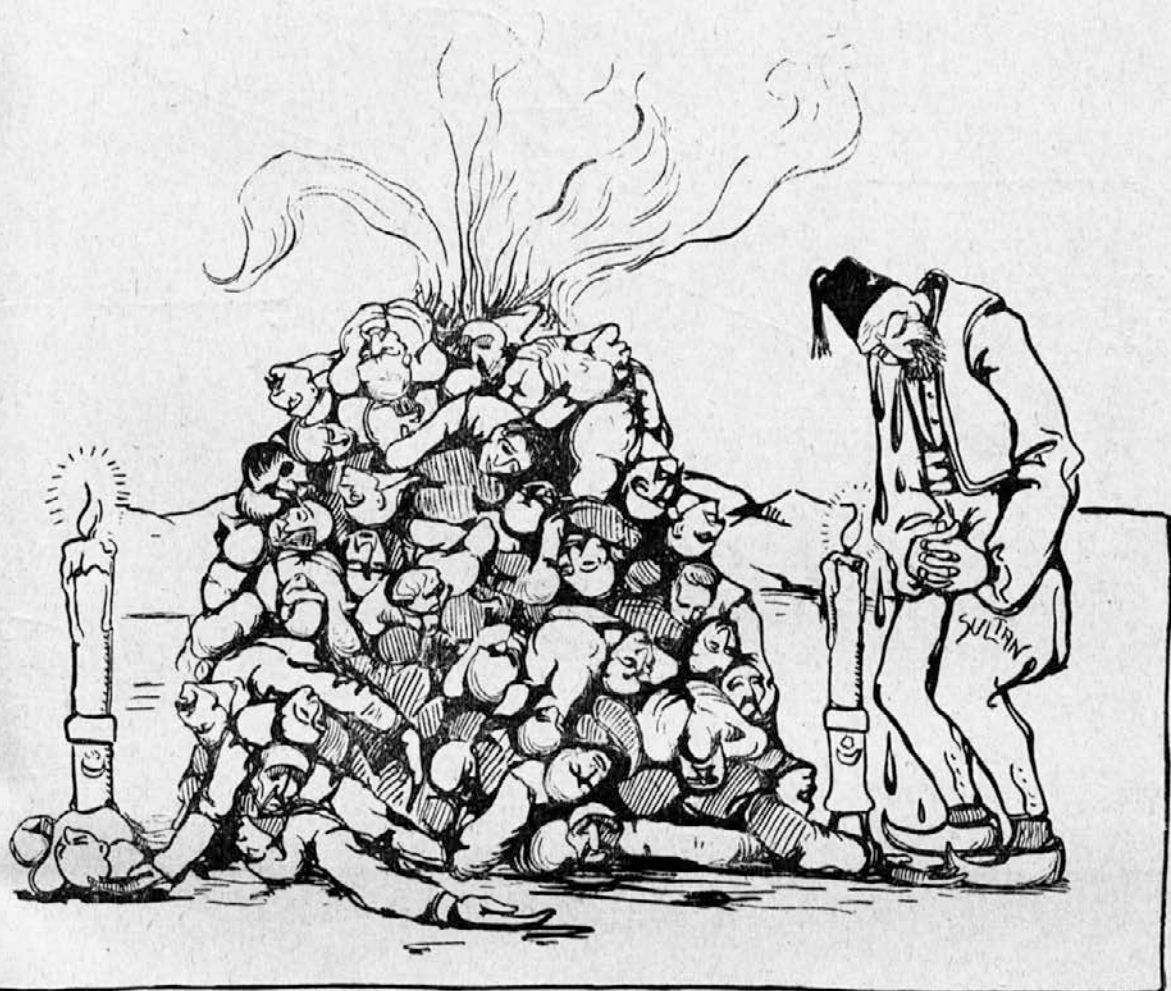

Znamenit dogodek dveh slovenskih prostovoljcev.

Ko so slavni Črnogorci bili zmagovite boje proti Turkom, sta se napotila na črnogorsko bojišče tudi dva slovenska prostovoljca: Miha Čop in Blaž Lipar. Na bojišču sta se izkazala, da sta korenine prave. Pod Tarabošem, ob Lješju in na bregovih Medue sta se bila z ono slovensko hrabrostjo, ki sta jo podedovala po svojih davnih dedih. Delala sta prave čudeže junaštva — tako, da so se jima celo junaški Črnogorci čudili. Miha Čop je celo videl, kako je star Črnogorec nasadil

Turka na svojo puško, dvignil ga visoko nad glavo in prepeval pri tem junaško pesem, pri čemer je Turek z vsemi štirimi taktiral. Blaž Lipar pa je bil vsled svoje brezobzirne bojaželjnosti ranjen v prst. Da bi imela kak spomin na svoje junaške čase, sta spravila enega Turka v špirit in sta ga zmagonosno prinesla v domovino, da ga izpostavita v ogled vsem onim, ki hočejo Turka od blizu videti. Natančneje poročilo o tem dogodku bomo kmalu čitali prihodnjič v „Dnevu“.

Sultanova molitev.

Sultan moli:
 Alah, Alah,
 potolaži me v tej boli! . . .
 Kamor gledam
 naokoli
 vsepovsod
 po bojnem polji
 Turkov trope —
 ki ne vstanejo nikoli . . .

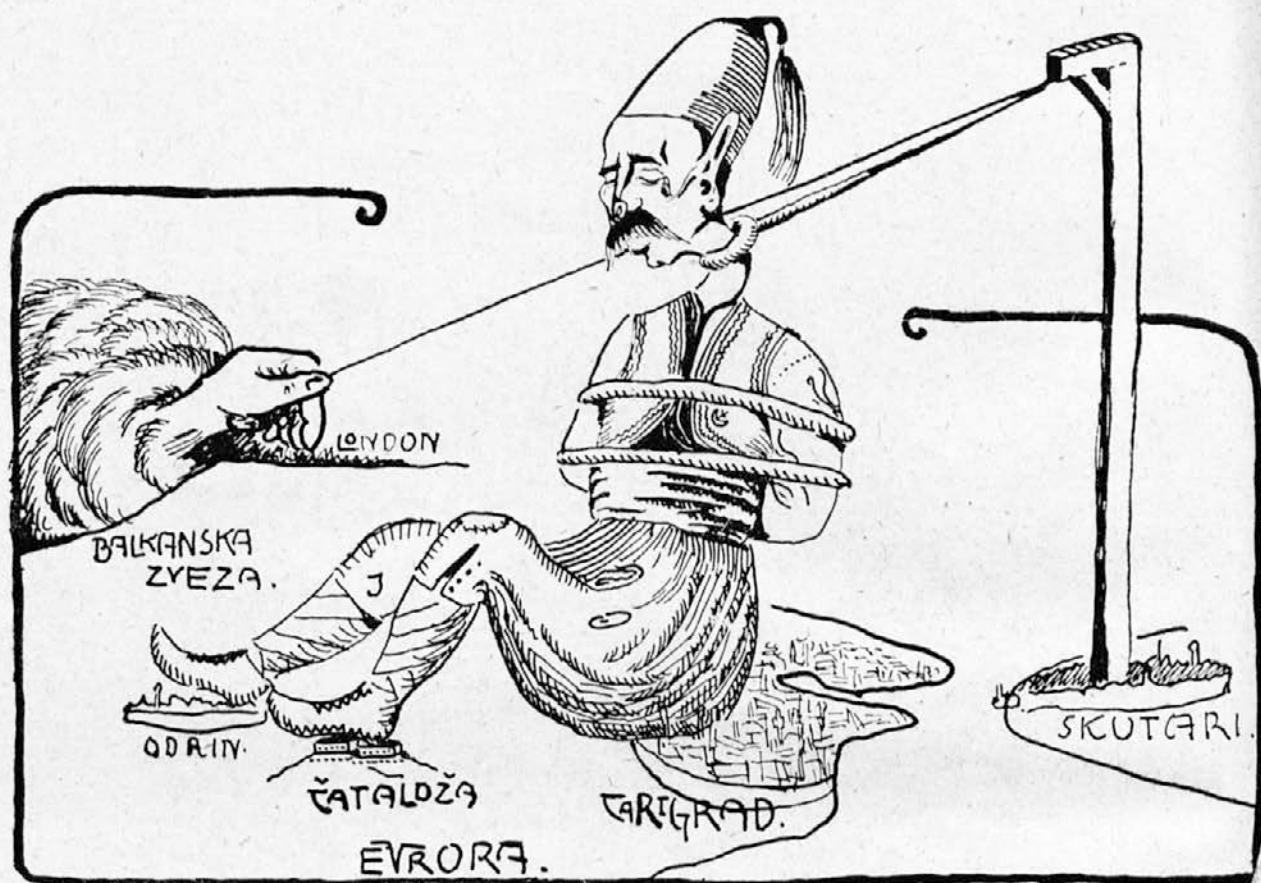
Naj preišljam
 kakorkoli —
 vem, da ni ti
 to po tvoji volji,
 Alah, Alah . . .

Rekel nam si:
 kolji, kolji,
 kjer dobiš kristjane,

to molitev je najbolji.
 Toda, Alah,
 blagovoli
 zdaj spoznati,
 da smo bili preoholi.

Oj, poglej zdaj,
 Alah, doli,
 saj smo skoraj
 nagi, goli,
 tu teže nam
 Anatoli,
 majejo se nam prestoli.

Kaj sedaj bi?
 Alah, Alah —
 potolaži me v tej boli,
 ali v v raj k huriskam,
 priti mi dovoli . . .

Turek na koncu leta 1912.

Turek:

O, Alah, zdaj poglej na me,
kako se mi godi —
tam v Aziji so vislice —
pod njimi Skutari.

Pred letom bil sem še močan
in strahovit gospod —
pred manoj tresel se Balkan
in ves krščanski rod.

Taljani so šli v Tripolis
in so začeli boj —
od takrat šlo je vse navskriž —
zdaj slabo je z menoj.

Albanci so uprli se
hoteli so pravice —
takrat pa se od vseh strani
odzval je bojni klic.

Balkanska zveza je prišla,
naj vzame jo sam vrag —
kjerkoli je marširala,
je bilo polno zmag.

Zdaj zvezane imam roke
in zanjko krog vratu —
če pojde to tako naprej —
bo konec brez miru.

Če mi odvzamejo Odrin,
je desna noga preč —
če se Čataldža razleti —
potem ni leve več.

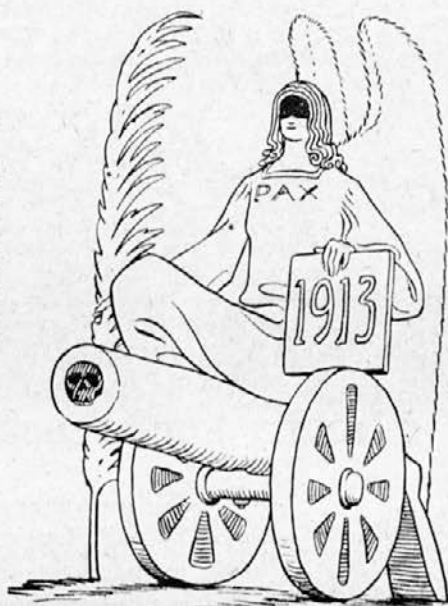
V Evropi vendar še sedim
čeprav slabo mi gre,
kje bom sedel čez leto dni —
o Alah, kdo to ve.

Se vedno čutim pod seboj
naš turški Carigrad,
če v Londonu potegnejo —
zavijejo mi vrat. —

O Alah, zdaj poglej na me,
kako se mi godi —
tam v Aziji so vislice —
pod njimi Skutari.

Angel miru želi Evropi srečno novo leto.

Čitajte
„DAN“

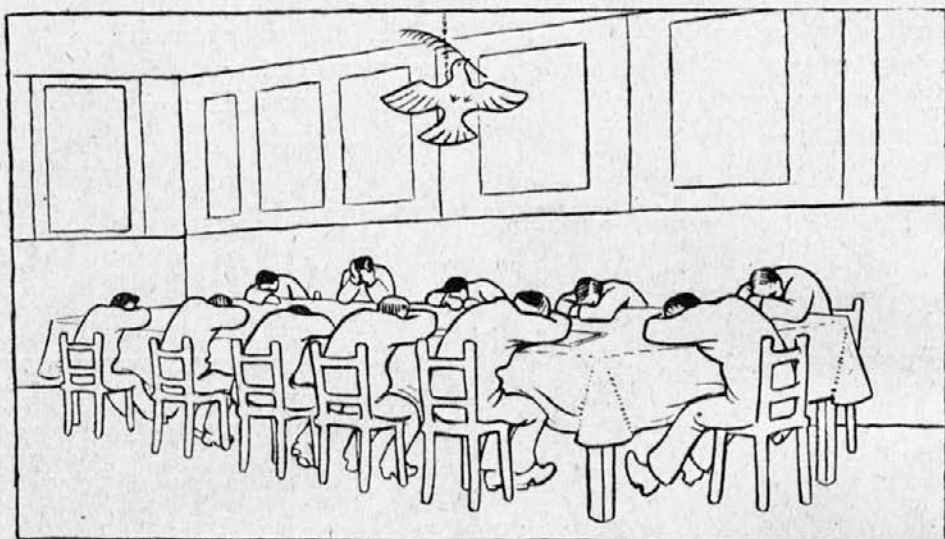
Širite
„DAN“

Turški čebelar.

Turek je dolgo vrsto let jedel
med, ki so mu ga skupaj nosile če-
bele. Naenkrat pa so se čebele spun-
tale in so rekle: čemu me redimo
Turka s svojim medom? Zakaj imamo
pa žela? Ali ni ta sad naša last? In
so se zaletale v Turka ter so ga tako
opikale, da je moral pobegniti v Azijo.

„DAN“ izhaja vsak dan ob 1. uri zjutraj.

Londonska mirovna konferenca.

Angleški poslanik:

V London k nam od vseh strani
so poslaniki prišli,
mi ne moremo za to,
če uspehov pravih ni.

Bolgarski poslanik:

Skleniti lep in pošten mir
je resna naša volja —
vendar ne pustimo
Turkom Drinopolja.

Nemški poslanik:

Zdi se mi, da moj uspeh
bo za Nemce nezadosten —
če ne rešim Turčije —
kam naj gre naš „Drang nach Osten?“

Grški poslanik:

Iz preprirov teh se nam
še največ obeta —
nam ostane cel Solun,
otoki in Kreta.

Ruski poslanik:

Žrtvovali za Balkan
smo milijonov sto in sto —
če bi dali Nemci mir —
vse bi bilo „harašo!“ ...

Črnogorski poslanik:

Boga mi, da skupaj vse
vredno enega ni groša —
če se Skader nam otme
— zaradi Taraboša.

Avstrijski poslanik:

Biti dober diplomat
za koristi Avstrije —
to je težko — kdo pozna —
meje naj Albanije! ...

Francoski poslanik:

Naj boj je tukaj ali tam,
le eno vem, le eno znam —
(povedati pa to ne smem),
da z Nemci še račun imam.

Srbski poslanik:

Lahko nekaj mesecev
tu bi presedeli —
vendar ne pustimo,
kar smo z orožjem vzeli.

Italijanski poslanik:

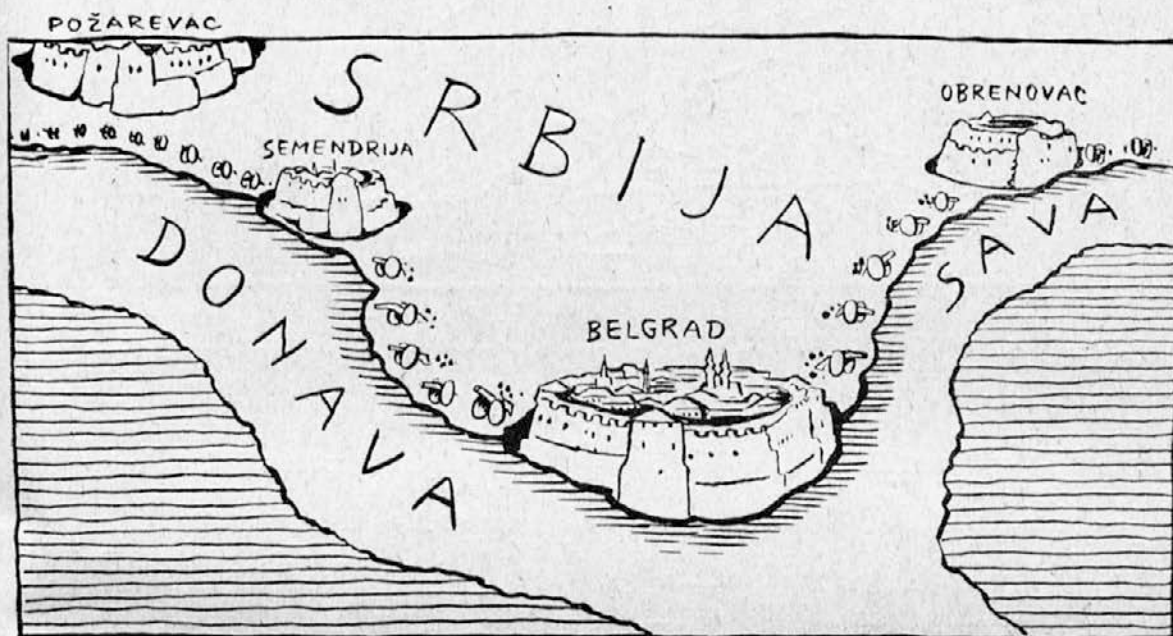
Trozvezo za sedaj smo
neradi obnovili —
vprašanje je, kako bi
Albanijo dobili ...

Turški poslanik:

Ker ob Čataldži se doma
mi nove čete zbirajo —
skrbim, da se pogajanja
po možnosti ovirajo.

Golob miru:

Če enkrat ti možje
se iz spanja prebude —
Evropa vsa veselo vest
o miru naj izve.

Poročilo nemškega aviatika.

(Izvirno brzojavno poročilo graškemu „Tagblattu“.)

Moj zrakoplov je plaval od severa proti jugu. Že od daleč se je kazala srb-ska dežela, v nji pa same črede ovac in konj. Ko pa sem priplul nad Belgrad, se je odprla mojim očem grozna slika, ki kaže, kako malo smo informirani o pripravah naših sosedov. Belgrad je obdan okoli in okoli z debelim zidovjem, kakor v onih časih, ko sta ga princ Evgen in general Lavdon oblegala. Najmočnejši stolp je obrnjen proti Donavi in ima menda 7 metrov širok zid. Od mesta na sever in jug se vrste na bregovih Save in Donave — top pri topu. Spočetka sem mislil, da so to stenice, ki lezejo iz mesta. Tako se je videlo iz daljave. Ko sem se spustil niže — sem spoznal, da so topovi. (Glej to sliko od daleč!) V trdnjavi sem videl one topove, ki so jih Srbi še nerabljene

vzeli pri Kumanovu in so jih postavili na trdnjavo; njih števila nisem mogel določiti; naravnost velika množica topov stoji na meji proti Obrenovcu, ki je dobro utrjena trdnjava. Obrnil sem svoj zrakoplov ob Donavi navzdol. Isti grozni pogled. Tja do Semendrije — top pri topu. Od tu dalje je celo obrežje takorekoč zagrajeno s topovi. Topove popravljajo v Požarevcu. Obrnil sem svoj zrakoplov proti jugu in sem videl to mesto, kjer se izdelujejo topovi, puške, patroni in bombe. Najrajše bi bil iz zrakoplova doli interpeliral ministra. Ali je vaši ekscelenci znano . . . Toda pri tem so začeli streljati name iz topov, ki so pripravljene za zrakoplove. Zato sem hitro zavil proti severu, da vam to sporočim.

Sultan Mehmed piše pismo turškim poslanikom v London.

Karkoli preišlujem,
si izgovore zmišlujem,
vedno jih je še premalo,
slabo se bo to končalo.

Pisal mi je Rešid-paša,
da z odgovorom odlaša,
kaj da naj bi odgovoril —
to se vpraša, to se vpraša,
Rešid moj je modro storil
diplomate bo spokoril,
da se spolni volja naša.

V Londonu vsi diplomati
bodo morali zaspati,
preden jim odgovor damo —
dobro varati jih znamo.

To že davno dobro vemo
popustiti mi ne smemo —
naj nam drugi popustijo,
če si vojne ne želijo.

Odrina, otokov, Krete
ne pustijo naše čete.
Misel ta nam v glavo sili,
da preveč smo popustili.

Pravzaprav je to nasilno,
da so nam dežele vzeli,
bilo bi najbolj pravilno,
da bi vse še mi imeli.

Sandžak, Skoplje, Drač, Valona,
Bitolj, Odrin in Janina
in Solun ti vseh mest krona,
to vse naša je lastnina.
Kdo ima pravico vzeti,
kdo ima to moč na sveti?

Zato pravim: Rešid-paša
naj še toliko odlaša,
da iz Azije se snide
vsa armada vrla naša —
potlej naj, kar hoče, pride.

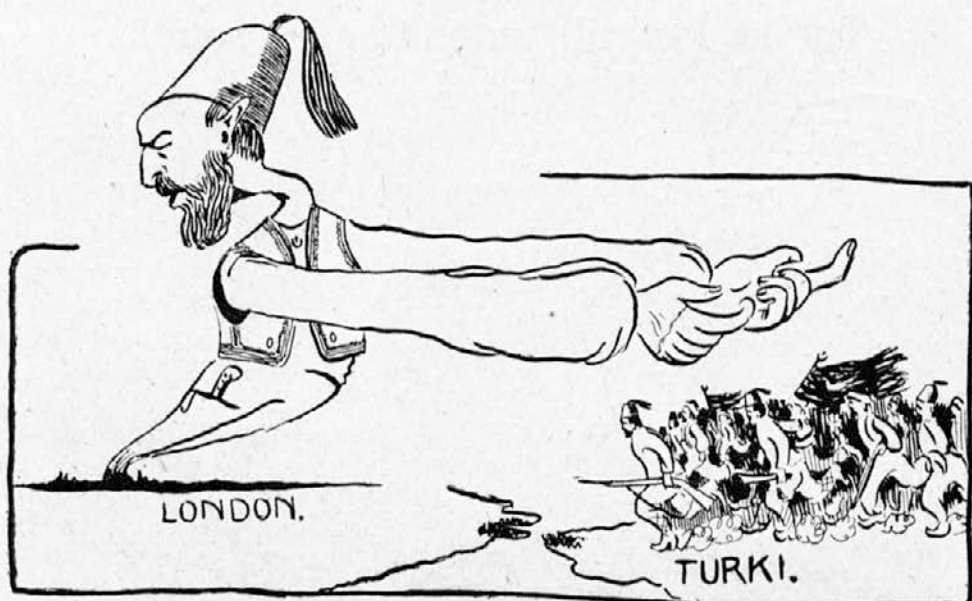
Vojske vsi se bodo zbali
in nam rajše kaj pridali,
nego da za košček mali
bi se z nami vojskovali.

Moja misel je zdaj taka,
Rešid-paša naj počaka,
če pa kdo odgovor hoče —
reče naj, da ni mogoče.

Mnoga leta nam služila
ta politika je prava,
zdaj pa dobra bi ne bila —
Sultan, ti si zvita glava!

Torej pišem Rešid-paši:
„Ne popuščaj diplomatom,
rajši z vojno jih zastraši,
mir bodo plačali z zlatom.“

Mehumed V.

Stara pesem.

Turki in mirovna pogajanja.

Pridite, pridite,
azijski bratje,
dokler so v Londou
zbrani diplomatje.

Pridite skrito
čez Dardanele —
od tam vas pot dalje
v Evropo popelje.

V Londonu hočejo
vrat nam zaviti —
mi jim pokažemo,
da smo bolj zviti.

Težko že čaka vas
Rešid — naš paša
v stiskah na vašo
pomoč se zanaša.

Tam pri Cataldži
so čete se zbrale —
ki pred Bolgari,
so v boju bežale.

Tam se postavite,
tam se zberite —
bratom evropskim
pomoč prinesite!

Tiho, le tiho,
da nihče ne čuje —
cela Evropa
že mir pričakuje.

Urno, le urno,
vsak naj koraka —
dokler konferenca
za odgovor nas čaka.

Ko bodete čete
nam pomnožili —
mi bomo Evropi
— odgovorili.

Vedno politiko
delamo dvojno —
v Londonu mir,
na Balkanu pa vojno.

Ako nas v Londonu
bodo spoznali —
V Azijo bodo,
vse skupaj poslali.

Tiho, le tiho —
da kdo vas ne čuje —
uboga Evropa
miru pričakuje.

Turški kragulj in balkanski sokol.

Turški kragulj:

Drinopol je lepo mesto,
s krempljev ti ga ne spustim,
varoval ga bodem zvesto,
tudi če poginem z njim.

Balkanski sokol:

Sem prepodil te z Balkana,
kjer stoletja si sedel —
moja sila ti je znana —
tudi Drinopol bom vzel.

Turški kragulj:

Pustil sem ti prazne skale,
kjer sem prej že vse pokral —
tebi v krempljih so ostale —
jaz pa tukaj bom ostal.

Balkanski sokol:

Prazne so te tvoje nade
moj postane Drinopol;

sem postavil že armade
po vseh gričih naokol.

Turški kragulj:

Tam dovolj je plena zate,
kjer Albanija leži —
tu zaklade sem bogate,
zbiral že od davnih dni,

Balkanski sokol:

Jaz preplaval sem višave
in prepodil sem tvoj rod,
bil si priča moje slave,
ko pobegnil si povsod.

Turški kragulj:

Res pobegnil sem pred tabo,
toda jaz se ne udam,
bo se ti godilo slabo,
ko se zopet okrepcam.

Balkanski sokol:

Ni med nama še končano,
spred oči te ne spustim, —
smrtno ti zasekam rano
in te v Azijo spodim.

Turški kragulj:

Jaz ne pojdem iz Evrope
skrival se bom v nji kot tat —
saj pošilja nove trope
na pomoč mi Carigrad.

Balkanski sokol:

Zdaj smo dobro te spoznali,
malo še veljave imaš.
Ko te bomo tu pregnali,
tudi Carigrad bo naš.

Hej, na boj junaški, brate,
dvigni krila, hajd na boj,
prišel je dan sodbe zate,
prišel dan je zmage moj.

„DAN“ se prodaja povsod po 6 vin. številka.

Turek in evropski mir.

Turek luka, Turek kuka:
„Alah, čudno to diši!“ —
Bolj ko se krog soda suka,
bolj se mu nevarno zdi.

Sod ves poln je smodnika,
vsaka iskra lahko vžge,
to nevarnost je velika —
lahko bi razneslo vse . . .

Kar od vojske je ostalo —
vse so spravili v ta sod —
če bi to-le se zažgalo —
bi potreslo se povsod.

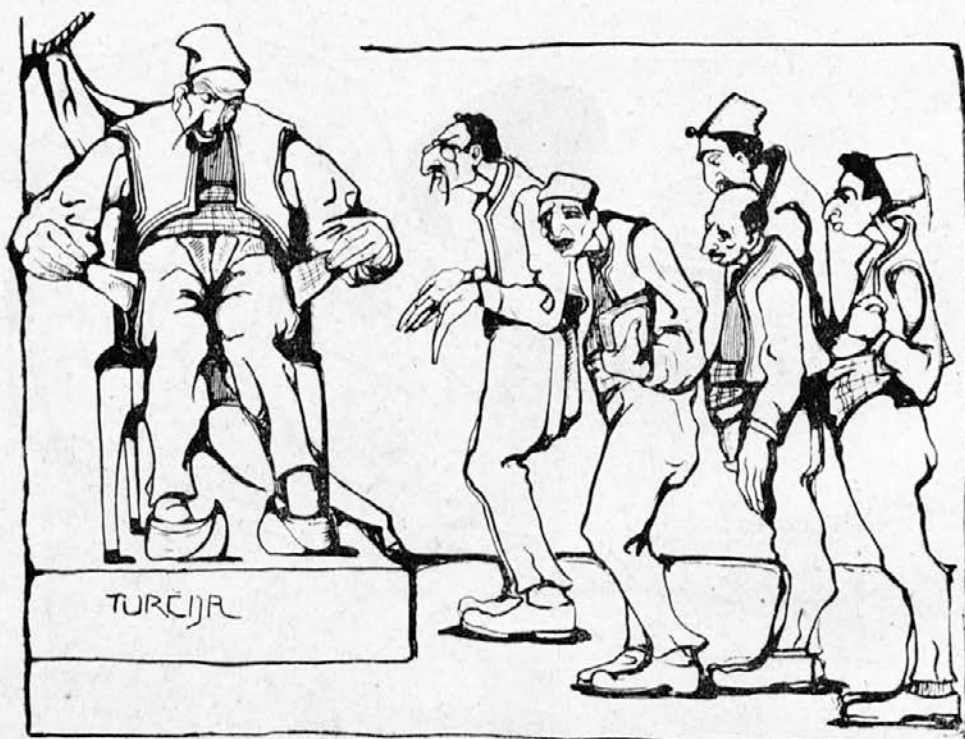
Vso Evropo bi pretreslo,
hej, to bi nastala zmes!
Turka najprej bi razneslo:
„Alah, to je tudi res . . .“

Vendar Srbe in Bolgare,
Grke bi pometto vse,
Ruse, Švabe in Mažare,
druge vse nevernike.

Turek luka, Turek kuka:
„Kaj če vendar bi prižgal?“ —
Alah to je huda muka —
ko bi zase se ne bal . . .

Poslanci in diplomati pri delu za mir.

Sultan in turški uradniki.

Uradniki:

Sultan, sultan, daj denarja,
lačni smo in žejni vsi,
kdo naj se z uradi vkvarja,
če nič plače ne dobi.

Sultan:

Tiho, tiho, dragi moji,
kje naj vzamem, da vam dam,
vse so vzeli težki boji,
vidite, da suh sem sam.

Uradniki:

Že spraznili smo vse kase —
kar še v njih ostalo je,
davno smo pobrali zase —
in še to premalo je.

Sultan:

Potrpite, dragi moji,
da dežel spet kaj prodam,
vsak dobi po plači svoji,
drugo pa si vzamem sam.

Uradniki:

Pa kje vzemi posojilo —
saj si tudi prej ga vzel —
toliko se bo dobilo,
da dobimo vsak en del.

Sultan:

Prej imeli smo kredita
mnogo, mnogo — še preveč —
zdaj ni vojska nikdar sita —
naš kredit pa ves je preč.

Uradniki:

Nismo že dobili plače,
kar je vojna — mesce tri
vsak ima skrbi domače —
kdo za žene naj skrbi.

Sultan:

To je res. Toda pogledite:
tudi z mano je tako —
zraven tudi to prištejte,
da jaz žen imam tri sto.

Uradniki:

Nam že kruli po trebuhu,
dalje iti to ne sme,
delati ob suhem kruhu,
dragi sultan, to ne gre.

Sultan:

Vemo, vemo, kaj vas tare
toda to je težka stvar —
uradniki so uboge pare —
če brez novca je vladar.

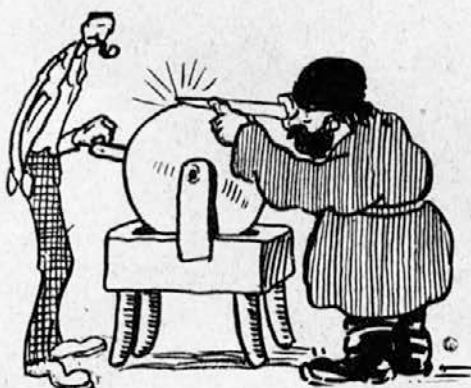
Turško-bolgarsko premirje.

Turčin: Dovolj sva prelivala kri; sedaj skleniva premirje.

Bolgar: Za pošten mir sem vedno pripravljen dati roko.

Turški angel miru: Pridite, pridite naši verniki iz Azije. Preden bo premirje poteklo vas bo v Evropi kot listja in trave — potem naučimo Balkance, kaj se pravi: mir.

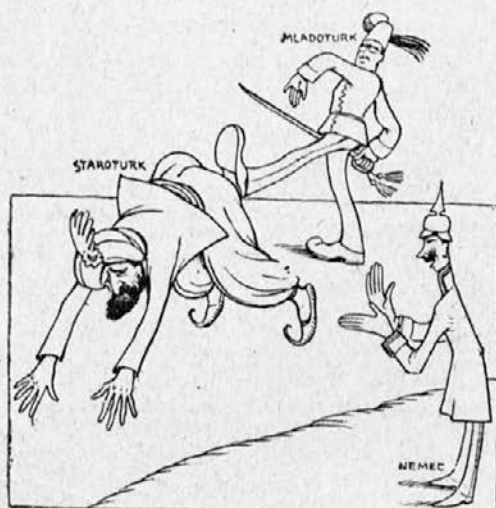

Anglež in Rus brusita meč za bojaželjne Nemce.

Bolgarsko-rumunski spor.

Nemci ob Bosporu.

Čujte, kaj se je zgodilo,
tam ob slavnem Bosporu —
kjer je mnogo bojev bilo,
nikdar ljubega miru.

Mladoturki so se vpri —
ker je konec Turčije,
z Enver-bejem v porto vdri
in so tam razbili vse.

„Da Odrina ne predajo,“ —
to njih bojni klic je bil,
ker moči dovolj imajo —
pal je starček Kiamil.

Mladoturek je ponosno —
staroturku brco dal —

on bo vladal neizprosno,
vojno z zmago dokončal.

Kdor bi čudil se veliko,
kje je tak pogum dobil —
ta pogleda naj to sliko,
videl bo, kje vzrok je bil.

Nemec stal mu je ob strani
in učil ga je tako —
ker prek Turkov njega plani
v daljno Azijo gredo.

Mislil je: če Turki stari
drugim prepuste Odrin,
da ga vzamejo Bolgari:
Meine politik ist hin ...

Ko so v Londonu to brali,
Nemcu pisal je Anglež:
„Kaj na azijski obali —
hočemo — to dobro veš.“

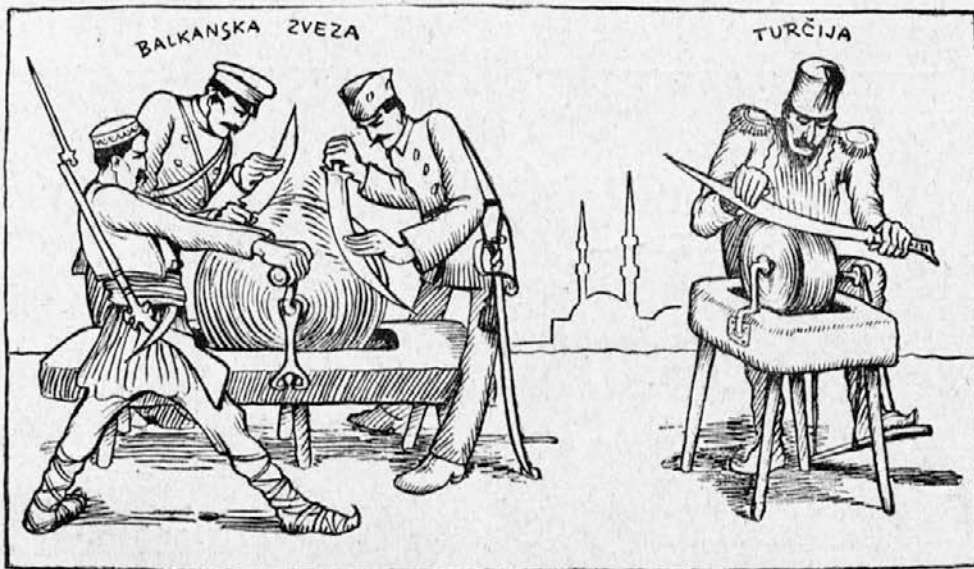
Ako delal boš prevrate,
kot se tebi pravo zdi —
ne bo dobro, bratec, zate,
ker smo mi — pripravljeni.“

S tem je bila stvar končna
in začel se nov je boj —
Turka, Nemca iz Balkana
vrag odnesel bo s seboj.

Balkan

in Evropa.

Nova vojna.

Balkanska zveza:

Hajd junaki, hajdmo bratje,
dobro meče nabrusimo.
Ker molčijo diplomatje,
mi z orožjem govorimo.

Turčin:

Brusi meč se moj nabrusi,
reši me v veliki sili —
ti mi rešiti poskusi,
kar so drugi izgubili.

Črnogorec (vrti brus):

Dobro brata mi brusita,
meč nabrušen dobro rani,
Predno Turka pokosita,
moj bo Skader na Bojani.

Turčin:

Slabo kaže, slabo kaže,
kos za kosom nam propada.
če se vojska ne izkaže —
pridejo do Carigrada.

Srbin:

Moje delo je končano,
toda ni še naša zmaga,
dokler vse ni poravnano,
bratu zvesto brat pomaga.

Turčin:

Prišli bodo hudi časi,
kje še koncu je viharja —
a v državni naši kasi —
davno že ni več denarja.

Bolgari:

Bratje, težek boj nas čaka
ne pustimo mi Odrina,
sladka smrt je za junaka,
kadar kliče domovina.

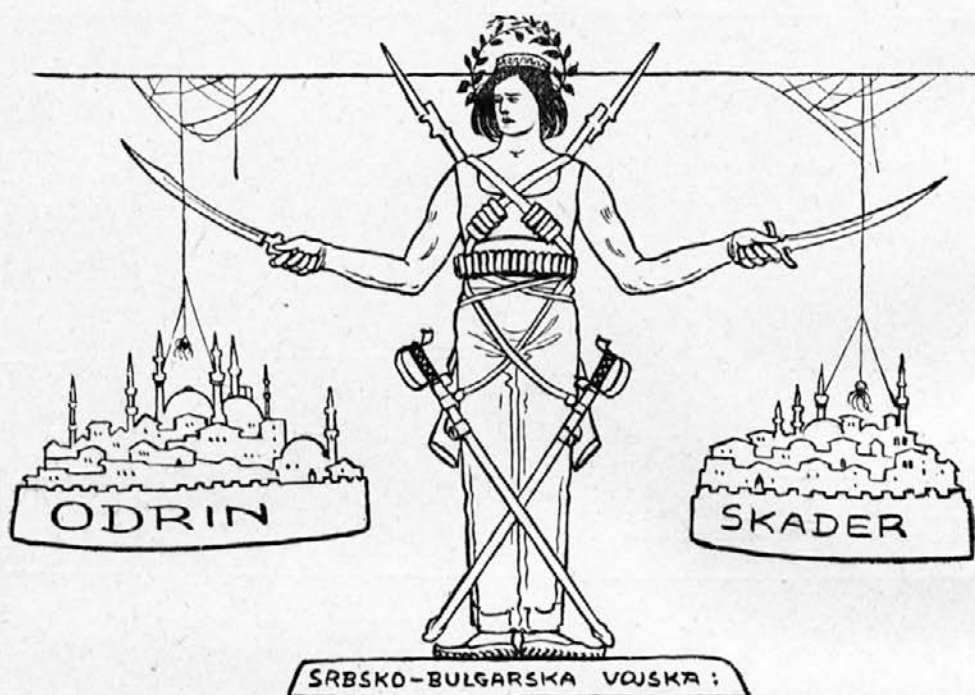
Turčin:

Brez orožja in brez hrane,
slaba je armada naša,
kaj potem nam še ostane,
če ne reši nas Goltz paša?

Balkanska zveza:

Trdna bodi naša zveza,
nič ne dajmo se motiti,
naj kdorkoli vanjo dreza,
hočemo edini biti.

Balkanska boginja osvete nad Skadrom in Odrinom.

Mesece že tri razlega
grom z balkanskih se planin,
mesece že tri oblega —
vojska Skader in Odrin.

Mnogo je junakov palo,
mnogo pa jih še živi;
kar junakov je ostalo,
se neustrašeno bori.

Za resnico in pravico
so sklenili trdno vez:
nož v levico — meč v desnico,
puška v dlan — in pas počez.

Tak na boj so šli junaki —
in pred njimi Turki v beg,
koder šli so njih koraki —
je odmeval dol in breg.

Eden v levo, drugi v pravo,
v južno in zapadno stran,
in pod združeno zastavo
so očistili Balkan.

A nazadnje sta ostali
mesti Skader in Odrin —

v njih so Turki vojsko zbrali —
že povsod preti pogin.

Mesto Skader na Bojani
brani Hasan Rizza-bej —
Črnogorcem ga ne ubrani —
hrabra vojska gre naprej.

Črnogorce je ustavil
na njih poti Taraboš —
mnogo škode je napravil
padal je pri možu mož.

Zdaj prišla je nova sila,
srbski top nad njim grmi,
sila ta ga bo zdrobila —
Skader že na nit' visi.

Odrin brani Šukri-paša
slaven rad junak bi bil —
z učenostjo se ponaša,
ker ga je von Goltz učil.

A Bolgari so obdali
mesto slavno krog in krog,
lahko bi ga izstradali,
ker je malo v njem zalog.

Srbska prišla je armada,
severno zasedla stran —
mesto Odrin zdaj napada
skupna vojska noč in dan.

Noč in dan se jek oglašā —
v mesto strel topov grmi,
Šukri-paša, Šukri-paša —
Odrin že na nit' visi.

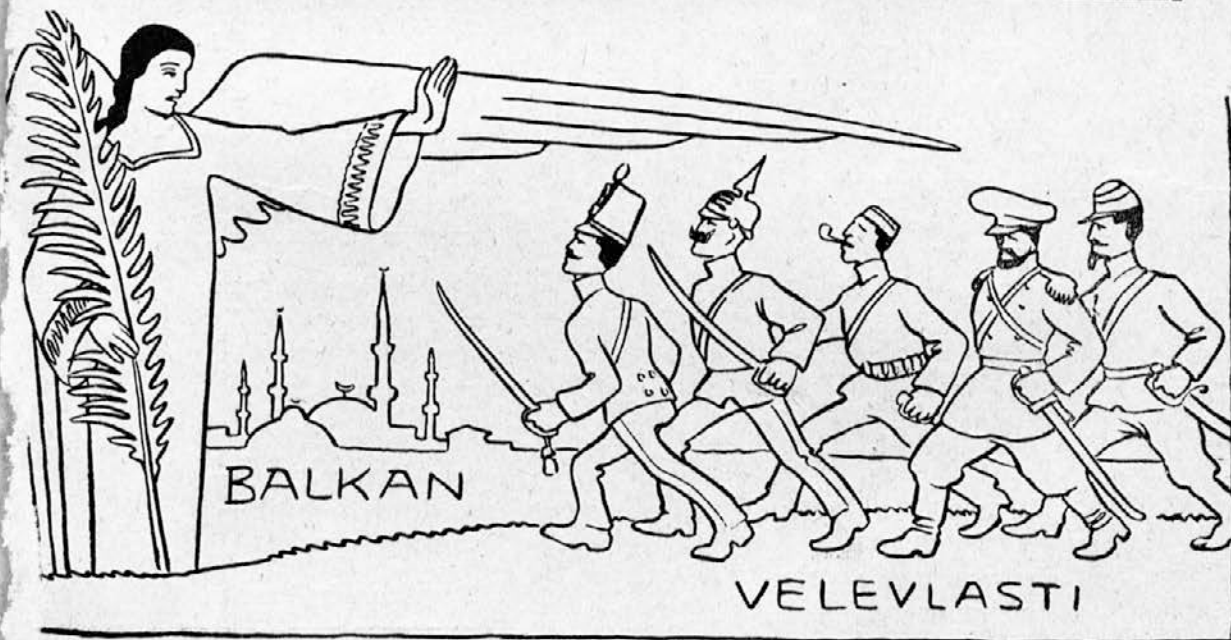
Tak bo zmagala pravica,
ker se družī z bratom brat.
Šukri-paša — Hasan Rizza —
njena pot gre v Carigrad!

Albanci na kongresu v Trstu.

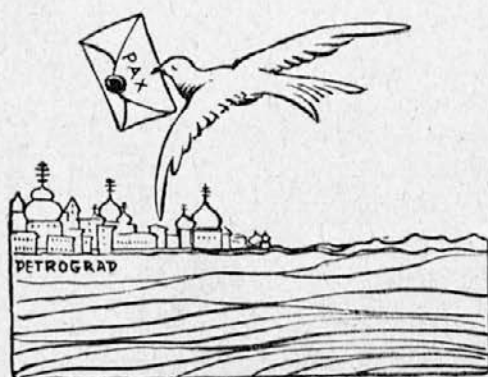

Turek rešuje, kar se da rešiti.

Angel miru: Dajte mir, gospodje, ako hočete, da bo mir med vami. Moj glas je: Balkan balkanskim
narodom!

Pismo.

Ena ptička letela
je tja v Petrograd —
eno pisemce imela —
na njem en pečat . . .

Na dvor se je vsela
zapela tako:
„Za ruskega carja
je pisemce to . . .“

Na ruskem so dvoru
imeli gosti . . .
Kdo piše zdaj carju
iz daljnih strani? . . .

So pisemce vzeli,
pregledali prav —
in rekli so: Z Dunaja
to je pozdrav!

A vojni minister
se kisko drži,
pozdravov si z Dunaja
on ne želi.

Pa pismo sam car
v roke je vzel —
pečat je odtrgal —
in čitati jel.

Car čital je pismo
s tresočo roko,
a v pišmu je stalo
napisano to:

„Rod stari Romanov
stoletja že tri —

nad Rusijo vlada —
naj Bog ga živi!

Te prve čestitke
pošiljam ti, car,
Rusije velike,
mogočni vladar! . . .

A zraven še drugo
željo imam —
za mir in za spravo
ti roko podam.

Po mojih se mislih
mi zdi bolj in bolj,
da tam na Balkanu
— je vojne dovolj.

Dovolj na bojiščih
je padlo ljudi,
dovolj jih v bolnicah
in v grobu leži.

Če vojna na jugu
še traja naprej —
nevarnost nastala
vsled novih bo mej.

Če dalje med nami
ostane prepir —
v nevarnosti z nami
evropski bo mir.

A vojna, car dragi,
mnogo velja,
denarja pa danes
vsak malo ima.

Že parkrat med nami
prišlo je tako,
da vsak je obupal
nad dobro stvarjo.

Na meji čet dosti
smo zbrali, o car —
to dragi so gosti —
to stane denar.

Vprašanja balkanska
pereča so res —
poseči pa treba —
previdno bo vmes.

In upam, da ene
si misli z menoj —
dovolj naj bo vojne —
končajmo ta boj . . .“

Ko pismo prečital —
premišljaj je car,
potem pa je rekel:
„To resna je stvar . . .“

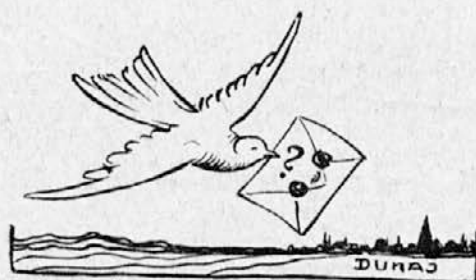
Je čakal tri dneve
tri cele noči —
ni vedel, kako naj —
odgovori . . .

Cetrty dan šele
je pismo končal,

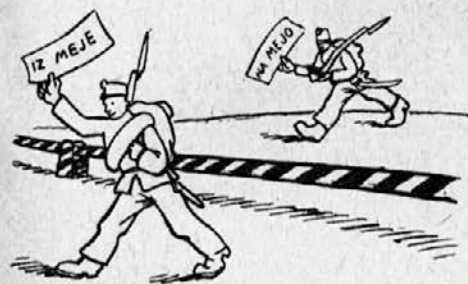
in ptičko na Dunaj
nazaj je poslal.

In kaj je prinesla? —
Vojno al' mir?

To vemo, da zbolel
je carski kurir . . .

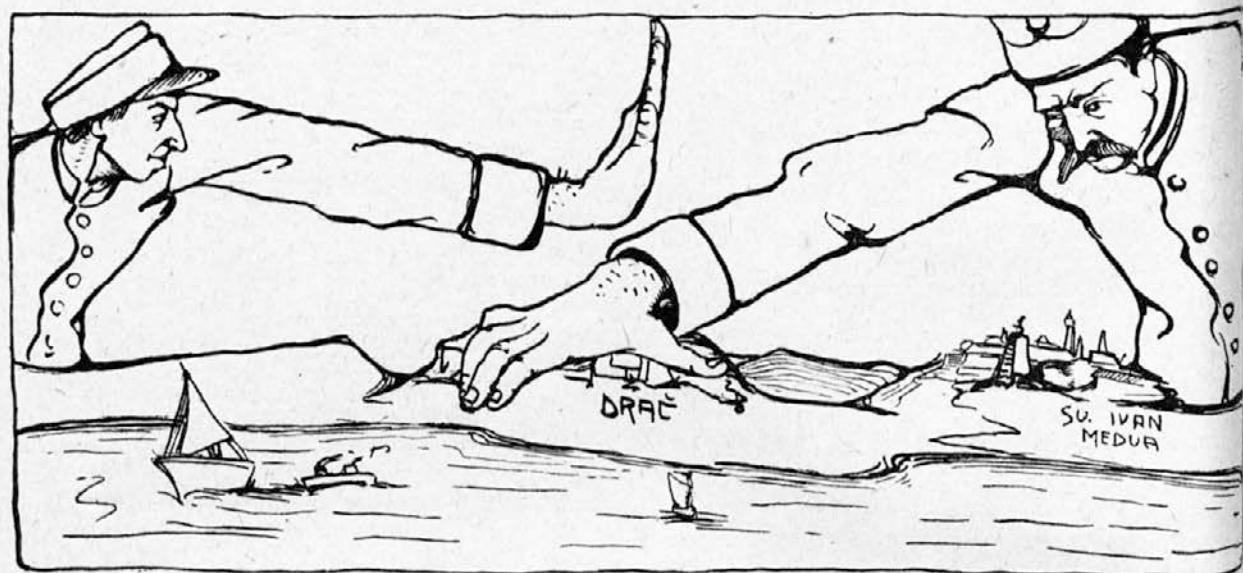
Angel miru poje slavospev miroljubni Evropi.

Demobilizacija.

Spor med balkanskimi bojevniki.

Boj za Drač.

(Prepir dveh vojakov.)

Prvi vojak:

Drača ti ne smeš imeti,
ker to važen je pristan,
z njega daleč tja po sveti
jadraš lahko v tujo stran.

Drugi vojak:

Jaz pa moram si ga vzeti,
ker edini je izhod,
da iz njega smem imeti
čez morje svobodno pot.

Prvi vojak:

Ako imaš pot do Drača,
svobode preveč imaš —
iz navadnega berača
bi postal še bogataš.

Drugi vojak:

Jaz pa hočem bit svoboden
in si vzeti, kar mi gre,
Drač edini je ugoden
pot do tuje mi zemlje.

Prvi vojak:

Ako vzameš Drač, ponosen
boš postal in hud gospod,
sosed boš postal neznosen
— proti meni boš povsod.

Drugi vojak:

Nečem biti ti sovražnik
s taboj sem prijatelj rad,
ti mi hočeš biti stražnik,
da bi jaz ne bil bogat.

Prvi vojak:

Jaz zato nad tabo čujem,
ker se vedno te bojim,
ko bi šel po svetu tujem,
bi kupčije delal z njim.

Drugi vojak:

Meni ni le za kupčijo,
meni je za sveti dom:
ko premagal sem Turčijo —
tudi druge zmagal bom.

Prvi vojak:

Ti preveč se mi šopiriš
preveliko govoriš —
in predalec se mi širiš
nezaupnost mi budiš.

Drugi vojak:

Jaz ne maram tuje lasti,
svoje hočem le imet —
jaz ne maram tebi krasti
toda to-le je moj svet.

Prvi vojak:

To ni tvoj svet. Svoja prava
davno sem si tu svojil —
koder moja ladja plava,
tam bom zemljo jaz dobil.

Drugi vojak:

Jaz sem Turčina premagal
in Albanijo zavzel —
zdaj bom sam z njo razpolagal,
nihče mi ne bo je vzel.

Prvi vojak:

Jaz Albance protežiram,
da jih ti ne razdeliš.

Drugi vojak:

Jaz Albancev ne požiram
lahko meni jihпустиš!

Prvi vojak:

Vari, vari, bratec dragi,
da preveč me ne jeziš —
tudi pri največji zmagi
lahko vse še izgubiš.

Drugi vojak:

Pridi, če je tebi drago —
kaj jezil bi se, ne vem:
to plačilo je za zmago,
kar dobil sem — vzeti smem.

Prvi vojak:

To ne pojde, dragi brate,
Drača mi ne obdržiš —
jaz pokličem diplomate,
če se mene ne bojiš.

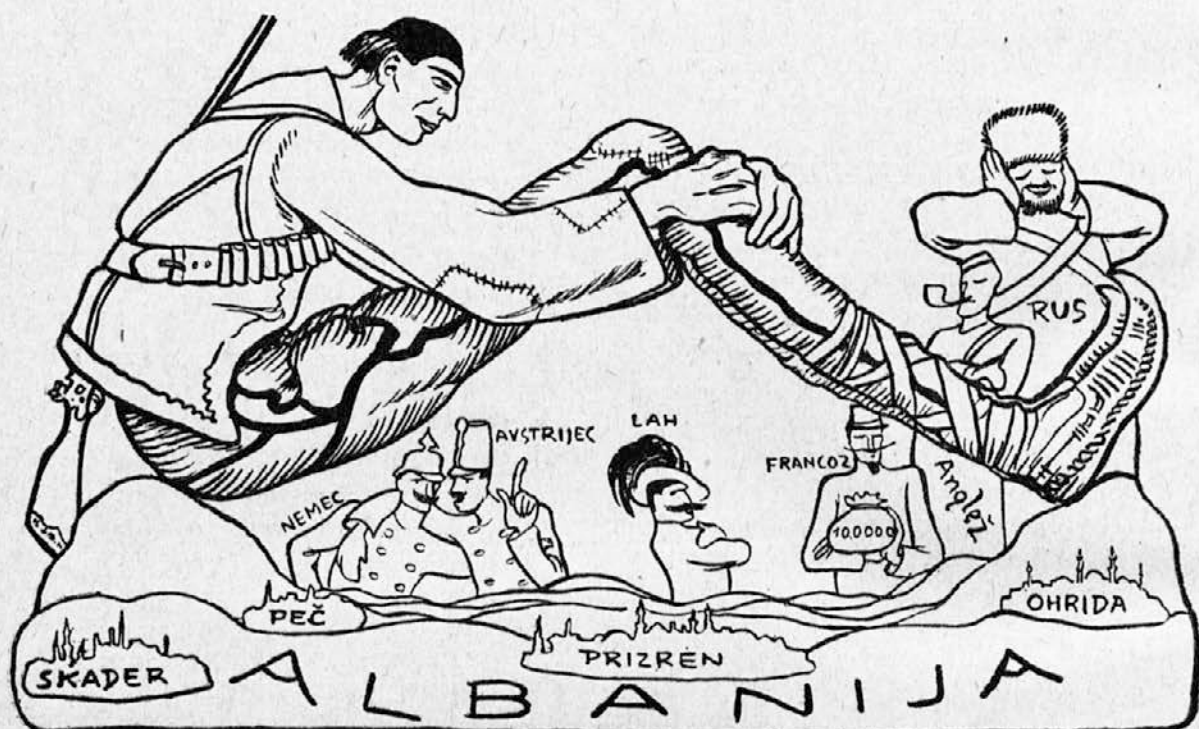
Drugi vojak:

Le pokličite diplomate,
kadar vojsko dokončam,
vi braniti dobro znate,
jaz se pa braniti znam.

Evropa ob času svetovne vojne.

„DAN“

Albanec in velesile.

Albanec:

Na mejah svojih zdaj sedim —
junaško, krepko se držim,
svet name se ozira —
in zame se prepira!

Doslej pozabljen in neznan,
sovražen in zaničevan,
postal sem slaven kar čez noč —
in s slavo raste moja moč. —

Poprej sem svetu bil divjak,
sedaj postal se mu junak,
prelil sem res dovolj krvi —
zato Evropa me časti.

Države tri skrbe za me,
prijazno z manoj govore,
ker Srbi Turke so spodili —
bi radi drugi me dobili.

Pod Turki pravzaprav za nas
je bil zelo ugoden čas,
vse drugim smo jemali,
nič davkov nismo dali.

Sedaj pa še drugače bo,
če Nemci nas prevzamejo,
svobodo bodo dali
in drago nas — plačali

Da se krivica ne zgodi
nam nekaj mest se prideli —
in nekaj Srbov bodo dali,
da bomo lahko kraljevali.

Če pojde to tako naprej —
ne bo tu konec naših mej,
lahko do Carigrada —
bo segla naša vlada.

Ker Srbi vzamejo svoj del,
jaz svojega bom zase vzal,
od Donave do Save
bo meja naše šla države.

Postal sedaj sem velikan,
kakor je Nmec, Italijan,
saj vse evropske velesile —
bi rade z manoj se — združile.

Kakor na tronu tu sedim,
na Dunaj vidim in tja v Rim,

z Berlinom tudi zvezan sem —
kaj mislijo — vse dobro vem.

Moj Skader bo in Prizren, Peč,
in karkoli mi bo všeč,
Valona, Drač in Ohrida —
velika bo Albanija. —

Puščava bila je nekdej —
a zdaj postane pravi raj,
ljudje iz celega sveta,
prinesli bodo mi zlata.

Za mali pa sosedov rod,
dovolj bo Zacherlina sod,
z njim Nemeč naj jih poškropi,
da konec tujih bo uši!

Nemeč;

Albanska ta država,
to moja bo trdnjava,
ker skozi njo gre moja pot —
na morje in na — Vzhod.

Rus:

Dovolj je vojske in krvi —
če ta junak tu obsedi —
grmel topov in pušk bo grom:
Balkan balkanskim narodom!

Avstrijec:

To ti pravim, dragi brat —
vedno ti pomagam rad,
toda dobro si zapomni:
narodi naj bodo — avtonomni.

Italijan:

To kar tukaj se godi,
meni nič po volji ni,
nerad vsak drugim daje —
kar sam bi imel najraje.

Francoz:

E, gospoda, glavna stvar,
za države je denar,
lepi vaši so načrti —
ko bili le — podprti!

Anglež:

Nemci to navado imajo,
da preradi se bahajo —
plane tudi mi imamo,
njih politiko poznamo.

Avstrija da ultimatum Črni Gori.

Turški bolnik in nemški zdravnik.

Zdravnik:

Gospod Turek, kaj vas boli?

Turek:

Hudo, hudo se meni godi.

Zdravnik:

Žila vam res že slabo utriplje.

Turek:

Pa me tudi po trebuhu ščiplje.

Zdravnik:

Kje pa vas vendar najbolj pritiska?

Turek:

Mislím, da bo nastala driska.

Zdravnik:

Kaj pa sicer? Ali imate tek?

Turek:

Jedel bi lahko vse povprek.

Zdravnik:

Drugega va ničesar ne manjka?

Turek:

To vem, da bi pil brez prestanka?

Zdravnik:

Kje so pa vas tako nabili?

Turek:

V boj so me vragi štirje zvalili.

Zdravnik:

Prej ste bili lepo debeli,
zdaj ste res mnogo dol vzeli.

Turek:

Komaj, da sem življenje odnesel
najraje bi se iz obupa obesil.

Zdravnik:

Upamo, da še ni tako hudo —
bomo že pomagali kako.

Turek:

Batine hude ščeme me na grbi.

Zdravnik:

Najhujše vam prizadjali so Srbi.

Turek:

Na glavi bole me hudi udari . . .

Zdravnik:

Teh so največ vam dali Bolgari.

Turek:

V rebrih in bokih čudno me trka.

Zdravnik:

Tam vas zadele so brce od Grka.

Turek:

Celo po nogah so bili me, norci.

Zdravnik:

Tam so lotili se vas Črnogorci.

Turek:

Na celem telesu nič zdravega ni.
Karkoli potipljete, vse me boli.

Zdravnik:

Teško je dati zdaj dobre nasvete,
ker prej se niste držali dijete.

Turek:

Prej sem res jedel malo preveč,
zato pa naenkrat vse zdravje je preč.

Zdravnik:
Najprej bi bilo konec historij,
če bi šli v kak nemški sanatorij.

Turek:
Nikamor ne grem. Na cel svet sem jezen
Kakšna pa je ta moja bolezen?

Zdravnik:
Gospod, vaš delirij je hud —
bojim se, da bo zastoj ves moj trud.

Turek:
Ojej, ojej, ali moram umreti?

Zdravnik:
Teško, težko vas bo smrti oteti.

Turek:
Ali za mene nikjer ni zdravil?

Zdravnik:
Jaz mislim, da jih bom kje v Evropi dobil.

Turek:
Ali ste kdaj o njih že kaj čuli?

Zdravnik:
Da, imenujejo se: „nemški piluli . . .“

Turek:
Ali jih bo treba mnogo vzeti?

Zdravnik:
Le par milijonov in boste oteti.

Turek:
Oh, dajte, jih dajte, le brž jih dobite,
ubogemu revčku življenje rešite.

Kaj neki išče mož tako?
Hm, kam je izginil status quo . . .
Kje bi neki ga našli? . . .
Hm, tam v preljubi — Avstriji.

„DAN“ je neodvisen političen list.

Turški konkurz.

Pridite, kupite,
mesta, mošeje,
vse vam prodamo
mного ceneje —

Mного blaga smo
preje imeli —
nekaj prodali smo —
drugo so vzeli! ...

Najprej prodali smo
Avstriji Bosno,
to je podjetje —
dobičkanosno.

Potlej Talijanom
smo Tripolis dali,
dobro tam bodo
zdaj trgovali.

Grkom dajali
smo Kreto za dnarje,
zraven vabili
smo druge vladarje.

Pridite, kupite,
vse se prodaja —
turška se firma
v konkurzu nahaja ...

Lepih izdelkov
polna je miza —
k temu prignala
nas huda je kriza!

Prej smo za druge
kovali okove —
s tem pa smo delali
same dolgove.

Ko se je vpri
krščanski nam rod —
smo napovedali
svoj bankerot!

Tudi drugod
je zdaj malo denarja,
ker vsa se Evropa
z vojsko ukvarja.

Toda v Evropi
kredit še imate,
napumpate lahko
Rotschilde bogate.

Pri nas pa denar
in kredit je ves preč —
nam ne posodi
nihče nič več.

Zato si pa tu
za spomin kaj zberite,
in znancem svojim
v Evropo nesite.

Mesta, trdnjave,
džamije, minarete
preproge, prestole,
mošeje, tapete.

Vzemite, kupite
za gotov denar —
sicer zastonj vzame
jih Grk, Srb ali Bolgar.

Pesem od Šukri-paše.

To si voli Šukri paša,
ki se Turkom prav obnaša,
kak bi vojsko skupaj spravil
in Bolgarom pot zastavil.

Car bolgarski je govoril:
»Jaz bom Turku konec storil,
mnogo smo pod njim trpeli,
mnogo potrpljenja imeli.«

To so slišali Bolgari,
skušeni junaki stari,
rekli vsi so: »to je pravo,
vsi na boj za staro slavo.«

Eno pismo so spisali,
in ga v Carigrad poslali,
ko pa Turki so ga brali —
so od srca se smejali.

V pismu pisano je stalo:
»Ker krščanska naša raja
v težki bedi se nahaja,
smo Bolgari to sklenili,
da jo bomo osvobodili.

To vam dajemo na znanje,
da končate svoje klanje,
če vam je krvi premalo,
z nami skusite se malo.«

Turki so se veselili
in tako so govorili:
»to imamo za zahvalo,
ker smo klali jih premalo.

Ko še bolj bi jih morili,
vsi bi zadovoljni bili,
ker predobro se imajo,
zdaj z orožjem ropotajo.«

To je slišal sultan stari:
»Vojno hočejo Bolgari? —
Brž njih želji ugodite,
in naproti jim hitite.

Kaj ti pravim Zekki paša,
ti učena glava naša:
skupaj zberi čete svoje,
vodi k Srbom jih na boje.

Kjer je mesto Skoplje slavno,
tam mi vladali smo davno,
tam vse čete skupaj spravi,
proti Srbom jih postavi.

Cesta gre čez Kumanovo,
dal sezidati sem novo,
od tam cesta gre na Vranje,
tam začne se bojno klanje.

Za en dan imel boš boja,
cela Srbija bo tvoja —
Srbi bodo vsi zbežali —
Vi v Belgradu boste spali.

Kaj ti pravim Džavid paša,
ti si stara slava naša:
ti na Bitolj se odpravi,
svojo vojsko tam postavi.

A ti hrabri Šukri paša,
ti največja sila naša,
ti odrini v Drinopolje,
čete zberi tam najboljše.

Stori vse po svoji glavi,
kar ti tvoja pamet pravi,
potlej čete skupaj zberi,
proti meji jo uberi.

Tam poišči mi Bolgare,
puntarje nevsečne stare,
potlej v Sofijo mi stopi,
po vsem svetu jih razkropi.

Turki so se zasmeli,
in tako pri sebi djali:
»to jih bomo zapodili —
njih dežele razdelili.«

Paše so vsi čete zbrali
in napot so se podali,
jih na turške meje gnali,
in o zmagah so sanjali.

To preišlja Šukri paša,
ki se Turkom prav ponaša,
kak bi meje prekoračil —
in Bolgare kje zasačil.

A Bolgari so junaki,
dobro skušeni vojaki,

dobro skrivati se znajo
in ujeti se ne dajo. —

To si misli Šukri paša:
»Močna je še vojska naša:
bom Bolgare z meje zvalil —
in od vseh strani jih zgrabil.«

Paša stopa ob Marici,
slišijo se bojni klici —
»že se bližajo Bolgari —
zdaj, o paša, nanje vdari!«

Paša gleda na nižavo —
vidi reko vso krvavo:
v nji za glavo turška glava,
v nji za truplom truplo plava.

Paša zre v vode rudeče
in tako pri sebi reče:
»to je huda bitka bila,
mnogo čet je pomorila...«

Paša stopa ob Marici
čujejo se bojni klici:
»Hitro, hitro se umaknite,
v Drinopolje vsi bežite.«

Tako pravi Šukri paša:
»Močna je še vojska naša
nič se nam ni treba bati,
ne v trdnjavo se skrivati.«

V ravnem polju Turek jaše
urno dirja tja do paše:
»Beži, beži Šukri paša
zmagana je vojska naša.

Močna vojska tam vali se
že so padle Kir Kilise —
nihče vojske več ne vstavi,
nihče nič več ne opravi.

Cela nam beži armada,
do obzidja Carigrada,
da v najhujši zadnji sili
bomo Carigrad rešili.

Zadaj nam sledi armada,
tebe bi zajela rada —
Drinopolje bo obdala
celo mesto izstradala...«

To si misli Šukri paša:
»Če je taka vojska naša

v Drinopol se bom nastanil
mesto pred Bolgari branil...«

Toda general Ivanov,
hrabri poglavar Slovanov,
se obleganja ne straši
pismo piše Šukri paši:

»Hrabri paša — Šukri-paša
eno le še zdaj se vpraša:
Ali hočeš se udati,
ali se hočeš bojevati.«

Odgovarja Šukri paša:
»To je trdna volja naša,
nikdar nečem se podati
se do smrti bojevati.«

Pravi general Ivanov,
hrabri poglavar Slovanov:
Hej, junaki moji smeli,
trd boj bodemo imeli.

Ker se paša neče udati,
moramo ga izstradati,
mesto dobro obkrožite
in se v zemljo zakopljite.

Drinopolje ne pustimo,
rajši čakamo vso zimo,
v rovih bomo zimovali
in pomladi počakali.

So vojaki tak storili
Drinopolje obkolili,
v rove so se zakopali
dobro mesto varovali.

Paša stopa ob Marici,
slišijo se bojni klici,
paša pravi: »Pasja truma,
ali nimate poguma?»

Kaj po rovih mi sedite —
rajši mesto napadite,
polni naši so še hrami —
hej, poskusite se z nami.«

Odgovarja mu Ivanov,
hrabri poglavar Slovanov:
»Čakaj, dragi Šukri paša
enkrat pride ura vašša.«

Pa mu Šukri paša pravi:
»Stavim kaj p'i moji glavi,

prazne vse so tvoje nade,
Drinopol nikdar ne pade.«

Pravi mu gospod Ivanov,
hrabri poglavar Slovanov:
»Drinopolje bomo vzeli —
tebe s celo vojske vjeli.«

Se posmeje Šukri paša:
»Napačna ni misel vaša:
Al' ne boste mesta vzeli
mene z vojsko nikdar vjeli.

Če bo sila prevelika
bom zažgal en sod smodnika,
v zrak bom spustil mesto celo
da se bode razletelo.«

Reče mu na to Ivanov
hrabri poglavar Slovanov:
»Stori kot je tebi drago, —
jaz bojujem boj za zmago.«

Mesecev je pet minulo
kar se mesto obkolilo,
zima je minila huda,
ki je bila vsem zamuda.

Govori gospod Ivanov
hrabri poglavar Slovanov:
Hej, junaki, zdaj vstajte
na napad se pripravljajte!»

Čakali smo celo zimo,
zdaj orožje zgrabimo,
Konec bodi Šukri paše —
Drinopolje bodi naše!

So junaki iz rovov vstali
na trdnjave se zagnali,
srbski pokajo topovi
turški padajo zidovi.

Tri dni so se bojevali,
boja niso prej končali,
da so Drinopolje vzeli,
Šukri pašo z vojsko vjeli.

Ko to vidi Šukri paša,
pravi: »Kje je slava naša?
Morali smo se udati
težko vojsko dokončati.

Hej vojaki zdaj hitite
mesto urno mi zažgite
predno dan današnji mine —
bodo same razvaline.«

Govori gospod Ivanov
hrabri poglavar Slovanov:
»Če ga boste vi razdjali,
mi ga bomo sezidali.«

So se Turki v beg spustili
lepo milosti prosili —
Kar so mesta zapalili,
so Bolgari pogasili! —

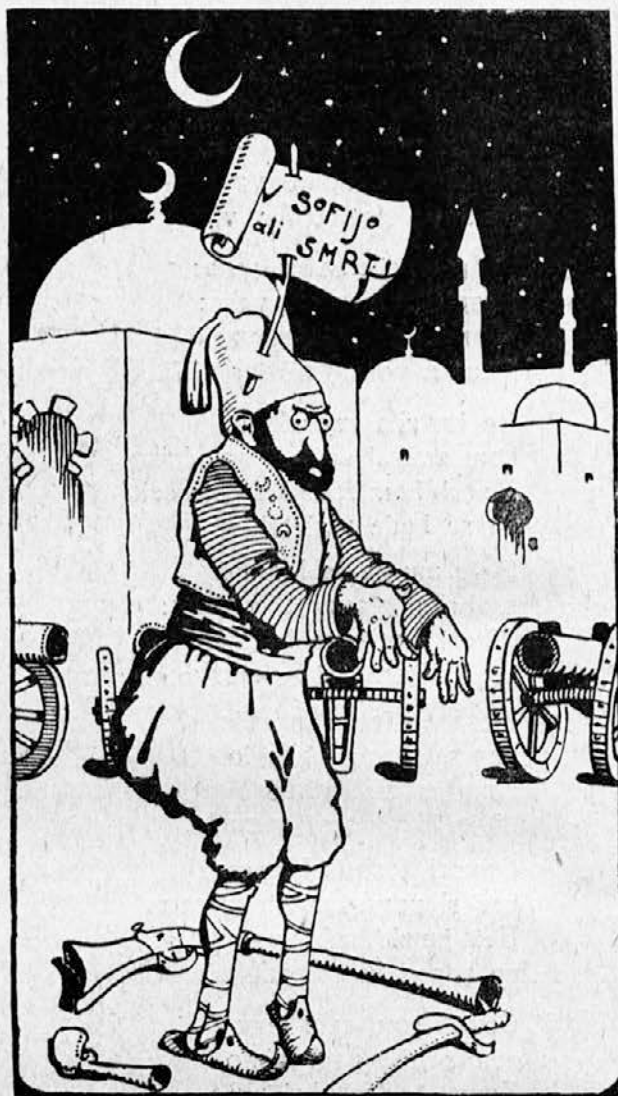
Govori gospod Ivanov:
»Zdaj junaki si počite —
dobro s plenom se gostite,
ker je padel Šukri paša
k Carigradu pot gre naša.«

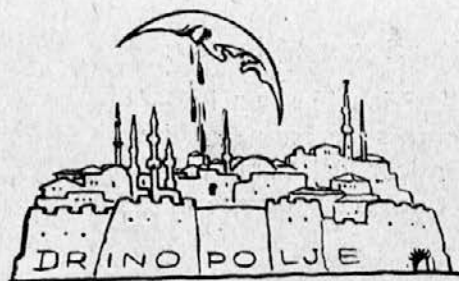
Šukri-paša junak Drinopolja.

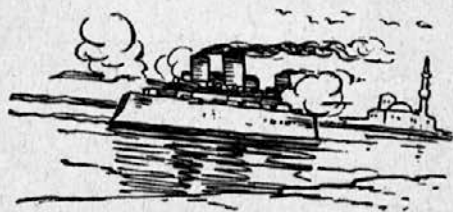
Junak-Šukri-paša, kakor so ga slavili nemški listi pred padcem Drinopolja.

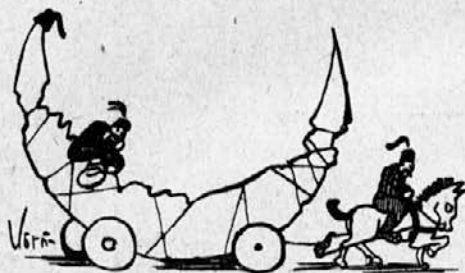
Kaj bo pa zdaj? Pred mesecem sem klical: v Sofijo ali smrt — zdaj pa pri vsaki luknji bolgarski top v mesto gleda. Ako izstrelijo — je konec.

Padec Drinopolja.

Turška ladja Hamidie, ki je bila podobna avstrijski križarki.

Turški polmesec po vojni.

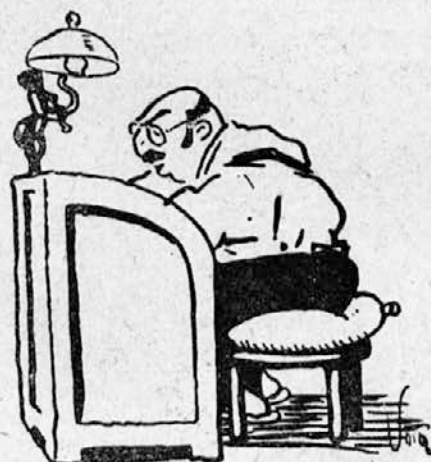
Demonstracija vesil pred Črno Goro. Ker so vsi Crnogorci na vojni, gledajo črnogorske žene, kako prihajajo vesilne ladje.

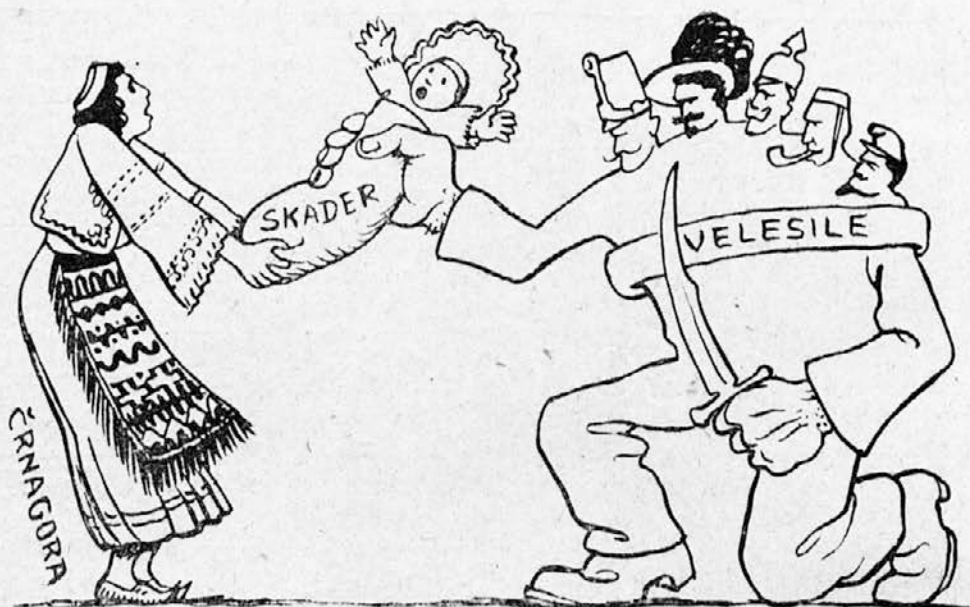
Albanec in evropska kultura.

Nova država Albanija.

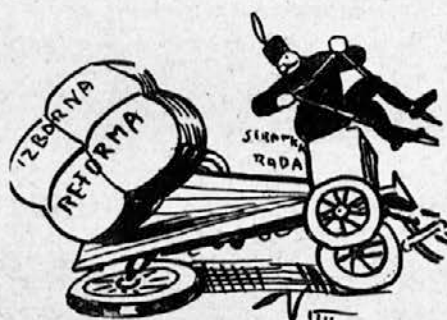
Nemški šmok pri delu. (Židovski časnikar piše v potu svojega obraza o turških zmagah.)

Črna Gora: „Komaj sem osvobodila svojega otroka, že mi ga hoče vzeti peteroglavi zmaj..“

Francija in Nemčija.

Avstrijski dualizem.

Odločen nastop Rusije. Ruski stric: „Ali boš dal mir?“

Bridke skušnje.

ki jih je doživel Figi Lipe na secirski mizi drž. pravdnika v noči dne 27. novembra leta gospodovega 1912, ker je dajal nove dobre nasvete slovenskim žurnalistom.

Po njegovem lastnem pripovedovanju napisal Pepe Radirka.

Kakor vam je znano, sem bil zadnjič konfisciran. To se je tako zgodilo.

Ob eni popolnoči me je nesel Janez iz Učiteljske tiskarne na državno pravdnništvo, ker smo dandanes vsi javni delavni ljudje v Ljubljani pod policijskim nadzorstvom in brez dovoljenja gospoda državnega pravdnika ne smemo resnice govoriti. Gospod državni pravdnik je dremal pri mizi in je bil menda zelo slabe volje, ko so me prinesli tja. Janez me je zavitega v „Dan“ položil na mizo in je rekel:

„Tu-le ga imate, pa ga preglejte.“

Državni pravdnik je stopil k mizi in je pozvonil. Prišla sta dva pomagača in sta stopila vsak na eno stran.

„V Carigradu je kolera, gospod cenzor“, je rekel eden izmed slug.

„Vem, vem“, je rekel gospod cenzor. „Ta kolera za nas ni nevarna“, popravil si

je ščipalnik in začel čitati. Nasmehnil se je in je vzel rdeči svinčnik v roke.

„Tu je pismo iz Belgrada“, je rekel in je potegnil črto čez celo stran.

Ker sem bil zadnjič v Carigradu sem si mislil, da me bodo preiskovali zaradi kolere — posebno, ker so tudi na ljubljanskem magistratu sklenili, da izdajo razglas proti turški koleri. Toda kmalu sem videl da se bo vršila drugačna operacija.

„Ta-le Lipe Figi“, je rekel gospod cenzor, „to je nevaren človek. Dokler je popival v Ljubljani in zabavljaj čez klerikalce, se je dalo z njim izhajati. Odkar pa se je vrnil iz Carigrada — je postal cel rebelant. Sicer ne vem, po kateri poti je hodil — ampak zdi se mi, da je šel skozi Srbijo. Zato ga moramo natančneje preiskati.“

Neki sluga je med tem prinesel nože in škarje in druge aparate, ki so potrebni pri operaciji.

„Ampak jaz sem popolnoma zdrav, gospod cenzor“, sem rekel, ko sem videl, kaj se pripravlja.

„To pravi skoraj vsak, ki ne ve, kako je ž njim“, je rekel gospod cenzor. „Sami ne veste, kako ste potrebni operacije, ki naj vas reši zgodnje smrti.“

Pomočnika sta me prijela in sta me razgrnila po mizi. Da bi me operacija preveč ne bolela, so mi dali nekaj poduhati jaz mislim, da je bil nikotin. Ker pa sem

Opomba uredništva. Figi Lipe je stalen sotrudnik „Dneva“. Za svoj poklic je zelo poraben, ker ima zelo dobre oči in zelo tanka ušesa. Zato zasledi marsikaj, kar bi sicer ostalo skrito pred svetom. — Ko se je začela vojna, se je odpeljal v Carigrad, pa se je kmalu vrnil, ker tam ni našel nič posebnega. Toliko pa je takoj spoznal, da Turki ne bodo zmagali. Ker je povedal svetu to resnico, ki se je zdaj

popolnoma potrdila, se je zelo zameril ljubljanskemu državnemu pravdniku. Prišla sta si večkrat navskriž, posebno zaradi konzula Prochazke in zaradi dobrih nasvetov, ki jih je dajal Figi Lipe redakciji „Dneva“ v onih hudih časih, ko smo bili skoraj vsak dan konfiscirani. Tako je Figi Lipe doživel tudi bridke skušnje, o katerih tu pripoveduje.

z vsemi žavbami namazan, me ta narkoza ni omamila — zato sem se pa potuhnil, da bi slišal, kako bo gospod cenzor sodil o meni:

Gospod cenzor mi je najprej pregledal jezik in ni našel nikakih sumljivih znakov.

„Jezik je slovenski“, je rekel. — „Vendar se mi zdi, da nekoliko smrdi po srbskem. Poglejmo dalje —“.

Sluge so me prijeli krepkeje in so mi odprli glavo: gospod cenzor je vzel ven možgane in jih je dolgo ogledoval: „Možgani so v redu,“ je rekel „vendar vidim, sumljive simptome — mislim, da se jih loteva neka srbska bolezen“.

Gospod cenzor je zmajeval z glavo in je položil možgane previdno na njih mesto — pomagачa sta glavo zopet zaprla.

„Tega, kar iščem, še ni“, je rekel cenzor, „vendar je povsod kaj sumljivega —“

Nato je gospod cenzor zasadil nož v prsa in mi je vzel ven srce. Vrtil ga je dolgo in ga je ogledoval od vseh strani.

„Srce je zdravo,“ je rekel, „in bije redno, samo zdi se mi, da ima preveč južni utrip. Pozna se, da je včeraj še pelo: „Onamo, onamo“ in „Šumi Marica“. Srčna žila se mi zdi zelo sumljiva: zdi se mi, da boleha na entusiasmo slavico meridionali.“

Gospod cenzor je položil tudi srce na svoje mesto in je posegel nekoliko niže. „Videli bomo, kaj ima v želodcu“, je rekel:

Stikal je precej dolgo nazadnje je privlekel ven nekaj, kar me je res že nekaj dni tiščalo.

„A, konzul Prochazka mu je ležal v želodcu“, je rekel gospod cenzor, „zato je bil tako slabe volje. No, tega moramo takoj konfiscirati“.

Ko ga je položil na mizo, se je vлил rdeč curek krvi — iz njegovega rdečega svinčnika.

Nato mi je gospod cenzor preiskal obisti. Pregledal jih je natančno in je rekel:

„Tudi obisti niso zdrave, to pride od jeze. Morebiti mu bo zdaj odleglo, ko bo imel boljši tek“.

Potem je gospod cenzor mignil obema pomagáčema. Položili so me na hrbet in so me začeli pritiskati. „Najnevarnejši bakteriji“, je rekel gospod cenzor, „se skrivajo v notranjem blatu“. Nehote sem se za-

smejal — pomagачa sta pritisnila — in po vseh zakonih prirode je dobil gospod cenzor v roke, kar je hotel. Njegov obraz se je razveselil in je vzkliknil:

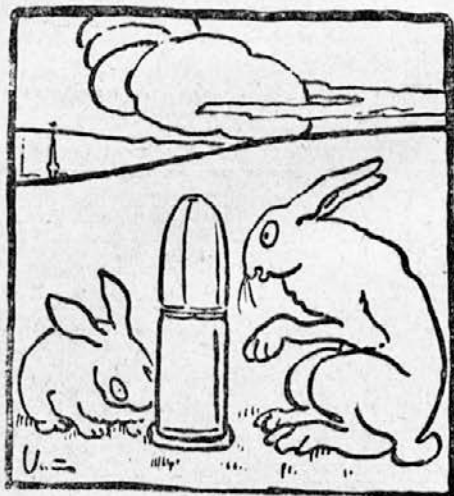
„Poglejte, gospodje. Tu imate jasen dokaz, da moje sumnje niso bile brez vzroka. Ali vidite, kaj se giblje tu na roki: vidite: to je srbofilski bakterij — („baccilus serbophilicus“). Tega sem hotel najti. Ker je trebuh in njega vsebina podlaga ysemu življenju — ni čuda, da je bilo v celem telesu videti simptome nevarne bolezni. Zapisal mu bom primerno zdravilo, ki ga bo izčistilo. Najbolja bo „confiscatio officiosa“ — ta ga bo najbolje ozdravila.“

Gospod cenzor je vzel na to šivanko in mi je zašil razporke, potem me je zopet zavil v „Dan“ in me je po slugi poslal nazaj v Učiteljsko tiskarno.

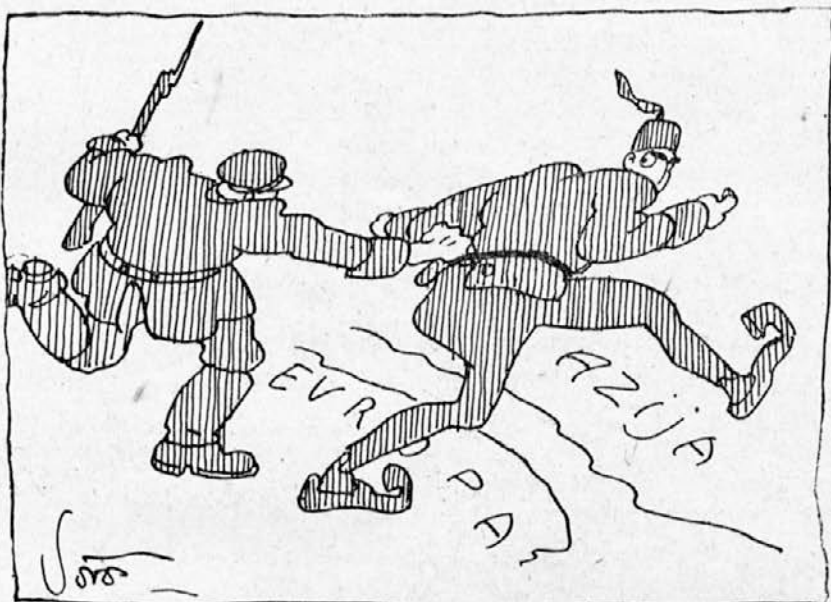
Naravno je, da sem bil po taki operaciji grozno utrujen in sem zaspal.

Ko sem se drugi dan zbudil, ni bilo konzula Prochazke več v mojem želodcu zato pa sem bil grozno lačen. Ker sem slišal, da ima gospod cenzor vsako jutro za zajtrk „Grazer Tagblatt“, sem šel v kavarno in sem si ga naročil. Bil sem res kmalu sit, da sem se bal, da bo treba nove operacije.

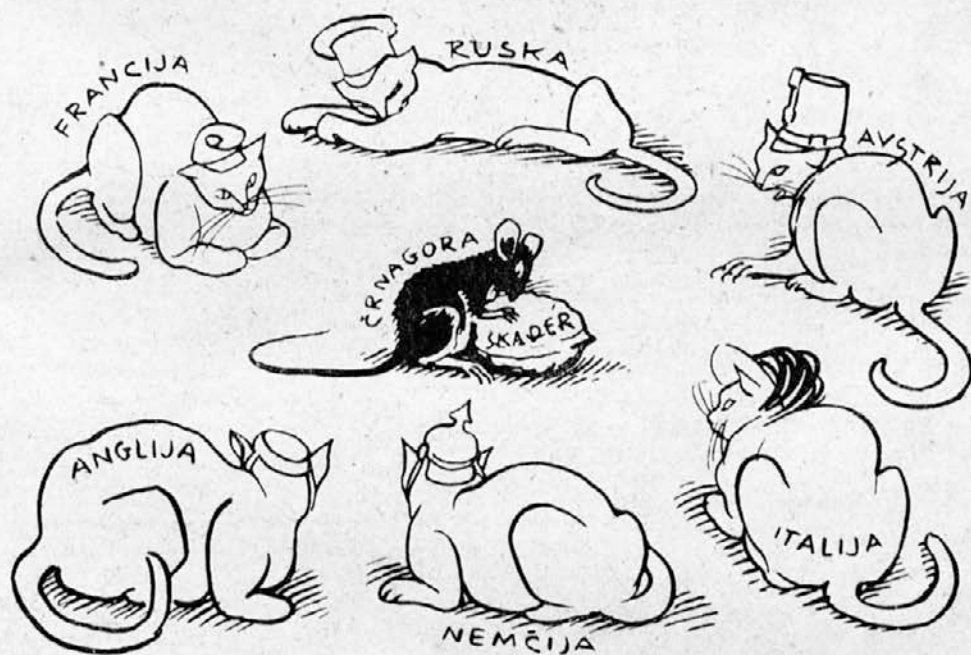
Priznati moram, da me je gospod cenzor izborno operiral in da sem od onega dne popolnoma zdrav. (Samo za čitatelje: zadnje besede sem dal zapisati zato, da bi ne bil zopet operiran.)

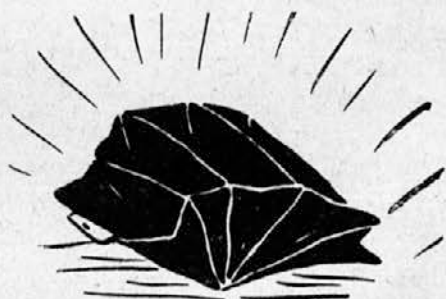
Velikonočni piruh l. 1913.

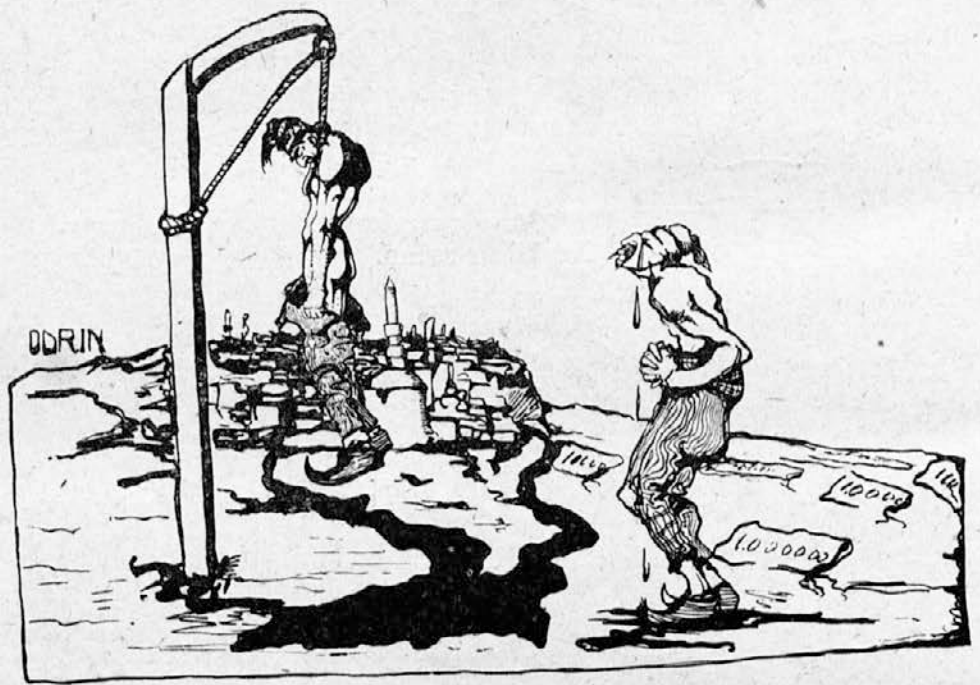
Neplačan račun.

Črna Gora in velesile. Mačke rade miško, bi napale, ko bi druga druge se ne bale.

Načrt za diplomo, ki jo bodo dobili evropski diplomati po dokončani vojni.

Konec komedije.

Učiteljska tiskarna

izdaja:

„DAN“

Neodvisen političen dnevnik. Izhaja vsak dan zjutraj.

„Učiteljski Tovariš“

Glasilo Zaveze jugoslov. učiteljskih društev. Izhaja vsako soboto. Stane 10 kron na leto.

„Zvonček“

Leposloven list za slovensko mladino. Izhaja vsak mesec. Stane 5 K na leto.

„Popotnik“

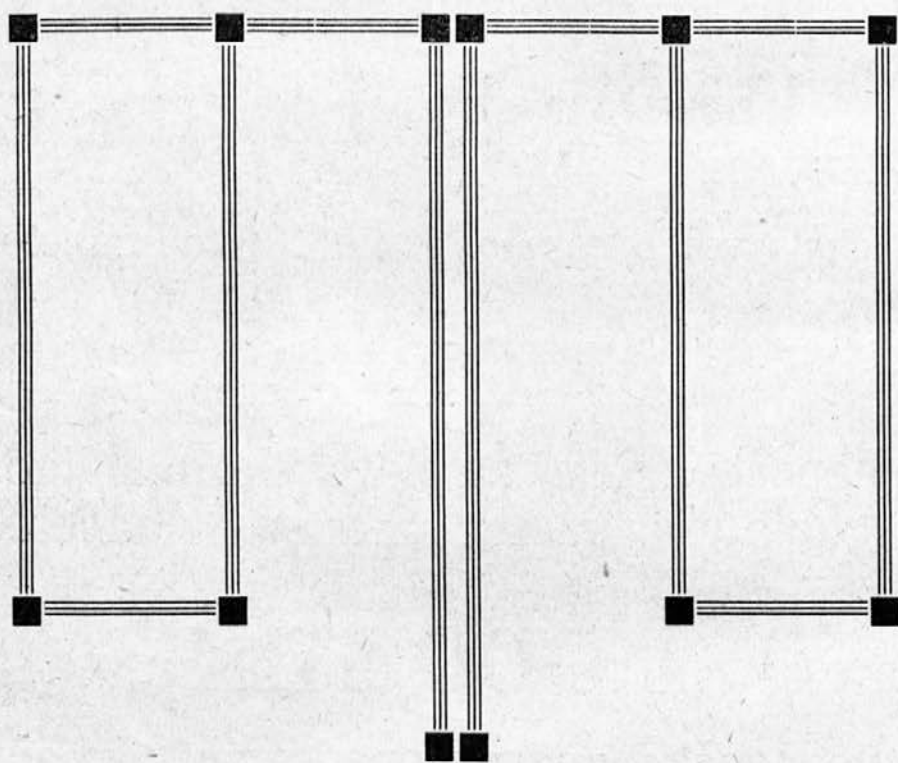
Pedagoško znanstvena revija. Izhaja vsak mesec. Stane 6 kron na leto.

„Domače ognjišče“

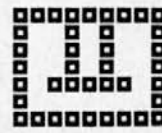
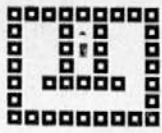
List za starše in vzgojevalce slov. mladine. Izhaja vsak mesec. Stane 2·50 K na leto.

∴ „DAN“ ∴
Neodvisen političen dnevnik.

Izhaja vsak dan ob 1. uri zjutraj.

Naročnina znaša za celo leto 20 K, pol leta 10 K, četrt leta 5 K, mesečno 1·70 K. Za Ljubljano: letno 18 K, mesečno v hišo dostavljeno 1·50 K. Za inozemstvo 30 K. Po-
∴ samezna številka 6 vinarjev. ∴

Učiteljska tiskarna

:: Ljubljana ::

Francišškanska ulica 6

izvršuje vsa naročila ukusno in
točno. Ima v zalogi vsakovrstne
tiskovine za šole, županstva in
..... razne urade.

Zaloga mladinskih spisov.

Lepaki. Vizitke. Notni stavek

Litografija

∴ Čitajte ∴
in naročajte
„DAN“